

2013•2014
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef
Noodzaak van het elektronisch toezicht als autonome straf?

Promotor :
Prof. dr. Bart SPRIET

Evelien Vanbilsen
Proefschrift ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

Universiteit Hasselt | Campus Hasselt | Martelarenlaan 42 | BE-3500 Hasselt
Universiteit Hasselt | Campus Diepenbeek | Agoralaan Gebouw D | BE-3590 Diepenbeek

Maastricht University

2013•2014
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef

Noodzaak van het elektronisch toezicht als autonome straf?

Promotor :
Prof. dr. Bart SPRIET

Evelien Vanbilsen

Proefschrift ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

SAMENVATTING

Deze masterscriptie is gewijd aan de modaliteit van het elektronisch toezicht, maar richt zich voornamelijk op het elektronisch toezicht in haar hoedanigheid van autonome straf. Het elektronisch toezicht situeert zich in het Belgische strafrechtstelsel binnen drie verschillende kaders. Allereerst maakt het elektronisch toezicht deel uit van de strafuitvoeringsmodaliteiten zoals deze zijn opgenomen in de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden. In dit geval fungeert zij als een wijze van uitvoering van de vrijheidsstraf waardoor het voor een veroordeelde mogelijk is het geheel of een gedeelte van zijn vrijheidsstraf buiten de gevangenis te ondergaan volgens een vastgelegd uitvoeringsplan waarvan de naleving door elektronische middelen wordt gecontroleerd. Daarnaast kreeg het elektronisch toezicht een prominente plaats binnen het kader van de voorlopige hechtenis. De onderzoeksrechter krijgt voortaan de keuze tussen het aanhouden van een verdachte - waarbij deze in hechtenis wordt genomen - of hem onder elektronisch toezicht "vrij" te laten. Tot slot kreeg het elektronisch toezicht zeer recent de status van autonome straf. De wet van 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf voegt het elektronisch toezicht toe aan het bestaande straffenpalet uit artikel 7 van het Strafwetboek. Tot vandaag is zij nog niet in werking getreden. Er kan van een "mijlpaal in de geschiedenis" gesproken worden op het gebied van het elektronisch toezicht aangezien er een periode van zestien jaar aan vooraf ging vooraleer er voldoende achterban was die het elektronisch toezicht als volwaardige straf toestond. Desondanks zijn er nog steeds critici die bezwaren uiten op het elektronisch toezicht.

De ratio achter het invoeren van een nieuwe hoofdstraf bestond in grote mate uit het idee dat hiermee een oplossing wordt aangereikt voor het probleem van de overpopulatie in onze Belgische gevangenissen. Bovendien zorgt het ook voor de effectieve uitvoering van korte straffen, wat voorheen niet het geval was. Of het werkelijk om een "ideaaloplossing" gaat, wordt in onderhavig onderzoek duidelijk. Tevens werd in grote mate geanalyseerd of de gevangenisstraf steeds als een *ultimum remedium* moet gelden waarnaar slechts teruggegrepen mag worden wanneer er geen alternatieven zoals het elektronisch toezicht voorhanden zijn. Iedereen is zich ervan bewust dat gevangenisstraffen een zware impact hebben op de gedetineerde, wat zich onder meer uit in de vorm van detentieschade. Net zoals de gedetineerde zelf kunnen gezinsleden ongemakken van deze hoofdstraf ondervinden. Daarom moet ervoor geopteerd worden om de voorkeur te geven aan het elektronisch toezicht boven de klassieke vrijheidsberoving. Of dit *überhaupt* mogelijk is, is afhankelijk van het antwoord op volgende vraag: "*Wegen de voordelen van het elektronisch toezicht als autonome straf op tegen de nadelen van de gevangenisstraf?*".

Gelet op het feit dat de wet van 7 februari 2014 nog niet in werking is getreden, bleef het nog gissen naar de concretisering van bepaalde aspecten. Zo werd niet duidelijk gemaakt welke vorm het elektronisch toezicht aanneemt als autonome straf, blijft bovendien de regeling als strafuitvoeringsmodaliteit parallel bestaan naast deze van de straftoemeting etc. Verder werd op enkele knelpunten gestoten. In mijn onderzoek werden via een eigen voorstel enkele suggesties naar voren gebracht omtrent de invulling van een aantal aspecten. Hierbij werd tevens nagedacht over mogelijke oplossingen die aan de bestaande knelpunten kunnen verhelpen.

DANKWOORD

Het verwezenlijken van deze masterscriptie vergde veel tijd en inzet. Hoewel het niet altijd even makkelijk was dit te combineren met andere verplichtingen, ben ik dankzij de steun en hulp van verscheidene personen toch in mijn opzet geslaagd.

Allereerst wens ik mijn promotor, Prof. Dr. Spriet, te bedanken voor de kans die hij mij gaf om deze masterscriptie te schrijven. Eveneens wens ik mijn begeleidster, Mevrouw Marlier, te bedanken voor alle hulp en begeleiding die zij mij het afgelopen jaar heeft geboden. Mede door haar professionele kennis, motivatie en de tijd die zij voor mij heeft vrijgemaakt heb ik deze masterscriptie kunnen voltooien.

Een bijzonder woord van dank gaat uit naar mijn ouders die mij de mogelijkheid hebben gegeven om verder te studeren. Zonder hun financiële en morele steun was ik er niet in geslaagd mijn rechtenopleiding tot een goed einde te brengen. Hun constante vertrouwen in mijn kunnen en hun onvoorwaardelijke steun gaven mij de kracht om door te zetten tijdens moeilijkere periodes.

Ook mijn vriend Thomas verdient het om bedankt te worden. Zijn kritische opmerkingen, maar tevens zijn ontelbare steun zijn bijzonder belangrijk geweest voor mij.

Tot slot hebben ook mijn familie en vrienden mij steeds gesteund en aangemoedigd wanneer dat nodig was, waarvoor dank.

*Evelien Vanbilsen,
15 mei 2014.*

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting.....	
Dankwoord	
Inhoudsopgave	
Lijst van afkortingen	6
Deel I – Inleiding.....	7
Deel II – Evolutie van het ET in België	11
Hoofdstuk 1. Ontstaan	11
§1. Geschiedenis.....	11
1. Geschiedenis Europa en Amerika.....	11
2. Gedetailleerde geschiedenis België.....	11
§2. Soorten strafuitvoeringsmodaliteiten	14
§3. Evolutie ET	15
§4. Regelgeving	16
Hoofdstuk 2. Doelstellingen	17
Hoofdstuk 3. Soorten ET.....	19
§1. ET binnen de strafuitvoering	19
1. Klassiek ET	19
1.1. Begrip	19
1.2. Regelgeving	20
1.3. Toepassingsgebied ratione personae.....	20
1.4. Toepassingsgebied ratione temporis	20
1.5. Procedure	21
a. Categorie 1: veroordeelden tot een vrijheidsstraf van meer dan drie jaar.....	21
b. Categorie 2: veroordeelden tot een vrijheidsstraf van drie jaar of minder	22
1.6. Engeland en Wales	24
1.7. Nederland.....	27
2. ET door middel van spraakherkenning.....	33
2.1. Begrip	33
2.2. Regelgeving	34
2.3. Toepassingsgebied ratione personae.....	34
2.4. Procedure	34
§2. ET binnen de voorlopige hechtenis	34
1. Begrip.....	34
2. Regelgeving	35

3. Procedure	36
4. Engeland en Wales	37
5. Nederland	37
§3. ET binnen de straftoemeting	37
1. België	37
2. Engeland en Wales	37
3. Nederland	39
Hoofdstuk 4. Evaluatie van de vormen onderling	41
§1. Klassieke enkelband	41
§2. ET door middel van spraakherkenning	42
§3. ET door middel van GPS	42
Deel III – Kritische evaluatie van de wet van 7 februari 2014	45
Hoofdstuk 1. Inleiding	45
Hoofdstuk 2. Bespreking nieuwe wet	47
§1. Wijzigingen Sv	47
§2. Wijzigingen Sw	48
1. Artikel 7 Sw	48
2. Afdeling Vter Sw. - "De straf onder ET"	49
§3. Wijziging van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt	53
§4. Inwerkingtreding	53
Hoofdstuk 3. Ratio nieuwe wet	55
Hoofdstuk 4. toetsing aan de gevangenisstraf	59
§1. Strafdoelen	59
1. Soorten strafdoelen	59
2. Beoordeling straffen naar strafdoelen	62
2.1. De gevangenisstraf of opsluiting	62
a. Vergelding	62
b. Preventie	62
c. Bescherming maatschappij	63
d. Beperken recidivisme	63
2.2. De werkstraf	64
a. Vergelding	64
b. Preventie	64
c. Bescherming maatschappij	65
d. Beperken recidivisme	65

2.3. Het ET	65
a. Vergelding.....	65
b. Preventie	66
c. Bescherming maatschappij.....	67
d. Beperken recidivisme	67
§2. Voor -en nadelen ET	67
1. Voordelen	68
1.1. Detentieschade.....	68
a. Re-integratie	69
b. Vertrouwde omgeving.....	70
c. Werk.....	71
d. Verantwoordelijkheidszin en flexibiliteit.....	71
1.2. Afschrikkende werking	72
1.3. Beperken van recidive	72
1.4. Punitief karakter	72
1.5. Overbevolking.....	75
2. Nadelen	77
2.1. Net widening	77
2.2. Klassenjustitie.....	78
2.3. Meebestrafing huisgenoten.....	78
3. Tussenbesluit.....	79
Deel IV – Schematisch overzicht rechtsvergelijking	81
Deel V – Eigen voorstel.....	83
Hoofdstuk 1. Toepassingsgebied.....	83
Hoofdstuk 2. Maatschappelijke enquête en begeleiding.....	85
§1. Maatschappelijke enquête	85
§2. Begeleiding	86
Hoofdstuk 3. Soort ET binnen straftoemeting	89
Hoofdstuk 4. Behoud ET als strafuitvoeringsmodaliteit.....	91
Deel VI - Besluit	93
Bibliografie	95

LIJST VAN AFKORTINGEN

- Het ET = het elektronisch toezicht
- De ED = de elektronische detentie
- DJI = de Dienst Justitiële Inrichtingen
- Art. = artikel
- Het OM = het Openbaar Ministerie
- De SURB = de strafuitvoeringsrechtbank
- Sv. = het Wetboek van Strafvordering
- Sw. = het Strafwetboek
- Gw. = de Grondwet
- Het NCET = het Nationaal Centrum voor Elektronisch toezicht
- Het NICC = het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
- De WERP = de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- HDC = Home Detention Curfew
- MO = Ministeriële Omzendbrief

DEEL I – INLEIDING

1. Het ET in België bestaat vandaag zestien jaar. De eerste experimenten vonden plaats aan het einde van de jaren '90 in het kader van een kleinschalig project in de gevangenis van Sint-Gillis.¹ Na een wat moeizame start is het ET uitgegroeid tot één van de belangrijkste strafuitvoeringsmodaliteiten in het Belgische strafsysteem.
2. Het situeert zich naast de beperkte detentie (*infra*, nr. 28) en de voorwaardelijke invrijheidstelling (*infra*, nr. 29).² Alle drie zijn het wijzen van uitvoering van de vrijheidsstraf waarbij de veroordeelde zijn straf, al dan niet in zijn geheel, tot een einde kan brengen buiten de muren van de strafinrichting.
3. Het ET wordt omschreven als een modaliteit van uitvoering van de vrijheidsstraf waardoor de veroordeelde het geheel of een gedeelte van zijn vrijheidsstraf buiten de gevangenis ondergaat volgens een bepaald uitvoeringsplan, waarvan de naleving onder meer door elektronische middelen wordt gecontroleerd.³
4. De toepassingsmogelijkheden van het ET breidden steeds maar verder uit, van het ET in het kader van de strafuitvoering naar een recente toepassing ervan binnen de voorlopige hechtenis⁴. Er wordt tegenwoordig niet enkel gewerkt met de klassieke enkelband, maar er wordt ook geëxperimenteerd met het ET door middel van spraakherkenning en gps.
5. Hoewel het ET ervoor zorgt dat de veroordeelde het geheel of een gedeelte van zijn vrijheidsstraf buiten de gevangenis kan ondergaan, komt zij niet ten volle tegemoet aan de juridische problemen die rijzen in onze maatschappij.
6. Ten eerste kan het probleem van de steeds toenemende gevangenispopulatie - een probleem dat nog altijd zeer groot is - aangekaart worden. België staat inzake overbevolking in de gevangnissen ongetwijfeld hoog op de ladder wanneer we weten dat er zich in onze strafinrichtingen gemiddeld 11 769 gedetineerden bevinden, terwijl de cellencapaciteit slechts plaats biedt voor 9 592 personen.⁵ Dit kunnen we concluderen uit onderstaande tabel met cijfers inzake de gevangenisbevolking zoals deze golden op 1 maart 2014.

¹ K. BEYENS, R. BAS en D. KAMINSKI, "Elektronisch toezicht in België. Een schijnbaar penitentiair ontstoppingsmiddel", *Panopticon* 2007, 22.

² M. DE RUE, "Le statut juridique externe des détenus" in A. MASSET en PH. TRAEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Chartre, 2006, 309 en C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2011, 524 ev.

³ Art. 22 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 15 juni 2006, 30455 ; Omz. nr. 1803 van 25 juli 2008 betreffende de reglementering inzake elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit, http://justitie.belgium.be/nl/binaries/mo_nr_1803_25_juli_2008-ET_tcm265-171479.pdf ; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, strafprocesrecht en internationaal strafrecht*, Antwerpen, Maklu, 2006, 484-485 en T. MOREAU en P. REYNAERT, "La surveillance électronique: liberté virtuelle ou prison virtuelle?" in A. MASSET (eds.), *L'exécution des condamnations pénales*, Luik, Anthemis, 192.

⁴ Art. 2-9 wet 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie, *BS* 31 januari 2013, 5286 en E. MAES, "Elektronisch toezicht in het kader van de voorlopige hechtenis: Enkele beschouwingen over een aantal juridisch-technische en praktisch-organisatorische aspecten", *Panopticon* 2012, 112.

⁵ Federale Overheidsdienst Justitie, Directoraat-generaal EPI Penitentiaire Inrichtingen, Cijfers gevangenisbevolking België, <http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/bevolking/andere/gevangenen/>.

Veertig procent van de gedetineerden zit in voorlopige hechtenis.⁶ Dit nijpende tekort aan cellen vergroot dan ook de nood aan (bijkomende) alternatieven voor de gevangenisstraf. Het is mogelijk dat het ET als autonome straf hiervoor een oplossing kan bieden.

Gevangenispopulatie 2006-2014	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Capaciteit van de Belgische gevangenissen (a)	8.311	8.311	8.226	8.254	8.829	8.873	8.930	9.255	9.592
Aantal gedetineerden die verblijven in de Belgische gevangenissen (b) (c)	9.573	9.950	9.804	10.105	10.501	10.968	11.107	11.732	11.769
Mannen	9.170	9.503	9.353	9.710	10.082	10.525	10.644	11.270	11.267
Vrouwen	403	447	451	395	419	443	443	462	502
Aantal gedetineerden die onder ET zijn geplaatst (b)	326	612	557	609	928	1.102	987	1.071	1.807
Mannen	304	569	518	577	877	1.043	925	1.007	1.66
Vrouwen	22	43	39	32	51	59	62	64	147
Totaal aantal opsluitingen	16.189	16.713	17.345	18.008	18.188	18.301	17.664	17.914	NB
Totaal aantal invrijheidstellingen (d)	15.537	16.065	15.859	16.949	17.074	17.286	16.519	17.661	NB

NB: nog niet beschikbaar.
(a) Op 1 maart van het jaar.
(b) Op 1 maart van het jaar exclusief de instellingen voor sociaal verweer van Doornik en Bergen.
(c) Vanaf 2010 met inbegrip van de gedetineerden in de gevangenis van Tilburg.
(d) In de loop van het ganse jaar.

Tabel 1: Cijfers gevangenisbevolking 2006-2014.⁷

7. Daarnaast kent onze maatschappij het probleem dat niet alle straffen uitgevoerd worden. Minister van Justitie TURTELBOOM bevestigde nochtans recent dit laatste probleem behoorlijk onder controle te hebben doordat rechters meer probatiemaatregelen, werkstraffen en ET uitspreken.⁸ Op dit moment heeft dit slechts betrekking op straffen boven vier maanden, waarmee het probleem dus niet volledig van de baan is aangezien er nog steeds straffen van minder dan vier maanden zijn.

8. Hieruit blijkt dat het hoog tijd is om op zoek te gaan naar alternatieven die enerzijds tegemoet komen aan bovenstaande problemen en anderzijds voor de betrokkene schadebeperkend zijn én voor de overheid economisch gunstiger. Er moet gestreefd worden naar een kader van autonome straffen waarbij de gevangenisstraf slechts als *ultimum remedium* zou gelden. De invoering van het ET als een volwaardige en autonome straf reikt hiervoor mogelijk een oplossing aan. In dit geval wordt het ET gesitueerd op het vlak van de straftoemeting. Dat vormt een grondig verschil met hoe de situatie voordien was, daar kaderde het immers enkel binnen de strafuitvoering en de voorlopige hechtenis. De rechter ten gronde krijgt nu de bevoegdheid toegewezen om de gevangenisstraf als een laatste uitweg te laten fungeren. De veroordeelde

⁶ E. MAES, "Elektronisch toezicht in het kader van de voorlopige hechtenis: Enkele beschouwingen over een aantal juridisch-technische en praktisch-organisatorische aspecten", *Panopticon* 2012, 110 en M. DONCKIER, "Voorhechtenis onder elektronisch toezicht", 13 november 2012, http://justitie.belgium.be/nl/nieuws/persberichten/news_pers_2012-11-13.jsp?referer=tcm:265-205345-64.

⁷ Federale Overheidsdienst Justitie, Directoraat-generaal EPI Penitentiaire Inrichtingen, Cijfers gevangenisbevolking België, <http://statbel.fgov.be/nl/statistiek/cijfers/bevolking/andere/gevangenen/>.

⁸ A. TURTELBOOM, "Alle straffen tussen 6 maanden en 3 jaar worden uitgevoerd", 15 april 2013, <http://annemieturtelboom.be/alle-straffen-tussen-6-maanden-en-3-jaar-worden-uitgevoerd/> en A. TURTELBOOM, "Alle straffen vanaf 4 maanden uitvoeren", 21 januari 2014, <http://annemieturtelboom.be/alle-straffen-vanaf-4-maanden-uitvoeren/>.

wordt daardoor toch gestraft, maar moet niet naar de gevangenis. Uiteraard heeft dit verschillende voordelen waar in de loop van dit onderzoek op wordt ingegaan.

9. Het onderwerp is trouwens op het moment dat dit eindwerk geschreven werd bijzonder actueel en van ogenblikkelijk belang door de recente publicatie in het Belgisch Staatsblad van de wet van 7 februari 2014 tot invoering van het ET als autonome straf evenals door de discussie over de prangende overpopulatie van de gevangenis. Dit laatste punt draagt er aan bij dat het debat over de invoering van het ET als autonome straf weer sterk aanwezig is in de media. Bovendien is de gemeenschap geïnteresseerd in het antwoord op de vraag of het ET als autonome straf tegemoet komt aan de gevaren van recidivisme en detentieschade die de gevangenisstraf teweeg brengt.⁹

10. Om dit onderzoek voldoende vorm te geven is ervoor geopteerd niet louter een uiteenzetting van het ET in haar diverse vormen te geven, maar wordt tegelijk de nodige aandacht gegeven aan de vraag of de invoering van het ET als autonome straf een noodzaak is. De juridische probleemstelling werpt dan ook één essentiële, centrale onderzoeksvraag op, meer bepaald:

“Is de invoering van het ET als autonome straf in het Belgische strafstelsel opportuun in het licht van de gevangenisstraf als *ultimum remedium* en reikt zij hiermee een oplossing aan voor de bestaande juridische problemen?”

11. Met het beantwoorden van deze vraag zal, aan de hand van diverse subonderzoeksvragen, een evaluatie van de nieuwe wet doorgevoerd worden waarbij tevens rekening wordt gehouden met zijn achterliggende *ratio*. Vervolgens wordt met een kritische blik bekeken of het ET wel degelijk kan fungeren als een volwaardig alternatief voor de gevangenisstraf. Hiervoor zal het ET getoetst worden aan de gevangenisstraf als *ultimum remedium*. Bovendien worden de knelpunten besproken die zich eventueel opdringen en wordt er gekeken of de invoering kan tegemoetkomen aan de juridische problematiek die zich momenteel ontwikkeld heeft.

12. Om tot een eenduidig en welomschreven antwoord te komen is het noodzakelijk de drie vormen van ET door te lichten, waarna aan de hand van de bevindingen kan geëvalueerd worden welke vorm zich het best zou lenen in het kader van de autonome straf. Een afweging van de voor- en nadelen in vergelijking met de gevangenisstraf is tevens onmisbaar. Daarenboven zal doorheen dit onderzoek een rechtsvergelijkende studie uitgevoerd worden met Nederland en Engeland. Er werd voor deze landen gekozen omdat het buurlanden zijn met dezelfde leefomstandigheden als België. Dit betekent dat de resultaten die door het ET in deze landen geboekt zijn vergelijkbaar zijn met de resultaten die van het ET in België te verwachten zijn. Voorts kunnen uit de wijze waarop het ET in deze landen wordt geregeld ideeën geput worden die als inspiratie kunnen dienen bij het uitschrijven van een eigen voorstel omtrent het ideaalbeeld van ET.

⁹ B. VAN GESTEL, "Tralies in je hoofd: Over de psycho-sociale effecten van elektronisch huisarrest", *Tijdschrift voor Criminologie* 1998, 21-37.

DEEL II – EVOLUTIE VAN HET ET IN BELGIË

HOOFDSTUK 1. ONTSTAAN

§1. Geschiedenis

1. Geschiedenis Europa en Amerika

13. EUROPA - Het idee tot invoering van het ET in België kwam er onder impuls van Engeland en Wales. Naast het feit dat beiden leiders genoemd mogen worden op het vlak van strafrechtelijk beleid en praktijk, vormen zij binnen Europa tevens de grondleggers van het ET als een instrument om te straffen. Reeds in 1989 startten er in Engeland pilootprojecten met betrekking tot het ET.¹⁰ Zweden en Nederland waren respectievelijk de tweede en derde Europese landen die volgden.¹¹

14. AMERIKA - Buiten Europa was er al in 1983 een Amerikaanse rechter, JACK LOVE, die voor het eerst het initiatief nam om een veroordeelde onder ET te plaatsen. Deze rechter zou geïnspireerd zijn door een strip van Spiderman.¹²

2. Gedetailleerde geschiedenis België

15. BELGIË - In België daarentegen verscheen het ET pas in 1995 op de agenda. Op initiatief van voormalig lid van de extreem-rechtse partij Vlaams Blok (het latere Vlaams Belang), FRANCIS VAN DEN EYNDE, werd aan toenmalig minister van Justitie STEFAAN DE CLERCK de vraag gesteld of in België reeds maatregelen waren getroffen om ET mogelijk te maken, of het zou kunnen functioneren als alternatief voor de voorlopige hechtenis en wat het standpunt van de minister hiertegenover was.¹³ Het antwoord was duidelijk: de minister van Justitie stond niet meteen te juichen om het ET in te voeren. Tot dan waren er dan ook geen concrete stappen genomen. Bovendien stelde de minister van Justitie dat het noodzakelijk was om eerst alle bij het strafuitvoeringsbeleid betrokken partijen te horen omtrent hun mening over het thema alvorens over te gaan tot het uitwerken van een concreet kader met betrekking tot het ET.¹⁴

16. NEGATIEF ADVIES M.B.T. INVOERING - Ondanks het feit dat minister DE CLERCK weinig enthousiast was, deed hij toch beroep op de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid om een omstandig advies over het ET neer te leggen. Op haar beurt deed de Dienst Strafrechtelijk Beleid beroep op het NICC voor het uitvoeren van een literatuurstudie. Zowel het advies als de literatuurstudie lieten zich negatief uit over de mogelijke invoering van het ET in België.¹⁵

¹⁰ G. MAIR en M. NELLIS, "Parallel tracks: probation and electronic monitoring in England, Wales and Scotland" in M. NELLIS, K. BEYENS en D. KAMINSKI, *Electronically monitored punishment: international and critical perspectives*, Londen, Routledge, 2013, 63 en K. BEYENS, "Toezien op elektronisch toezicht", *Orde dag* 2000, 23.

¹¹ M.H. NAGTEGAAL, "Elektronische detentie als alternatief voor gevangenisstraf - Een quickscan naar Europese ervaringen", *Cahiers*, 2013, Den Haag, WODC.

¹² T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, "Een decennium elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 2.

¹³ *Vr. en Antw. Kamer 1995-96*, 14 juli 1995, 139 (Vr. 23 F. VANDEN EYNDE).

¹⁴ *Vr. en Antw. Kamer 1995-96*, 14 juli 1995, 1713 (Vr. 23 F. VANDEN EYNDE) en T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN, D. VANHAELEMEESCH, *De machines van Justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 12.

¹⁵ F. GOOSSENS, E. MAES, S. DELTERNE en C. VANNESTE, "Onderzoek met betrekking tot het invoeren van het elektronisch toezicht als autonome straf. Eindrapport" in Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's, Oktober 2005, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, 146.

17. EXPERIMENT - Afgezien van bovenstaande negatieve vaststellingen nam de interesse in het ET stapsgewijs toe. In 1996 werd het ET opgenomen in de Oriëntatienota Strafbeleid en Gevangenisbeleid van minister van Justitie DE CLERCK.¹⁶ In zijn nota stelde hij het ET voor als een mogelijk alternatief voor de vrijheidsstraf en situeerde hij het ook in het kader van de voorlopige hechtenis. Er gingen stemmen op om met het ET te starten als een soort experiment waarvoor de krachtlijnen vervolgens werden uiteengezet in een eerste omzendbrief.¹⁷ Op 1 april 1998 ging het experiment, dat ET mogelijk maakte in het kader van de strafuitvoering, definitief van start.¹⁸

18. ET ALS ACHTERDEURSTRATEGIE - Het experiment vond plaats in de gevangenis van Sint-Gillis en paste het ET toe als zogenaamde achterdeurstrategie.¹⁹ Dit hield in dat ET enkel mogelijk was voor gedetineerden die al een deel van hun straf hadden uitgezeten. Het ET nam de vorm aan van een strafuitvoeringsmodaliteit. Het toepassingsbereik werd gedurende het experiment behoorlijk uitgebreid van enkel gedetineerden met een straf van maximum 18 maanden tot gedetineerden met straffen van maximum 3 jaar en gedetineerden met straffen van meer dan 3 jaar die zich op maximum zes maanden van hun voorwaardelijke invrijheidstelling bevonden.²⁰ Voor beide groepen gold dat een vaste verblijfplaats in België verplicht was. Hoewel de omzendbrief van 1997 een toepassing van het ET door middel van een enkelband (het klassieke ET) en het ET met spraakherkenning voorzag, bleef de praktijktest beperkt tot de eerste toepassingsvorm.

19. NATIONALE IMPLEMENTATIE - Ofschoon de experimentele fase in de gevangenis van Sint-Gillis niet altijd even vlot verliep en na een periode van 20 maanden het aantal onder elektronisch toezicht gestelden amper 53 bedroeg, werd het ET als strafuitvoeringsmodaliteit op 1 oktober 2000 nationaal geïmplementeerd.²¹ De toepassing op nationaal niveau verliep niet zonder problemen. Zo was er gedurende het experiment onder andere nood aan een uitbreiding van de toepassingsvoorwaarden²² en van het personeelsbestand van de gevangenis om op die manier het aantal gevangenen onder ET te doen toenemen.²³

20. NCET - Om de dagelijkse uitvoering van het ET te organiseren werd er tevens in 2000 een afzonderlijk orgaan opgericht: het Nationaal Centrum voor Elektronisch Toezicht (hierna: NCET).²⁴

21. ET ALS VOORDEURSTRATEGIE - De uitbreiding van het toepassingsgebied van het ET van een achterdeurstrategie tot een voordeurstrategie in 2001 was een volgende mijlpaal. Dit betekent dat

¹⁶ De "Oriëntatienota Strafbeleid en Gevangenisbeleid" van Minister van Justitie STEFAAN DE CLERCK, juni 1996 en T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, "Een decennium elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 3.

¹⁷ Omz. nr. 1680/IX van 24 november 1997 betreffende het elektronisch toezicht.

¹⁸ T. VANDER BEKEN, "Op weg naar koud elektronisch toezicht", *Panopticon* 2013, 74.

¹⁹ K. BEYENS, R. BAS en D. KAMINSKI, "Elektronisch toezicht in België. Een schijnbaar penitentiair onstoppingsmiddel", *Panopticon* 2007, 22.

²⁰ T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN, D. VANHAELEMEESCH, *De machines van Justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 13.

²¹ T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN, D. VANHAELEMEESCH, *De machines van Justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 14 en K. BEYENS, R. BAS en D. KAMINSKI, "Elektronisch toezicht in België. Een schijnbaar penitentiair onstoppingsmiddel", *Panopticon* 2007, 22.

²² Zo werden onder andere veroordeelden voor bepaalde seksuele misdrijven of voor mensenhandel niet meer automatisch uitgesloten van het toepassingsgebied zoals dit voorheen het geval was.

²³ T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, "Een decennium elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 4.

²⁴ K. BEYENS en D. KAMINSKI, "Is the sky the limit? Eagerness for electronic monitoring in Belgium" in M. NELLIS, K. BEYENS en D. KAMINSKI, *Electronically monitored punishment: international and critical perspectives*, Londen, Routledge, 2013, 152.

daar waar veroordeelden tot een gevangenisstraf van 3 jaar of minder bij de achterdeurstrategie pas onder ET konden geplaatst worden wanneer zij reeds een deel van hun straf hadden ondergaan, deze categorie nu onmiddellijk in aanmerking komt voor ET. Het is vanaf dat ogenblik dus niet enkel meer een maatregel voor veroordeelden die reeds een deel van hun straf hebben uitgezeten, maar ook voor hen die nog aan het uitvoeren van hun straf moeten beginnen.²⁵ In de jaren die daarop volgden onderging het ET nog enkele kleine wijzigingen die zich vooral situeerden op het vlak van organisatie.

22. BELGISCHE REGERINGSTOP 2004 - Het voorstel op de Belgische regeringstop van 30 en 31 maart 2004 om het ET toe te passen als autonome straf voor strafbare feiten die in aanmerking komen voor een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 6 maanden tot 3 jaar was een volgende belangrijke stap. Het ET als autonome straf zou zich op het niveau van de vonnisrechter situeren. Deze idee was ingegeven door de indertijd bevoegde minister van Justitie LAURETTE ONKELINX. Zij gaf het NICC het bevel om een onderzoek te voeren naar de mogelijke invoering van het ET als autonome straf. Dat onderzoek werd in 2005 afgerond en de resultaten waren negatief.²⁶ De studie toonde aan dat het ET als autonome straf weinig overtuigingskracht bleek te hebben. Zo was de zetelende magistratuur niet onmiddellijk vragende partij voor het invoeren van een bijkomende strafmodaliteit op het niveau van de straftoemeting.²⁷ De primaire redenen hiervoor waren de angst voor *net-widening* en een gecompliceerd straftoemetingsapparaat. Bovendien zag de magistratuur niet in hoe deze nieuwe vorm van autonome straf zou kunnen verhelpen aan de overbevolking in de gevangenissen. Met deze argumenten in het achterhoofd verspreidde minister ONKELINX via haar beleidsnota van 31 oktober 2006 de boodschap dat er beter geen bijkomende straf aan het bestaande straffenpalet toegevoegd werd.

23. Hoewel we in eerste instantie de regering-VERHOFSTADT II (met minister van Justitie ONKELINX) als grondlegger van het ET als autonome straf zouden kunnen beschouwen, blijkt zij in fine dus een negatieve houding aan te nemen tegenover het ET als autonome straf.

24. REGERING-LETERME I - Vervolgens trad op 20 maart 2008 de regering-LETERME I aan met als minister van Justitie Jo VANDEURZEN. Uit het regeerakkoord bleek dat men hoofdzakelijk streefde naar een efficiënte en effectieve toepassing van het ET, maar dit enkel op het vlak van strafuitvoering. Wat het ET in het kader van de straftoemeting betrof, was men eerder terughoudend. Hiervoor werd de recente invoering van de SURB als reden gegeven die naar hun mening eerst de nodige tijd moest krijgen om zich te ontwikkelen. De regering-LETERME I stond nochtans open voor het ET in het kader van de voorlopige hechtenis.

25. WETSVORSTEL ET ALS AUTONOME STRAF - Sedertdien is het ET in het kader van de straftoemeting niet meer van de politieke agenda verdwenen. Geen enkele minister van Justitie heeft in het verleden het idee van het ET als autonome straf volledig terzijde geschoven. De deur is

²⁵ T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN, D. VANHAELEMEESCH, *De machines van Justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 15.

²⁶ K. BEYENS en D. KAMINSKI, "Is the sky the limit? Eagerness for electronic monitoring in Belgium" in M. NELLIS, K. BEYENS en D. KAMINSKI, *Electronically monitored punishment: international and critical perspectives*, Londen, Routledge, 2013, 152.

²⁷ F. GOOSSENS, E. MAES, S. DELTERNE en C. VANNESTE, "Onderzoek met betrekking tot het invoeren van het elektronisch toezicht als autonome straf. Eindrapport" in Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's, Oktober 2005, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, 146.

met andere woorden altijd op een kier blijven staan. Dit blijkt des te meer uit het feit dat er in de loop der jaren wetsvoorstellen voorgedragen zijn om het ET als autonome straf in te voeren.²⁸ Tot voor kort leek de negatieve visie van de magistratuur tegenover deze invoering - uit vrees voor *net-widening* en een gecompliceerd straffenpalet - ongewijzigd. Toch trad het idee tot invoering van het ET als autonome straf zeer recent weer op de voorgrond. Op 28 februari werd de wet tot invoering van het ET als autonome straf gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Deze wet zal verderop uitvoerig worden besproken (*infra*, nr. 153 ev.).

§2. Soorten strafuitvoeringsmodaliteiten

26. Het ET als strafuitvoeringsmodaliteit situeert zich - tot vandaag - naast de beperkte detentie en de voorwaardelijke invrijheidsstelling. Alle drie zijn het wijzen van uitvoering van de vrijheidsstraf waarbij het element dat hen alledrie kenmerkt is dat de veroordeelde zijn straf - zij het al dan niet in zijn geheel - kan ondergaan buiten de gevangenis (*supra*, nr. 2).

27. KLASSIEK ET - Het klassieke ET wordt door art. 22 van de WERP omschreven als "een wijze van uitvoering van de vrijheidsstraf waardoor de veroordeelde het geheel of een gedeelte van zijn vrijheidsstraf buiten de gevangenis ondergaat volgens een bepaald uitvoeringsplan, waarvan de naleving onder meer door elektronische middelen wordt gecontroleerd".²⁹

28. BEPERKTE DETENTIE - De beperkte detentie houdt in dat de SURB aan een veroordeelde de toestemming kan verlenen om overdag de strafinrichting te verlaten voor maximum twaalf uren.³⁰ Deze modaliteit komt voor in de gevallen waarbij de veroordeelde overdag op zoek gaat naar werk of een opleiding of therapie volgt.³¹ In elk geval moet hij 's avonds terug naar de gevangenis. Uiteraard moet de veroordeelde zich aan bepaalde voorwaarden houden. Wat die voorwaarden zijn, is afhankelijk van ieders persoonlijke situatie. Wanneer er zich omstandigheden voordoen waardoor de SURB de mening is toegedaan dat de veroordeelde niet meer van de beperkte detentie mag genieten, kan de SURB deze schorsen of herroepen.³²

29. VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Vervolgens omvat de voorwaardelijke invrijheidstelling de mogelijkheid om de veroordeelde vrij te laten vóór het einde van zijn gevangenisstraf. Ook hier moet de veroordeelde zich aan bepaalde voorwaarden houden, aangepast aan zijn persoonlijke

²⁸ Wetsvoorstel (C. DEFRAIGNE) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-266/1 ; wetsvoorstel (C. DEFRAIGNE) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Senaat 2007-08, nr. 4-288/1 ; wetsvoorstel (C. VAN CAUTER *et al.*) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2009-10, nr. 52-2607/001 ; wetsvoorstel (C. DEFRAIGNE) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-359/1 en wetsvoorstel (C. VAN CAUTER) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53-1042/001.

²⁹ Art. 22 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 15 juni 2006, 30455 ; Y. VAN DEN BERGE, *Strafuitvoering*, Brugge, Vanden Broele, 30 en B. VAN BOVEN, "L'application de la loi du 17 mai 2006 dans le cadre des modalités d'exécution de la peine - le point de vue d'un directeur de maison de justice" in M. BEERNAERT *et al.*, *L'exécution des peines privatives de liberté*, Luik, Anthemis, 2008, 145.

³⁰ A. DE NAUW, *Inleiding tot het Algemeen Strafrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 198-199.

³¹ Art. 21 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 15 juni 2006, 30455.

³² Art. 64 en 66 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 15 juni 2006, 30455 en B. VAN BOVEN, "L'application de la loi du 17 mai 2006 dans le cadre des modalités d'exécution de la peine - le point de vue d'un directeur de maison de justice" in M. BEERNAERT *et al.*, *L'exécution des peines privatives de liberté*, Luik, Anthemis, 2008, 143.

situatie.³³ Eén van deze voorwaarden houdt in dat er opvolging zal plaatsvinden door een justitieassistent. Met betrekking tot deze strafuitvoeringsmodaliteit moet er een onderscheid gemaakt worden tussen personen veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaar of minder en deze veroordeeld tot een gevangenisstraf van meer dan drie jaar.³⁴

§3. Evolutie ET

30. ET D.M.V. SPRAAKHERKENNING - Naast het klassieke ET werd er de afgelopen jaren geëxperimenteerd met een tweede vorm van ET binnen de strafuitvoering: het ET door middel van spraakherkenning. Deze vorm richt zich specifiek op heel korte straffen en bestaat erin dat veroordeelden niet langer een enkelband moeten dragen, maar zich kunnen beperken tot het beantwoorden van hun vaste telefoon wanneer ze gebeld worden. In 2012 startte minister van Justitie TURTELBOOM met een proefproject. Na succesvolle resultaten werd in april 2013 het systeem over het hele land uitgebreid.

31. In de huidige, eerste, fase richt het ET door middel van spraakherkenning zich op straffen tussen zes en acht maanden en diegenen die falen in hun werkstraf. In de toekomst wenst men deze techniek toe te passen voor alle straffen beneden acht maanden.³⁵

32. VOORLOPIGE HECHTENIS ONDER ET - Naast het ET in het kader van de strafuitvoering werd in de huidige Belgische strafrechtspleging zeer recent de mogelijkheid ingevoerd ET toe te passen in het kader van de voorlopige hechtenis. Hier gaat het om een derde vorm van ET, meer bepaald het ET door middel van gps. Bij dit systeem moet de verdachte enerzijds een soort gsm-toestel dragen dat aan zijn broekriem wordt bevestigd of dat hij thuis in een toestel stopt en anderzijds een enkelband die eruit ziet als een polsuurwerk dat in contact staat met het gsm-toestel. Onder deze regeling moet de verdachte in principe permanent aanwezig zijn in zijn woonplaats. Enkel verplaatsingen die noodzakelijk zijn voor de gerechtelijke procedure of zijn medische toestand zijn toegestaan. In september 2013 bevond dit trackingsysteem zich nog in een testfase door tien onderzoeksrechters, maar intussen is het definitief geregeld bij KB van 26 december 2013³⁶ en de MO van 7 januari 2014 betreffende het bevel tot aanhouding uitgevoerd onder ET³⁷. Een concretere uiteenzetting over deze toepassing van ET komt later in dit onderzoek naar voor (*infra*, nr. 121).

33. ET ALS AUTONOME STRAF - Tot slot werd met de wet van 7 februari 2014 de toepassing van het ET binnen de straftoemeting mogelijk gemaakt. Vanaf het ogenblik dat deze wet in werking treedt, zal de rechter ten gronde de mogelijkheid hebben het ET als hoofdstraf op te leggen. Welke vorm van ET hiervoor zal aangewend worden, is nog niet bekend. Er wordt een afzonderlijk deel in dit onderzoek gewijd aan de bespreking en evaluatie van deze wet (*infra*, nr. 153 ev.).

³³ A. DE NAUW, *Inleiding tot het Algemeen Strafrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 197-198 en C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2011, 524.

³⁴ Art. 24 en 25 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006, 30455 en C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2011, 521.

³⁵ A. TURTELBOOM, "Alle straffen tussen 6 maanden en 3 jaar worden uitgevoerd", 15 april 2013, <http://annemieturtelboom.be/alle-straffen-tussen-6-maanden-en-3-jaar-woorden-uitgevoerd/>.

³⁶ KB 26 december 2013 houdende de tenuitvoerlegging van Titel II van de wet van 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie, BS 31 december 2013.

³⁷ Omz. nr. ET/SE n° 3 van 7 januari 2014 betreffende het bevel tot aanhouding uitgevoerd onder elektronisch toezicht.

§4. Regelgeving

- 34.** KLASSIEK ET - Tot 2007 kende het ET geen wettelijke verankering en werd het geregeld door diverse opeenvolgende Ministeriële Omzendbrieven. Met de WERP kwam hieraan een einde en werden de contouren van het klassieke ET wettelijk verankerd.³⁸ Het toepassingsgebied van deze wet strekt zich zowel uit over veroordeelden met een uitvoerbare gevangenisstraf van drie jaar of minder als veroordeelden tot meer dan drie jaar.³⁹ Tot op heden is enkel het gedeelte voor wat betreft vrijheidsstraffen van meer dan drie jaar in werking getreden.⁴⁰ Voor deze categorie ligt de beslissingsbevoegdheid voor het toekennen van het ET bij de SURB.⁴¹ Op het vlak van de uitwerking en opvolging van het ET moet nog steeds beroep gedaan worden op de MO van 25 juli 2008 betreffende de reglementering van het ET als strafuitvoeringsmodaliteit. Voor de categorie veroordeelden tot een gevangenisstraf van drie jaar of minder zijn de regels vastgelegd door de meest recente MO van 17 juli 2013 van toepassing.⁴²
- 35.** ET D.M.V. SPRAAKHERKENNING - Voor deze vorm van ET liggen de regels vervat in de MO van 17 juli 2013.
- 36.** VOORLOPIGE HECHTENIS ONDER ET - De toepasselijke regeling bestaat, zoals hierboven reeds vermeld, uit het KB van 26 december 2013 en de MO van 7 januari 2014 (*supra*, nr. 32.).
- 37.** ET ALS AUTONOME STRAF - Het ET in het kader van de straftoemeting wordt geregeld door de wet van 7 februari 2014 tot invoering van het ET als autonome straf.
- 38.** Deze historische schets maakt duidelijk dat het ET niet alleen op internationaal vlak een vaste waarde is geworden, maar ook in het Belgische strafprocesrecht op een snelle wijze ingevoerd is ondanks de uiteenlopende standpunten.

³⁸ Art. 21-23 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 15 juni 2006, 30455 en A. DE NAUW, *Inleiding tot het Algemeen Strafrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 195 ev.

³⁹ M. DE RUE, "Le statut juridique externe des détenus" in A. MASSET en PH. TRAEEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Chartre, 2006, 310.

⁴⁰ KB 22 januari 2007 tot uitvoering van bepaalde artikelen van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 26 januari 2007, 04439 ; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2011, 521 ev. en T. MOREAU en P. REYNAERT, "La surveillance électronique: liberté virtuelle ou prison virtuelle?" in A. MASSET (eds.), *L'exécution des condamnations pénales*, Luik, Anthemis, 201.

⁴¹ Wet 17 mei 2006 houdende oprichting van de strafuitvoeringsrechtbanken, *BS* 15 juni 2006, 30477.

⁴² Omz. nr. ET/SE-2 van 17 juli 2013 betreffende de reglementering inzake het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit voor gevangenisstraffen wanneer het totaal in uitvoering zijnde gevangenisstraffen drie jaar niet overschrijdt.

HOOFDSTUK 2. DOELSTELLINGEN

39. GEVANGENISSTRAF ALS *ULTIMUM REMEDIUM* - Bij het invoeren van het ET als strafuitvoeringsmodaliteit bleken de doelstellingen duidelijk. Uit het onderzoek dat in 2005 gevoerd werd door het NICC komen twee concrete doelstellingen naar voren. Allereerst spreken de onderzoekers over het feit dat het ET moet gezien worden als een alternatief voor de gevangenisstraf en dat deze laatste zonder twijfel steeds het *ultimum remedium* moet blijven.⁴³ De klassieke gevangenisstraf geldt dus als laatste remedie en er moet voortdurend naar alternatieven gezocht blijven worden. De klassieke gevangenisstraf mag pas worden ingezet wanneer alle andere minder ingrijpende middelen (waaronder het ET) tekort schieten.⁴⁴

40. BEPERKING DETENTIESCHADE - De tweede functie die het ET als doelstelling voor ogen heeft, is de detentieschade, die de klassieke gevangenisstraf teweeg brengt, te beperken of te vermijden.⁴⁵ Daarmee samenhangend wordt het ET gezien als een herstelgerichte maatregel waarbij de veroordeelde die zijn gevangenisstraf deels of volledig buiten de muren van de strafinrichting uitvoert, nog steeds zijn familiale contacten kan blijven onderhouden. De veroordeelde verblijft door het ET in zijn vertrouwde omgeving en kan hierdoor de verantwoordelijkheden die hij draagt op economisch, familiaal of sociaal vlak blijven volbrengen (*infra*, nr. 233).⁴⁶

41. Hoewel de beperking van de detentieschade in nagenoeg de gehele rechtsleer bevestigd wordt als tweede doelstelling van het ET, lijkt dit in vraag gesteld te kunnen worden bij het lezen van het wetsontwerp van 20 april 2005 betreffende de externe rechtspositie van gedetineerden.⁴⁷ Uit de beschrijving in dit wetsontwerp lijkt het beperken van detentieschade enkel nog een doelstelling te zijn in het kader van de beperkte detentie.⁴⁸ Maar net zoals het oordeel van BAS en PLETINCX is het aanbevolen na te gaan of dit niet evenzeer voor ET kan gelden, een vraag waarop gedurende dit onderzoek een antwoord wordt geformuleerd.⁴⁹

42. HERSTEL EN RE-INTEGRATIE - Uit de omzendbrief van 9 augustus 2002 blijkt bovendien dat er een bijzondere voorwaarde toegevoegd wordt wat betreft de uitvoering van het ET, meer bepaald moet de maatregel op zodanige wijze uitgevoerd worden dat zij het herstel en de re-integratie van de veroordeelde bevordert.⁵⁰

⁴³ F. GOOSSENS, E. MAES, S. DELTERNE en C. VANNESTE, "Onderzoek met betrekking tot het invoeren van het elektronisch toezicht als autonome straf. Eindrapport" in Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's, Oktober 2005, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, 21.

⁴⁴ A. DE NAUW, *Inleiding tot het Algemeen Strafrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 195.

⁴⁵ C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, strafprocesrecht en internationaal strafrecht*, Antwerpen, Maklu, 2006, 485.

⁴⁶ R. BAS en W. DAMEN, "ET (we) phone (you at) home", *Orde dag* 2000, 7 ; Y. VANDEN BERGE en R. VANDE VOORDE, "Elektronisch toezicht binnen het arsenaal van de justitiële sancties" *Orde dag* 2000, 56-57 en F. GOOSSENS, E. MAES, S. DELTERNE en C. VANNESTE, "Onderzoek met betrekking tot het invoeren van het elektronisch toezicht als autonome straf. Eindrapport" in Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's, Oktober 2005, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, 21.

⁴⁷ Wetsontwerp van 20 april 2005 betreffende de externe rechtspositie van gedetineerden, *Parl.St.* Senaat 2004-05, nr. 3-1128/1.

⁴⁸ Wetsontwerp van 20 april 2005 betreffende de externe rechtspositie van gedetineerden, *Parl.St.* Senaat 2004-05, nr. 3-1128/1, 18.

⁴⁹ R. BAS en P. PLETINCX, "Vuil water blust ook vuur: naar een (rechts)positie voor elektronisch toezicht", *Orde dag* 2005, 42.

⁵⁰ Omz. nr. 1746 van 9 augustus 2002 betreffende de regelgeving inzake het elektronisch toezicht als modaliteit van strafuitvoering en L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 10 ev.

43. ONTVOLKINGSMAATREGEL - Tot slot vervult het ET volgens BAS en PLETINCX nog een derde functie, namelijk de ontvolkingsmaatregel. Naarmate meer veroordeelden onder ET geplaatst zullen worden, zal er verholpen worden aan de overbevolking in de gevangnissen.⁵¹ Het was door toedoen van minister Onkelinx - minister van Justitie van 2003 tot 2007 - dat in mei 2006 nogmaals werd aangedrongen op een verhoging van het aantal onder ET gestelden om het aanslepende probleem van overbevolking bij te sturen.⁵² Sindsdien nam het aantal gevangenen onder ET toe. Van april 2006 (350) tot oktober 2006 (600) was er bijna een verdubbeling.⁵³ Hieruit valt duidelijk af te leiden dat de invoering van het ET onlosmakelijk verbonden is met het probleem van de steeds maar toenemende gevangenispopulatie. Toch vraagt deze doelstelling nader onderzoek, aangezien van 2005 tot op heden het probleem inzake overbevolking zienderogen is vergroot (*supra*, nr. 6).⁵⁴

⁵¹ T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, "Een decennium elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 4 en K. BEYENS, R. BAS en D. KAMINSKI, "Elektronisch toezicht in België. Een schijnbaar penitentiair ontstoppingsmiddel", *Panopticon* 2007, 22.

⁵² K. BEYENS en D. KAMINSKI, "Is the sky the limit? Eagerness for electronic monitoring in Belgium" in M. NELLIS, K. BEYENS en D. KAMINSKI, *Electronically monitored punishment: international and critical perspectives*, Londen, Routledge, 2013, 152.

⁵³ K. BEYENS en D. KAMINSKI, "Is the sky the limit? Eagerness for electronic monitoring in Belgium" in M. NELLIS, K. BEYENS en D. KAMINSKI, *Electronically monitored punishment: international and critical perspectives*, Londen, Routledge, 2013, 152 en K. BEYENS, R. BAS en D. KAMINSKI, "Elektronisch toezicht in België. Een schijnbaar penitentiair ontstoppingsmiddel", *Panopticon* 2007, 22-29.

⁵⁴ R. BAS en P. PLETINCX, "Vuil water blust ook vuur: naar een (rechts)positie voor elektronisch toezicht", *Orde dag* 2005, 42.

HOOFDSTUK 3. SOORTEN ET

44. In dit hoofdstuk zullen twee van de drie vormen van het ET bondig worden uiteengezet. Enerzijds het ET in het kader van de strafuitvoering, waarbij een verdere onderverdeling kan gemaakt worden tussen het klassieke ET en het ET door middel van spraakherkenning (§1). Anderzijds een vorm van ET in het kader van de voorlopige hechtenis (§2). De derde vorm komt slechts beperkt aan bod (§3), aangezien hieraan een afzonderlijk hoofdstuk werd gewijd.

§1. ET binnen de strafuitvoering

1. Klassiek ET

1.1. Begrip

45. DEFINITIE - Het ET wordt in het algemeen als volgt omschreven:

"Het ET is een wijze van uitvoering van de vrijheidsstraf waardoor de veroordeelde het geheel of een gedeelte van zijn vrijheidsstraf buiten de gevangenis ondergaat volgens een bepaald uitvoeringsplan, waarvan de naleving onder meer door elektronische middelen wordt gecontroleerd".⁵⁵

Uit deze omschrijving kan niet afgeleid worden welke elektronische middelen men voor ogen had. Dit heeft als voordeel dat het ET op ieder ogenblik aan de technologische veranderingen in de maatschappij zou kunnen aangepast worden.⁵⁶

46. WERKING ENKELBAND - Wanneer we spreken over het klassieke ET, wordt hiermee de algemeen bekende enkelband bedoeld. Indien een positief advies wordt uitgebracht over de toekenning van het ET, krijgt de gedetineerde nog voordat hij de gevangenis verlaat een enkelband om. In deze enkelband bevindt zich een zender die in verbinding staat met een ontvanger. Deze ontvanger wordt in het huis van de veroordeelde geplaatst. De veroordeelde mag zich binnen een bepaalde perimeter bewegen. Op willekeurige tijdstippen worden er vervolgens controles uitgevoerd. Wanneer uit zulk een controle blijkt dat de onder toezicht gestelde de grensperimeter overschrijdt of heeft overschreden, zal de ontvangsteenheid een alarmsignaal uitzenden naar de centrale computer waardoor er maatregelen genomen kunnen worden. Hetzelfde zal gebeuren wanneer de onder elektronisch toezicht gestelde de enkelband tracht te verwijderen of de technische hulpmiddelen probeert te saboteren.

⁵⁵ Art. 22 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 15 juni 2006, 30455 en Omz. nr. 1803 (III) van 25 juli 2008 betreffende de reglementering inzake elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit, http://justitie.belgium.be/nl/binaries/mo_nr_1803_25_juli_2008-ET_tcm265-171479.pdf.

⁵⁶ K. BEYENS en D. KAMINSKI, "Is the sky the limit? Eagerness for electronic monitoring in Belgium" in M. Nellis, K. Beyens en D. Kaminski, *Electronically monitored punishment: international and critical perspectives*, Londen, Routledge, 2013, 154.

1.2. Regelgeving

47. ONDERSCHEID CATEGORIEËN VEROORDEELDEN - Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen twee categorieën van veroordeelden om de correcte regelgeving toe te passen.⁵⁷ Enerzijds is er de groep veroordeelden tot een vrijheidsstraf van meer dan drie jaar. Anderzijds bestaat er de categorie veroordeelden tot een vrijheidsstraf van drie jaar of minder. Zoals eerder aangehaald, betreft de toepasselijke wetgeving de wet van 17 mei 2006⁵⁸ en de MO van 25 juli 2008⁵⁹ respectievelijk de MO van 17 juli 2013⁶⁰ (*supra*, nr. 34).

1.3. Toepassingsgebied *ratione personae*

48. VRIJHEIDSSTRAF VAN MEER DAN DRIE JAAR - Zij die in aanmerking komen voor het ET met toepassing van de WERP zijn alle personen veroordeeld tot een vrijheidsstraf waarvan het uitvoerbaar gedeelte meer dan drie jaar bedraagt (*supra*, nr. 34).

49. VRIJHEIDSSTRAF VAN DRIE JAAR OF MINDER - Voor de toepassing van de MO van 17 juli 2013 komen alle personen veroordeeld tot een vrijheidsbenemende straf waarvan het uitvoerbaar gedeelte drie jaar of minder bedraagt in aanmerking (*supra*, nr. 34)

50. DEFINITIEVE VEROORDELING - Bovendien moet de veroordeelde in beide categorieën definitief veroordeeld zijn. De veroordeling mag dus niet meer vatbaar zijn voor hoger beroep of cassatie.

51. UITZONDERING - De veroordeelden die het voorwerp uitmaken van een verzoek tot uitlevering en veroordeelden met een vreemde nationaliteit die niet legaal verblijven in België, worden uitgesloten van de maatregel.⁶¹

1.4. Toepassingsgebied *ratione temporis*

52. VRIJHEIDSSTRAF VAN MEER DAN DRIE JAAR - Vanaf zes maanden voor het ogenblik dat de veroordeelde voldoet aan de tijdsvoorwaarden om in aanmerking te komen voor de voorwaardelijke invrijheidsstelling, kan ET worden toegekend.⁶²

53. VRIJHEIDSSTRAF VAN DRIE JAAR OF MINDER - Veroordeelden tot een vrijheidsbenemende straf van drie jaar of minder komen onmiddellijk in aanmerking voor het ET.

⁵⁷ T. MOREAU en P. REYNAERT, "La surveillance électronique: liberté virtuelle ou prison virtuelle?" in A. MASSET (eds.), *L'exécution des condamnations pénales*, Luik, Anthemis, 197.

⁵⁸ Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 15 juni 2006, 30455.

⁵⁹ Omz. nr. 1803 (III) van 25 juli 2008 betreffende de reglementering inzake elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit, http://justitie.belgium.be/nl/binaries/mo_nr_1803_25_juli_2008-ET_tcm265-171479.pdf.

⁶⁰ Omz. nr. ET/SE-2 van 17 juli 2013 betreffende de reglementering inzake het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit voor gevangenisstraffen wanneer het totaal in uitvoering zijnde gevangenisstraffen drie jaar niet overschrijdt, 1.

⁶¹ Art. 47, §1 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 15 juni 2006, 30455.

⁶² Art. 23, §1, 1° wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 15 juni 2006, 30455 en M. DE RUE, "Le statut juridique externe des détenus" in A. MASSET en PH. TRAEEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Chartre, 2006, 313 en 330.

Zij moeten zich nog wel even naar de gevangenis begeven, maar daar worden zij opnieuw naar huis gestuurd in afwachting van de enkelband.

1.5. Procedure

a. Categorie 1: veroordeelden tot een vrijheidsstraf van meer dan drie jaar

54. VERZOEK - De toekenningsprocedure van het ET vangt aan vanaf het ogenblik dat de veroordeelde een schriftelijk verzoek tot toekenning van het ET heeft ingediend bij de griffie van de gevangenis.⁶³

55. ADVIES DIRECTEUR - De griffie zal het verzoek na ontvangst verzenden aan de griffie van de SURB. Een afschrift wordt eveneens bezorgd aan de directeur, die binnen twee maanden een advies zal uitbrengen.⁶⁴ Het gemotiveerde advies wordt vervolgens overgemaakt aan de griffie van de SURB, het OM en de veroordeelde.⁶⁵

56. FEITEN GEPLEEGD OP MINDERJARIGEN OF MET HUN DEELNEMING - Wanneer de verzoeker van het ET zich schuldig heeft gemaakt aan feiten bedoeld in de art. 372 tot 378 Sw. of feiten in de art. 379 tot 387 Sw.⁶⁶ gepleegd op minderjarigen of met hun deelneming, moet het advies van de directeur vergezeld zijn van een gemotiveerd advies opgesteld door een dienst of persoon gespecialiseerd in de diagnostische expertise van seksuele delinquenten.⁶⁷

57. BEHANDELING - Wat deze personen betreft, ligt er een nuance in art. 32, tweede lid WERP. De SURB is niet verplicht om op systematische wijze een behandeling of enige vorm van begeleiding op te leggen. Het is dus absoluut van belang dat er in het advies wordt gewezen op de noodzaak van deze behandeling, indien nodig.⁶⁸

58. ADVIES OPENBAAR MINISTERIE - Ook het OM moet op haar beurt een gemotiveerd advies overmaken aan de SURB, waarna de zaak behandeld zal worden voor de SURB.⁶⁹ Het ET kan slechts aan de veroordeelde worden toegekend op voorwaarde dat er geen contra-indicaties bestaan in hoofde van de veroordeelde zelf.⁷⁰

⁶³ Art. 23, §2 en art. 49 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006, 30455 ; M. DE RUE, "Le statut juridique externe des détenus" in A. MASSET en PH. TRAEEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Charte, 2006, 316-317 en T. MOREAU en P. REYNAERT, "La surveillance électronique: liberté virtuelle ou prison virtuelle?" in A. MASSET (eds.), *L'exécution des condamnations pénales*, Luik, Anthemis, 209 ev.

⁶⁴ Art. 31, §3 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006, 30455 en M. DE RUE, "Le statut juridique externe des détenus" in A. MASSET en PH. TRAEEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Charte, 2006, 317-319.

⁶⁵ Art. 31, §4 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006, 30455 en T. MOREAU en P. REYNAERT, "La surveillance électronique: liberté virtuelle ou prison virtuelle?" in A. MASSET (eds.), *L'exécution des condamnations pénales*, Luik, Anthemis, 209 ev.

⁶⁶ Deze feiten betreffen onder andere aanranding van de eerbaarheid, verkrachting, bederf van de jeugd, prostitutie en openbare schennis van de goede zeden.

⁶⁷ Art. 32 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006, 30455 en M. DE RUE, "Le statut juridique externe des détenus" in A. MASSET en PH. TRAEEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Charte, 2006, 319.

⁶⁸ Art. 32, tweede lid wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006, 30455 en M. DE RUE, "Le statut juridique externe des détenus" in A. MASSET en PH. TRAEEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Charte, 2006, 319.

⁶⁹ Art. 51 en art. 52, §1 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006, 30455.

59. BESLISSING SURB - Uiteindelijk beslist de SURB binnen veertien dagen over het al dan niet toekennen van de strafuitvoeringsmodaliteit.⁷¹ Het vonnis wordt binnen vierentwintig uur aan de veroordeelde ter kennis gebracht bij gerechtsbrief. Ook het slachtoffer wordt binnen deze termijn op de hoogte gebracht van het vonnis en eventuele opgelegde voorwaarden aan de veroordeelde.⁷² De maatregel van het ET kan te allen tijde herroepen, geschorst of herzien worden.⁷³

60. EINDE MAATREGEL - Bij een goed verloop van de maatregel neemt hij alleszins een einde wanneer de gevangenisstraf verlopen is of wanneer aan de veroordeelde een voorwaardelijke invrijheidsstelling wordt toegekend.⁷⁴

b. Categorie 2: veroordeelden tot een vrijheidsstraf van drie jaar of minder

61. BESLISSINGSBEVOEGDHEID - Binnen deze categorie moet er voor wat betreft de beslissingsbevoegdheid een bijkomend onderscheid gemaakt worden tussen veroordeelden tot één of meer vrijheidsbenemende straffen van drie jaar of minder voor alle straffen uitgezonderd deze wegens de feiten opgenomen in de art. 372 tot 387 Sw. gepleegd op minderjarigen en de veroordeelden tot één of meer vrijheidsbenemende straffen van drie jaar of minder voor de straffen wegens feiten in de desbetreffende art. 372 tot 387 Sw.⁷⁵

I. Veroordeelden tot een of meer vrijheidsstraffen van drie jaar of minder voor alle feiten, uitgezonderd deze in de art. 372 tot 387 Sw.⁷⁶

62. BESLISSINGSMACHT GEVANGENISDIRECTEUR - De beslissingsmacht ligt bij de gevangenisdirecteur die de veroordeelde op de hoogte brengt van de maatregel en hem vraagt hiermee akkoord te gaan. Als de veroordeelde weigert, stopt de procedure hier en zal de straf volledig in de gevangenis uitgevoerd worden. In geval van akkoord gaat de gevangenisdirecteur na wat het adres is waar de veroordeelde het ET kan ondergaan en op welk telefoonnummer hij bereikbaar is.

⁷⁰ Voorbeelden van contra-indicaties zijn: wanneer er een afwezigheid is van enig vooruitzicht op sociale reclassering van de veroordeelde, wanneer er een risico bestaat dat de veroordeelde zijn slachtoffers nogmaals zou lastig vallen of wanneer de veroordeelde een negatieve houding vertoont ten aanzien van de slachtoffers van de misdrijven.

Art. 47, §1 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006, 30455 en M. DE RUE, "Le statut juridique externe des détenus" in A. MASSET en PH. TRAEEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Charte, 2006, 314-315.

⁷¹ Art. 54 ev. wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006, 30455 en F. VERBRUGGEN en R. VERSTRAETEN, *Strafrecht & Strafprocesrecht voor bachelors*, Antwerpen, Maklu, 2013, 456.

⁷² Art. 58, §1 wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006, 30455 en T. MOREAU en P. REYNAERT, "La surveillance électronique: liberté virtuelle ou prison virtuelle?" in A. MASSET (eds.), *L'exécution des condamnations pénales*, Luik, Anthemis, 209 ev.

⁷³ M. DE RUE, "Le statut juridique externe des détenus" in A. MASSET en PH. TRAEEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Charte, 2006, 327-329.

⁷⁴ M. DE RUE, "Le statut juridique externe des détenus" in A. MASSET en PH. TRAEEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Charte, 2006, 331-332.

⁷⁵ T. MOREAU en P. REYNAERT, "La surveillance électronique: liberté virtuelle ou prison virtuelle?" in A. MASSET (eds.), *L'exécution des condamnations pénales*, Luik, Anthemis, 202-203.

⁷⁶ Omz. nr. ET/SE-2 van 17 juli 2013 betreffende de reglementering inzake het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit voor gevangenisstraffen wanneer het totaal in uitvoering zijnde gevangenisstraffen drie jaar niet overschrijdt, 1-4.

63. ALGEMENE EN BIJZONDERE VOORWAARDEN - De gevangenisdirecteur neemt vervolgens een beslissing inzake de toekenning van het ET en legt daartoe enkele algemene voorwaarden⁷⁷ op. Bijkomend kunnen bijzondere voorwaarden worden opgelegd, indien noodzakelijk. De beslissing tot toekenning van het ET bevat een standaarduurrooster dat later nog gewijzigd kan worden. Vervolgens neemt de directeur contact op met het NCET om een datum te bepalen waarop het ET zal geactiveerd worden.

II) Veroordeelden tot een of meer vrijheidsstraffen van drie jaar of minder voor feiten bedoeld in de art. 372 tot 387 Sw. gepleegd ten aanzien van minderjarigen

64. BESLISSINGSMACHT DIRECTIE DETENTIEBEHEER - De beslissingsbevoegdheid verschuift in deze gevallen naar de directie Detentiebeheer. De gevangenisdirecteur zal de veroordeelde ook hier op de hoogte brengen van de maatregel en hem vragen ermee akkoord te gaan. Als er geen akkoord bereikt wordt, zal de straf in de strafinrichting volbracht moeten worden.

65. MAATSCHAPPELIJKE ENQUÊTE - Stemt de veroordeelde wel in met de maatregel, dan wordt er door de gevangenisdirecteur een maatschappelijke enquête gevraagd aan het bevoegde justitiehuis.⁷⁸ De maatschappelijke enquête wordt verzonden aan de gevangenisdirecteur die binnen veertien werkdagen een met redenen omkleed advies overhandigt aan de directie Detentiebeheer. Na ontvangst neemt deze laatste een beslissing om de maatregel al dan niet toe te kennen.⁷⁹

66. POSITIEVE BESLISSING - Indien het ET wordt toegekend is de veroordeelde automatisch onderworpen aan enkele algemene voorwaarden die opgenomen zijn in de MO van 17 juli 2013.⁸⁰ Bijzondere voorwaarden kunnen opgelegd worden wanneer de directie Detentiebeheer dit noodzakelijk acht. De gevangenisdirecteur wordt onmiddellijk op de hoogte gesteld van deze beslissing en neemt verder de nodige stappen die van hem verwacht worden.⁸¹ Deze houden in dat hij de veroordeelde in kennis stelt van de duur van de maatregel en de mogelijk verlengingen. Daarnaast neemt hij eveneens contact op met de directeur van het NCET om een datum te bepalen waarop het ET zal geactiveerd worden. Verder bezorgt hij het dossier van de veroordeelde aan de directeur van het NCET.

67. NEGATIEVE BESLISSING - Indien er een negatieve beslissing wordt uitgevaardigd, wordt de gevangenisdirecteur hier onmiddellijk van op de hoogte gebracht. Hij brengt op zijn beurt

⁷⁷ Enkele voorbeelden: geen strafbare feiten plegen, een vaste verblijfplaats in België hebben, telefonisch bereikbaar blijven.

⁷⁸ De maatschappelijke enquête bevat onder meer een omschrijving van de omstandigheden waarin de maatregel zal worden uitgevoerd en de mening van de meerderjarige huisgenoten omtrent de mogelijkheid tot toekenning van het ET.

T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHALEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 24.

⁷⁹ Omz. nr. ET/SE-2 van 17 juli 2013 betreffende de reglementering inzake het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit voor gevangenisstraffen wanneer het totaal in uitvoering zijnde gevangenisstraffen drie jaar niet overschrijdt, 4-6 en T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHALEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 25.

⁸⁰ Enkele voorbeelden: geen strafbare feiten plegen, telefonisch bereikbaar blijven, gevolg geven aan de oproepen van het NCET.

⁸¹ Omz. nr. ET/SE-2 van 17 juli 2013 betreffende de reglementering inzake het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit voor gevangenisstraffen wanneer het totaal in uitvoering zijnde gevangenisstraffen drie jaar niet overschrijdt, 6.

de veroordeelde en het justitiehuis die de maatschappelijke enquête voerde hiervan op de hoogte.⁸²

68. ACTIVERING MAATREGEL - In geval van toekenning van het ET, wordt er een justitieassistent aangesteld die contact opneemt met de veroordeelde om een concreet tijdstip van activering vast te leggen. Op het afgesproken tijdstip wordt de apparatuur voor de uitvoering van het ET thuis bij de veroordeelde geïnstalleerd.⁸³

69. CONTROLE - Het NCET heeft de taak geregeld controles uit te voeren en te kijken of de veroordeelde aanwezig is in zijn verblijfplaats op de tijdstippen opgenomen in het uurrooster. Een wijziging van het uurrooster is mogelijk.⁸⁴ De onder toezicht gestelde moet het NCET onmiddellijk op de hoogte stellen wanneer er zich een wijziging voordoet in zijn huidige werksituatie, zijn activiteiten of gezondheid⁸⁵. Op verzoek van het NCET kan de gevangenisdirecteur dan de voorwaarden aanpassen aan de situatie.⁸⁶

70. EINDE MAATREGEL - Het ET neemt een einde wanneer de veroordeelde in aanmerking komt voor een voorlopige invrijheidsstelling of in ieder geval wanneer de volledige straf een einde neemt.⁸⁷

1.6. Engeland en Wales

71. In Engeland en Wales wordt het ET aangewend binnen twee contexten.⁸⁸ Enerzijds binnen het kader van de *community sentences* of gemeenschapsstraffen, waar verder in dit onderzoek wordt op terug gekomen (*infra*, nr. 132). Anderzijds wordt het ET aangewend binnen het kader van de Home Detention Curfew (hierna: HDC). Wat zijn werking betreft, leunt de HDC dicht aan bij onze vorm van het klassieke ET.

72. DEFINITIE HDC - HDC kan omschreven worden als een modaliteit waarbij bepaalde kort gestrafte criminelen vrijgelaten worden, enkele weken of maanden voordat hun straf wordt beëindigd. Het betreft een vervroegde invrijheidsstelling van de veroordeelde waarbij hij gedurende zijn vrije periode gecontroleerd wordt door middel van ET.⁸⁹ HDC werd na

⁸² T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 25.

⁸³ Omz. nr. ET/SE-2 van 17 juli 2013 betreffende de reglementering inzake het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit voor gevangenisstraffen wanneer het totaal in uitvoering zijnde gevangenisstraffen drie jaar niet overschrijdt, 6-7 en T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 25.

⁸⁴ T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 28.

⁸⁵ Hierbij wordt gedacht aan een ernstige aandoening waardoor de veroordeelde niet in staat is zijn werk op de normale wijze verder uit te voeren.

⁸⁶ Omz. nr. ET/SE-2 van 17 juli 2013 betreffende de reglementering inzake het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit voor gevangenisstraffen wanneer het totaal in uitvoering zijnde gevangenisstraffen drie jaar niet overschrijdt, 8.

⁸⁷ Omz. nr. ET/SE-2 van 17 juli 2013 betreffende de reglementering inzake het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit voor gevangenisstraffen wanneer het totaal in uitvoering zijnde gevangenisstraffen drie jaar niet overschrijdt, 10-11 en T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 30.

⁸⁸ J.V. ROBERTS, "Elektronisch toezicht: van supervisietechnologie naar autonome straf" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 112.

⁸⁹ D. THOMAS, *Sentencing Referencer*, Londen, Sweet & Maxwell, 2012, 127.

verscheidene experimenten nationaal geïmplementeerd in 1999 en heeft zich doorheen de jaren verder ontwikkeld over het Verenigd Koninkrijk.⁹⁰

73. REGELGEVING - Voor 3 december 2012 bestonden er twee naast elkaar lopende regelingen voor wat betreft de toepassing van de HDC. Enerzijds werd er toepassing gemaakt van de 'Criminal Justice Act 1991' voor alle veroordeelden tot een straf beneden 12 maanden.⁹¹ Anderzijds gold de 'Criminal Justice Act 2003' voor veroordeelden tot een straf van 12 maanden of meer.⁹² Met de inwerkingtreding van de 'Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012' werd er een einde gemaakt aan deze twee parallelle regelingen.⁹³ Met deze regeling heeft men gezorgd voor één en hetzelfde statuut voor alle veroordeelden inzake HDC. Op heden moet er toepassing gemaakt worden van de 'Criminal Justice Act 2003' in combinatie met de 'Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012'. Daarnaast gelden er in het Verenigd Koninkrijk zogenaamde 'Prison Service Orders (PSO)' en 'Prison Service Instructions (PSI)'. Deze bevatten een aantal regels, voorschriften en richtlijnen voor de gevangenen. Voor de HDC moet er gekeken worden naar 'PSO 6700 - Home Detention Curfew'⁹⁴ in samenhang met 'PSI 43/2012 - Home Detention Curfew'⁹⁵.

74. BEGRIP ET - ET wordt in de Criminal Justice Act 2003 als volgt omschreven: "*A requirement for securing the electronic monitoring of the offender's compliance with other requirements imposed by the order during a period specified in the order, or determined by the responsible officer in accordance with the relevant order*".⁹⁶

75. TOEKENNING - De bevoegdheid tot het toekennen van de HDC ligt bij de bevoegde *prison governor*. Deze *prison governor* is een operationele manager van de gevangenis die instaat voor het management en de beveiliging van de gevangenis. De *prison governor* kan de beslissing tot toekenning van de HDC nemen in naam van de *Secretary of State*.⁹⁷

76. TOEPASSINGSGEBIED - Enkel voor veroordeelden tot een gevangenisstraf tussen 3 maanden en 4 jaar kan er overwogen worden HDC toe te staan.⁹⁸ Het toepassingsgebied is sterk beperkt in vergelijking met de regelgeving van het klassieke ET in België.

77. UITGESLOTEN - Afdeling 246 (4) van de Criminal Justice Act 2003 lijst de personen op die uitgesloten zijn van de HDC. Voorbeelden zijn onder andere gevangenen die een straf hebben gekregen die 4 jaar overschrijdt, zedendelinquenten, delinquenten die een gevaar

⁹⁰ Verslag Criminal Justice Joint Inspection, "It's Complicated: The Management of Electronically Monitored Curfews. A follow-up inspection of electronically monitored curfews", 2012, www.justice.gov.uk/downloads/publications/inspectorate-reports/hmprobation/joint-thematic/electronic-monitoring-report-2012.pdf, 5.

⁹¹ Criminal Justice Act 1991, nr. 1991-c53, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1991/53>.

⁹² Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/introduction>.

⁹³ Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012, nr. 2012-c10, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/10>.

⁹⁴ Prison Service Order - Home Detention Curfew, nr. 6700, <http://www.justice.gov.uk/downloads/offenders/psipso/psipso/psipso-6700.doc>.

⁹⁵ Prison Service Instruction - Home Detention Curfew, nr. 43/2012, National Offender Management Service, 25 januari 2013, <http://www.justice.gov.uk/downloads/offenders/psipso/psi-2012/psi-43-2012-home-detention-curfew-scheme.doc>.

⁹⁶ Afdeling 215, (1) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/215>.

⁹⁷ Hoofdstuk 5 Prison Service Order - Home Detention Curfew, nr. 6700, <http://www.justice.gov.uk/downloads/offenders/psipso/psipso/psipso-6700.doc>, 5.

⁹⁸ Hoofdstuk 2 Prison Service Order - Home Detention Curfew, nr. 6700, <http://www.justice.gov.uk/downloads/offenders/psipso/psipso/psipso-6700.doc>, 1.

vormen voor de maatschappij en veroordeelden die al eerder een *curfew* kregen maar deze overtreden hebben.⁹⁹

78. GEMIDDELDE DUUR HDC - De maximumperiode van de HDC bedraagt 135 dagen in het geval dat de straf die werd opgelegd tussen 18 maanden en 4 jaar bedraagt.¹⁰⁰ In het andere geval, waar de opgelegde straf minder dan 18 maanden bedraagt, bestaat de maximumperiode van de HDC uit één vierde van de totale straf. Daarenboven is er de vereiste dat men een aantal dagen van de straf uitgezeten heeft, alvorens beroep te kunnen doen op de HDC.¹⁰¹ Het geheel is volledig afhankelijk van de lengte van de straf, zoals men in onderstaand schema kan zien.

Opgelegde straf	Vereiste uitgezeten periode	Gemiddelde duur HDC
Tussen 12 weken of meer en 4 maanden	28 dagen	14 - 28 dagen afhankelijk van de lengte van de straf
Tussen 4 maanden of meer en 12 maanden	Eén vierde van de opgelegde straf	1 - 3 maanden afhankelijk van de lengte van de straf
Tussen 12 maanden en 18 maanden	Eén vierde van de opgelegde straf	3 - 4,5 maanden afhankelijk van de lengte van de straf
Tussen 18 maanden en 4 jaar	135 dagen minder dan de helft van de straf	135 dagen

Tabel 2: Schema tijdsvoorwaarden HDC.

79. DUUR ET - Het ET mag niet opgelegd worden voor minder dan 9 uur per dag.¹⁰² Een maximumduur is niet bij wet vastgesteld, maar bedraagt in het algemeen 12 uur.¹⁰³ De veroordeelde staat onder toezicht, maar kan wel blijven werken of een opleiding volgen. Dit gebeurt aan de hand van een uurschema dat vooraf wordt opgesteld, net zoals in België.¹⁰⁴

80. WERKING - Op dezelfde wijze als in de Belgische regelgeving, krijgt de veroordeelde een soort van polshorloge dat meestal rond de enkel wordt bevestigd. Een zender in dit polshorloge staat in verbinding met een controleapparaat dat wordt geïnstalleerd in het huis van de veroordeelde. Identiek als in België wordt er ook in het Verenigd Koninkrijk een alarm verzonden naar de centrale indien de veroordeelde zijn grensperimeter overschrijdt of zijn apparatuur probeert te verwijderen. De HDC kan te allen tijde herroepen worden waardoor

⁹⁹ Afdeling 246, (1) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/246>.

¹⁰⁰ Afdeling 246, (1), (a) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/246>.

¹⁰¹ D. THOMAS, *Sentencing Referencer*, Londen, Sweet & Maxwell, 2012, 127 ; Prison Service Instruction - Home Detention Curfew, nr. 43/2012, National Offender Management Service, 25 januari 2013, <http://www.justice.gov.uk/downloads/offenders/psipso/psi-2012/psi-43-2012-home-detention-curfew-scheme.doc>, 4 en Prisoners Advice Service - Home Detention Curfew, 1, <http://www.prisonersadvice.org.uk/DOCS/INFORMATION/HDC.pdf>.

¹⁰² Afdeling 253, (2) en afdeling 246, (1), (a) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/contents>.

¹⁰³ Hoofdstuk 6 Prison Service Order - Home Detention Curfew, nr. 6700, <http://www.justice.gov.uk/downloads/offenders/psipso/psipso-6700.doc>.

¹⁰⁴ Verslag Criminal Justice Joint Inspection, "It's Complicated: The Management of Electronically Monitored Curfews. A follow-up inspection of Electronically Monitored Curfews", 2012, www.justice.gov.uk/downloads/publications/inspectorate-reports/hmprobation/joint-thematic/electronic-monitoring-report-2012.pdf, 12.

het vervolg van de straf in de gevangenis wordt verdergezet.¹⁰⁵ De controle van de onder toezicht gestelden wordt in het Verenigd Koninkrijk uitbesteed aan privé-firma's zoals G4S.

81. INSPIRATIEBRON VOOR BELGIË - We kunnen concluderen dat deze vorm van HDC veel gelijkenissen vertoont met wat wij reeds in België kennen als het klassieke ET. Bij de HDC moet de rechter eerst ten gronde een gevangenisstraf uitspreken waarna de bevoegde *prison governor* de mogelijkheid heeft om de gedetineerde vervroegd in vrijheid te stellen wanneer deze laatste reeds een gedeelte van zijn straf ten uitvoer heeft gelegd. Gezien de minimale verschillen met onze Belgische regelgeving van het ET als strafuitvoeringsmodaliteit, lijken uit deze regeling weinig tot geen ideeën geput te kunnen worden voor het ET in het kader van de straftoemeting.

1.7. Nederland

82. In Nederland wordt een onderscheid gemaakt tussen elektronisch toezicht en elektronische detentie (hierna: ED).

I) Elektronisch toezicht

83. ELEKTRONISCH TOEZICHT - Onder ET wordt verstaan "*het controleren van het gedrag van de onder toezicht gestelde*". Dit kan in combinatie met begeleiding, behandeling of zorg plaatsvinden.¹⁰⁶ Het ET beoogt de kans op recidivisme te verkleinen. Het zorgt voor een gestructureerde controle en begeleiding van de dader of verdachte door middel van elektronische controlemiddelen. Meestal vind het ET plaats door middel van gps.¹⁰⁷

84. Verder kan het ET opgedeeld worden naargelang het kader waarbinnen zij wordt aangewend. Enerzijds fungeert het als een voorwaarde bij een voorwaardelijke veroordeling en bij een schorsing van de voorlopige hechtenis. Anderzijds is het een strafuitvoeringsmodaliteit bij de zogenaamde detentiefasering.

85. VOORWAARDELIJKE VEROORDELING - Op 11 juli 1995 startte in Nederland een experiment met het ET voor een periode van twee jaar. Hierbij werd het ET voor een eerste maal toegepast in combinatie met een taakstraf. Het ET had betrekking op personen die omwille van de door hen gepleegde feiten niet in aanmerking kwamen voor een taakstraf, maar waarvan men absoluut wou dat zij buiten de muren van de gevangenis werden gehouden.¹⁰⁸ Het ET bood hiervoor een oplossing. Er werd een onvoorwaardelijke gevangenisstraf opgelegd van maximum 6 maanden die op haar beurt omgezet werd in een taakstraf in combinatie met een voorwaardelijke gevangenisstraf waarbij het ET als bijzondere voorwaarde fungeerde. De zetelende magistratuur beschikt over mogelijkheid ET op te

¹⁰⁵ Afdeling 255, (1) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/255>.

¹⁰⁶ M.H. NAGTEGAAL, "Elektronische detentie als alternatief voor gevangenisstraf - Een quickscan naar Europese ervaringen", *Cahiers*, 2013, Den Haag, WODC, 13.

¹⁰⁷ M.H. NAGTEGAAL, "Elektronische detentie als alternatief voor gevangenisstraf - Een quickscan naar Europese ervaringen", *Cahiers*, 2013, Den Haag, WODC, 14.

¹⁰⁸ E. MAES, C. DE MAN, R. VAN BRAKEL en B. MINE, "Toepassingsmogelijkheden van het elektronisch toezicht in het kader van de voorlopige hechtenis", Onderzoeksrapport, 2009, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, 11.

leggen, maar moet dit steeds doen in combinatie met een daadwerkelijke hoofdstraf. Er is hier dus allerminst sprake van het ET als een autonome straf.¹⁰⁹ Het toepassingsgebied van het ET strekt zich uit over gevangenisstraffen met een minimum van 6 maanden en een maximum van één jaar. Deze worden vervangen door een ET van ten hoogste 6 maanden.¹¹⁰ Bij het niet naleven van de maatregel kan hij nog steeds omgezet worden in een gevangenisstraf. Deze vorm van ET werd op geen enkele plaats wettelijk verankerd.

86. DETENTIEFASERING - Het ET kan tevens aangewend worden als een modaliteit binnen het kader van detentiefasering.¹¹¹ Onder detentiefasering verstaat men '*het geleidelijk overgaan van de gevangenis naar de maatschappij*'.¹¹² Aan de gedetineerde worden er stap per stap meer vrijheden toegekend tot aan het ogenblik van zijn invrijheidsstelling. Met detentiefasering tracht men gedetineerden niet onnodig lang in de gevangenis te houden. Vandaar wordt er in een eerste fase van de detentiefasering een overgang gemaakt van de gevangenis naar een halfopen of open inrichting.¹¹³ Gedurende de verdere stappen wordt beoogd de vrijheidsbenaming van de gedetineerde beetje bij beetje te verkleinen. Hierdoor wordt men voorbereid op de terugkeer in de maatschappij. Als strafuitvoeringsmodaliteit kreeg het ET uiteindelijk in 2003 een wettelijke grondslag. Er werd een wijziging aangebracht aan de toen reeds bestaande Penitentiaire Beginselenwet die ervoor zorgde dat de toepassing van het ET in het kader van een penitentiaal programma binnen detentiefasering mogelijk werd gemaakt.¹¹⁴

87. PENITENTIAIR PROGRAMMA - Een penitentiaal programma is een geheel van activiteiten waaraan door de gedetineerde kan worden deelgenomen in aansluiting op zijn verblijf in de gevangenis. De deelnemer aan dergelijk programma kan onder ET worden geplaatst. De maximumduur van het programma omvat één zesde van de opgelegde vrijheidsstraf en treedt in werking vlak voorafgaand aan de datum van invrijheidsstelling.¹¹⁵ Het ET op zich mag niet langer duren dan 6 maanden en niet minder dan één maand.¹¹⁶ Om te kunnen deelnemen aan een penitentiaal programma moet er aan drie voorwaarden voldaan zijn zoals deze opgenomen zijn in art. 4, tweede lid van de Penitentiaire Beginselenwet.¹¹⁷

88. DOELSTELLINGEN - Deze vorm van ET betracht voornamelijk het reduceren van de gevangenisbevolking en het stimuleren van de re-integratie van de gedetineerde in de

¹⁰⁹ F. GOOSSENS, E. MAES, S. DELTERNE en C. VANNESTE, "Onderzoek met betrekking tot het invoeren van het elektronisch toezicht als autonome straf. Eindrapport" in Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's, Oktober 2005, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, 130-132.

¹¹⁰ M.H. NAGTEGAAL, "Elektronische detentie als alternatief voor gevangenisstraf - Een quickscan naar Europese ervaringen", *Cahiers*, 2013, Den Haag, WODC, 17.

¹¹¹ E.R. MULLER en P.C. VEGTER, *Detentie. Gevangen in Nederland*, Alphen aan den Rijn, Kluwer, 2009, 104 en E. MAES, C. DE MAN, R. VAN BRAKEL en B. MINE, "Toepassingsmogelijkheden van het elektronisch toezicht in het kader van de voorlopige hechtenis", Onderzoeksrapport, 2009, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, 12.

¹¹² M.H. NAGTEGAAL, "Elektronische detentie als alternatief voor gevangenisstraf - Een quickscan naar Europese ervaringen", *Cahiers*, 2013, Den Haag, WODC, 14.

¹¹³ E.R. MULLER en P.C. VEGTER, *Detentie. Gevangen in Nederland*, Alphen aan den Rijn, Kluwer, 2009, 167-168.

¹¹⁴ Wet van 3 april 2003 tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet in verband met het penitentiaal programma en het elektronisch toezicht, *Stb.* 2003, 142 en E.R. MULLER en P.C. VEGTER, *Detentie. Gevangen in Nederland*, Alphen aan den Rijn, Kluwer, 2009, 182.

¹¹⁵ Art. 4, lid 2 Penitentiaire beginselenwet, *Stb.* 1998, 430.

¹¹⁶ M.H. NAGTEGAAL, "Elektronische detentie als alternatief voor gevangenisstraf - Een quickscan naar Europese ervaringen", *Cahiers*, 2013, Den Haag, WODC, 17.

¹¹⁷ De gedetineerde moet veroordeeld zijn tot een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf van minimum 6 maanden. Daarnaast moet het strafrestant bij de aanvang van het programma minstens 4 weken en maximum een jaar bedragen. Tot slot mogen er geen andere omstandigheden die zich tegen zijn deelname keren.

maatschappij. Dit wordt bewerkstelligd door te voorzien in de nodige begeleiding voor het zoeken van arbeidsbesteding, het voorzien van nodige opleidingen indien deze noodzakelijk zijn en programma's waarbij personen met psychische problemen kunnen begeleid worden. De activiteiten moeten samen ten minste 26 uren per week bedragen.¹¹⁸

II) Elektronische detentie

89. ELEKTRONISCHE DETENTIE - Van 2003 tot en met 2010 werd er geëxperimenteerd met ED.¹¹⁹ Met ED wordt bedoeld "*de tenuitvoerlegging van een door de rechter opgelegde vrijheidsstraf, buiten de penitentiaire inrichting, waarbij de aanwezigheid wordt gecontroleerd door middel van elektronische middelen*".¹²⁰ De ED was een alternatief voor een korte onvoorwaardelijke vrijheidsstraf van maximum 3 maanden, die zonder voorafgaande voorlopige hechtenis wordt uitgevoerd.¹²¹

90. RATIO - Aanleiding voor het starten met ED was het grote tekort aan cellen dat zich er toen voordeed. Tegelijkertijd werd er ook het terugdringen van recidivisme mee beoogd. Bovendien kan door middel van ED detentieschade -de schade die door de tenuitvoerlegging in de gevangenis van de vrijheidsstraf wordt veroorzaakt- worden vermeden, kan de veroordeelde blijven werken en verblijven in zijn vertrouwde woonomgeving.¹²² De ED werd gedurende deze periode geregeld door opeenvolgende circulaire's.¹²³ De laatste circulaire was deze van 26 oktober 2009 die een nauwkeurige afbakening inhield van de doelgroep en de op te leggen voorwaarden.

91. VERSCHIL ET - Het grote verschil met het ET bestond erin dat ED de re-integratie van de betrokkene in de samenleving niet als primaire doelstelling had. Zo werd er onder andere niet voorzien in een dagprogramma. Tevens richtte ED zich er niet op het gedrag van de betrokkene te veranderen.¹²⁴

92. TOEPASSINGSGBIED - Het toepassingsgebied van de ED strekte zich uit over alle zelfmelders¹²⁵ die één of meer onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen opgelegd kregen die

¹¹⁸ Art. 5 van het besluit van 23 februari 1998 houdende vaststelling van de Penitentiaire maatregel en daarmee verband houdende wijziging van enige andere regelingen (Penitentiaire maatregel), *Stb.* 1998, 111 en E. MAES, C. DE MAN, R. VAN BRAKEL en B. MINE, "Toepassingsmogelijkheden van het elektronisch toezicht in het kader van de voorlopige hechtenis", Onderzoeksrapport, 2009, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, 18.

¹¹⁹ M.H. NAGTEGAAL, "Elektronische detentie als alternatief voor gevangenisstraf - Een quickscan naar Europese ervaringen", *Cahiers*, 2013, Den Haag, WODC, 17 en E. MAES, C. DE MAN, R. VAN BRAKEL en B. MINE, "Toepassingsmogelijkheden van het elektronisch toezicht in het kader van de voorlopige hechtenis", Onderzoeksrapport, 2009, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, 12.

¹²⁰ circ. DJI van 7 maart 2005 betreffende elektronische detentie, nr. 5291588/04/DJI, http://www.novatv.nl/data/media/db_download/33_173c17.pdf en E.R. MULLER en P.C. VEGTER, *Detentie. Gevangen in Nederland*, Alphen aan den Rijn, Kluwer, 2009, 167-168.

¹²¹ M.H. NAGTEGAAL, "Elektronische detentie als alternatief voor gevangenisstraf - Een quickscan naar Europese ervaringen", *Cahiers*, 2013, Den Haag, WODC, 17.

¹²² M.H. NAGTEGAAL, "Elektronische detentie als alternatief voor gevangenisstraf - Een quickscan naar Europese ervaringen", *Cahiers*, 2013, Den Haag, WODC, 15.

¹²³ circ. DJI van 10 november 2003 betreffende elektronische detentie, nr. 5247387/03/DJI ; circ. DJI van 7 maart 2005 betreffende elektronische detentie, nr. 5291588/04/DJI, http://www.novatv.nl/data/media/db_download/33_173c17.pdf en circ. DJI van 26 oktober 2009 betreffende wijziging toepassing elektronische detentie, nr. 5614792/09/DJI, *Stct.* 2009, 16442.

¹²⁴ C. KELK, "Het huisarrest als nieuw beoogde hoofdstraf", *Delikt en Delinkwent* 2005, 1114-1115 en E. MAES, C. DE MAN, R. VAN BRAKEL en B. MINE, *Toepassingsmogelijkheden van het elektronisch toezicht in het kader van de voorlopige hechtenis*, Onderzoeksrapport, 2009, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, 12-13.

¹²⁵ Hieronder wordt de veroordeelde begrepen die zich, na daartoe een oproep ontvangen te hebben, zelf dient te melden bij een penitentiaire inrichting voor het ondergaan van de opgelegde vrijheidsstraf. Art. 1, punt B circ. DJI van 26 oktober 2009 betreffende wijziging toepassing elektronische detentie, nr. 5614792/09/DJI, *Stct.* 2009, 16442.

samen een maximum van 90 dagen bedroegen.¹²⁶ Wat de procedure betreft, volstaat een verwijzing naar art. 3 van de circulaire. De voorwaarden waaraan voldoen moest zijn vooraleer een deelname aan de ED mogelijk is, liggen vervat in art. 4.¹²⁷ Werden deze voorwaarden niet nageleefd, werd er een waarschuwing gegeven aan de betrokkene of kon de ED beëindigd worden en de betrokkene alsnog in een penitentiaire instelling worden geplaatst.¹²⁸ Verscheidene categorieën veroordeelden werden bovendien uitgesloten van het toepassingsgebied.¹²⁹

93. **CONTROLE EN VERLATEN WONING** - De controle in het kader van ED gebeurde door middel van een elektronische enkel- of polsband die in verbinding staat met een ontvanger die geïnstalleerd is in het huis van de betrokkene.¹³⁰ De veroordeelde kon indien hij dit wenste, toestemming krijgen om zijn woning twee maal per dag te verlaten. Daarnaast kon hij, wanneer hij voor de ingang van de ED over een job beschikte, deze verder blijven uitvoeren onder de voorwaarden zoals vervat in art. 9.¹³¹

94. **GEFASEERDE BEËINDIGING ED** - Hoewel de toepassing van ED een groot succes bleek te zijn, werd zij gefaseerd beëindigd. De minister van Justitie nam de beslissing de circulaire tot wijziging toepassing ED in te trekken met ingang vanaf 1 juli 2010.¹³² Hiermee doelde hij op het afschaffen van de circulaire en in de plaats daarvan een wettelijke basis vast te leggen voor de ED. Deze is er echter tot op heden nooit gekomen.

95. **WETSVORSTEL ED 2013** - Voortgaand op de ED, diende Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie TEEVEN in 2013 een conceptwetsvoorstel ED in waarmee hij beoogt dat gedetineerden een laatste deel van hun gevangenisstraf thuis zouden moeten kunnen uitzitten onder ET. De ED zou als een executiemodaliteit worden ingevoerd waarvan direct voorafgaand aan de datum van invrijheidstelling toepassing kan worden gemaakt.¹³³ Hij wenst met zijn voorstel de bestaande detentiefasering en penitentiaire programma's af te schaffen. Als reactie op dit voorstel bracht de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming op 2 mei 2013 een beknopt advies uit.¹³⁴

¹²⁶ Art. 2 circ. DJI van 26 oktober 2009 betreffende wijziging toepassing elektronische detentie, nr. 5614792/09/DJI, *Stcrt.* 2009, 16442.

¹²⁷ De betrokkene moet bereid zijn aan de ED deel te nemen, hij moet over een vaste verblijfplaats beschikken en in het bezit zijn van een geldig identiteitsbewijs. Daarnaast moet de betrokkene de Nederlandse of Engelse taal machtig zijn. Indien er meerderjarige huisgenoten zijn, moeten deze instemmen met de ED.

¹²⁸ Art. 7 circ. DJI van 26 oktober 2009 betreffende wijziging toepassing elektronische detentie, nr. 5614792/09/DJI, *Stcrt.* 2009, 16442.

¹²⁹ Enkele categorieën die niet voor ED in aanmerking komen zijn veroordeelden die veroordeeld zijn tot één of meer vrijheidsstraffen die een totale duur van 90 dagen overschrijden, veroordeelden die een delict hebben gepleegd dat grote maatschappelijke onrust veroorzaakt heeft, veroordeelden bij wie sprake is van een ernstige alcohol -of drugsverslaving, geweldsdelinquenten en zedendelinquenten.

Art. 5 circ. DJI van 26 oktober 2009 betreffende wijziging toepassing elektronische detentie, nr. 5614792/09/DJI, *Stcrt.* 2009, 16442.

¹³⁰ Art. 3, laatste lid DJI circ. van 26 oktober 2009 betreffende wijziging toepassing elektronische detentie, nr. 5614792/09/DJI, *Stcrt.* 2009, 16442.

¹³¹ Hij moet het bestaan van de arbeidsovereenkomst aantonen die reeds twee maanden moet bestaan. Daarenboven moet hij beschikken over voorspelbare werktijden en een vaste werkplek. Tot slot mag de arbeid er niet toe leiden dat het een verleiding vormt voor het uitvoeren van criminele activiteiten.

¹³² circ. DJI van 28 juni 2010 houdende intrekking Circulaire Wijziging toepassing Elektronische Detentie, nr. 5653088/10/DJI, *Stcrt.* 2010, 10014.

¹³³ Wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II* 2013/14, 33745, 2.

¹³⁴ Advies Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming over het conceptwetsvoorstel elektronische detentie, *Stcrt.* 2013, 14114.

96. ADVIEZEN - In eerste instantie is de Raad overtuigd dat ED zou kunnen verhelpen aan de detentieschade die gedetineerden oplopen door hun verblijf in de gevangenis. Wel gaat zij er niet mee akkoord om de ED, zoals vooropgesteld, zonder begeleiding te laten plaatsvinden. Volgens de Raad moet er voorzien worden in voldoende begeleiding. De voorkeur van de Raad gaat uit naar een opname van de ED als vervanging van de korte vrijheidsstraf als een autonome straf *an sich* in het wetboek van strafrecht.¹³⁵ Bovendien is ze de mening toegedaan dat ED als executiemodaliteit voorafgaand aan de voorwaardelijke invrijheidsstelling een afschaffing van de bestaande detentiefasering niet noodzakelijk maakt. De Raad draagt de keuze dan ook naar voren om detentiefasering verder te laten bestaan naast ED.¹³⁶ Het conceptwetsvoorstel werd eveneens ter advies voorgelegd aan de Raad van State.¹³⁷ Teeven beoogt, zoals hierboven aangehaald, een afschaffing van de bestaande detentiefasering. Een van de grootste punten van kritiek door de Raad van State betreft net deze afschaffing. De Raad meent dat de detentiefasering net in het leven is geroepen om gedetineerden te helpen met hun terugkeer naar de maatschappij. De Raad lijkt dan ook niet overtuigd van de voorgenomen afschaffing. Bovendien wordt terecht geconcludeerd dat er geen staving is in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel waarom de afschaffing het risico op recidivisme zou doen dalen.¹³⁸

97. KRITISCHE BEDENKING - Het afschaffen van detentiefasering met als reden de afname van het recidivisme lijkt een bizarre redenering. Staatssecretaris Teeven richtte zich niet op het helpen re-integreren van gedetineerden in de maatschappij, laat staan dat de nodige begeleiding voorzien werd. Met andere woorden: hij is ervan overtuigd dat recidivisme daalt met weinig tot geen begeleiding. Het is moeilijk te bedenken op welke punten deze redenering dan wel gesteund is, aangezien het nauwelijks voor te stellen is dat een dader minder geneigd zal zijn om te hervallen wanneer hij van het ene moment op het andere in de maatschappij terecht komt en hierbij niet wordt begeleid. Daarnaast is de Raad van State van mening dat het wetsvoorstel enkel is ingegeven door besparingen en financiële beweegredenen.¹³⁹

98. INDIENING TWEDE KAMER - Na bovenstaande adviezen werd op 30 september 2013 het wetsvoorstel dan toch ongewijzigd door staatssecretaris van Veiligheid en Justitie TEEVEN ingediend bij de Tweede Kamer.¹⁴⁰ Teeven stelt dat de enkelband zal fungeren als beloning voor zij die zich goed gedragen in de gevangenis. De gedetineerde verkrijgt door zijn goed gedrag de mogelijkheid om een laatste deel van zijn straf thuis uit te zitten waardoor hij

¹³⁵ Advies Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming over het conceptwetsvoorstel elektronische detentie, *Stcrt.* 2013, 14114.

¹³⁶ Advies Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming over het conceptwetsvoorstel elektronische detentie, *Stcrt.* 2013, 14114.

¹³⁷ Advies Rvs over het voorstel van wet tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II 2013/14*, 33745, 4.

¹³⁸ Advies Rvs over het voorstel van wet tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II 2013/14*, 33745, 4, 1.

¹³⁹ Advies Rvs over het voorstel van wet tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II 2013/14*, 33745, 4, 4.

¹⁴⁰ Wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II 2013/14*, 33745, 2.

onder andere beter voorbereid zal zijn op het maatschappelijke en vrije leven.¹⁴¹ Het wetsvoorstel beoogt de ED toe te voegen aan de Penitentiaire Beginselenwet en eveneens de bestaande detentiefasering met zijn penitentiaire programma af te schaffen.

99. INVULLING ED - Teeven omschrijft de ED als volgt: "*de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel op een plaats buiten een inrichting waarbij de veroordeelde wordt verplicht op deze plaats te verblijven*".¹⁴² Voor ED komen in aanmerking zij die veroordeeld zijn tot een gevangenisstraf of hechtenis van zes maanden of meer en waarvan minstens de helft reeds is uitgezeten.¹⁴³ De ED zal uitvoering krijgen gedurende de periode vlak voorafgaand aan de invrijheidsstelling, op een plaats buiten de penitentiaire inrichting (bijvoorbeeld in de woning van de gedetineerde of in een instelling). De aanwezigheid op deze plaats zal worden gecontroleerd door middel van ET. In geen geval zal de ED langer duren dan 12 maanden.¹⁴⁴ Het houdt een verregaande beperking in van de vrijheid, maar geen volledige vrijheidsbeneming. Bovendien worden een aantal groepen van personen uitgesloten van het toepassingsgebied. De DJI houdt namens de minister van Veiligheid en Justitie toezicht op het verloop van de maatregel en selecteert eveneens de deelnemers. Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de ED.¹⁴⁵

100. PETER VAN DER LAAN, professor en senior onderzoeker bij het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving, steunt het wetsvoorstel en stelt dat ED minder schadelijk zal zijn voor de betrokkenen, dat zij wel degelijk een aspect van vergelding in zich draagt en het aantal gevallen van recidivisme sterk zal doen dalen. Anderzijds wijst hij er wel op dat de ED geen garantie is voor een gedragsverandering in hoofde van de betrokkene en dat er een wijziging moet gebeuren zodat er een behandeling voor de betrokkene wordt voorzien.¹⁴⁶

111. ONVERDEELDHEID TWEDE KAMER - In de Tweede Kamer heerste er echter grote onverdeeldheid omtrent het wetsvoorstel. KOOIMAN (Tweede Kamerlid namens de SP) maakte duidelijk in haar amendement dat zij de bestaande detentiefasering met het bijhorende penitentiaire programma wou behouden.¹⁴⁷ Dit werd verworpen.¹⁴⁸ SCHOUW (Tweede Kamerlid namens D66) daarentegen uitte op zijn beurt kritiek op het wetsvoorstel omdat hij

¹⁴¹ R. AARTS, "Weg met de cel, leve de enkelband", 27 februari 2014, <http://www.onderzoeksredactie.net/2014/02/27/weg-met-de-cel-leve-de-enkelband/>.

¹⁴² Art. 1, punt C, lid 1 wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II* 2013/14, 33745, 2.

¹⁴³ Art. 1, punt C, lid 2 wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II* 2013/14, 33745, 2.

¹⁴⁴ Art. 1, punt C, lid 1 wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II* 2013/14, 33745, 2.

¹⁴⁵ Art. 1, punt F wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II* 2013/14, 33745, 2.

¹⁴⁶ R. AARTS, "Weg met de cel, leve de enkelband", 27 februari 2014, <http://www.onderzoeksredactie.net/2014/02/27/weg-met-de-cel-leve-de-enkelband/>.

¹⁴⁷ Amendement (KOOIMAN) van 16 april 2014 op de wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II* 2013/14, 33745, 15.

¹⁴⁸ Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer betreffende het wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, 25 april 2014, http://www.eerstekamer.nl/behandeling/20140424/stemmingsoverzicht_tweede_kamer/document3/f=/vjj8ayx03owl.pdf, 1.

wil dat de beslissingsbevoegdheid voor het toepassen van ED bij de rechter moet komen te liggen.¹⁴⁹ Ook zijn amendement werd afgewezen.¹⁵⁰ Volgens SCHOUTEN (Tweede Kamerlid namens CU) en DIJKGRAAF (Tweede Kamerlid namens SGP) moet er worden voorzien in essentiële voorwaarden zoals het begeleiden van de betrokkene bij het zoeken van huisvesting, dagbesteding, sociaal en psychisch functioneren. Het is net de begeleiding die volgens hen noodzakelijk is om recidive te voorkomen.¹⁵¹ Deze motie werd aangenomen, wat betekent dat er in het verdere verloop de nodige maatregelen zullen worden getroffen om deze begeleiding mogelijk te maken.¹⁵²

112. AANNEMING TWEDE KAMER - Ondanks deze diverse opmerkingen werd het voorstel op 24 april 2014 aangenomen door de Tweede Kamer. Of het ook voldoende succes zal kennen om in de Eerste Kamer aangenomen te worden blijft een raadsel. Er is namelijk een deel van de oppositie nodig voor het bekomen van een meerderheid in de Eerste Kamer. Op 6 mei 2014 vond in de Eerste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie de procedurevergadering plaats waarbij besloten werd het voorbereidend onderzoek te houden op 3 juni 2014.

113. Het is duidelijk dat over de invoering van de ED het laatste woord nog niet gezegd is. Wil het voorstel ook door de Eerste Kamer aangenomen worden, lijkt het sterk aanbevolen aanpassingen door te voeren waardoor er wordt voorzien in begeleiding van de gedetineerden. Het grote knelpunt in dit hele voorstel is dat de ED aan de gedetineerden de kans ontnemt om stapsgewijs te re-integreren in de maatschappij, een element waar detentiefasering wel in grote mate op gericht is. Daarnaast mag men de piste om het ET als autonome straf niet zomaar opzij schuiven.

2. ET door middel van spraakherkenning

2.1. Begrip

114. OMSCHRIJVING - Het ET door middel van spraakherkenning of beter gezegd de thuisdetentie is een eenvoudige variant van het klassieke ET. In deze vorm van ET krijgt de veroordeelde geen enkelband om, maar wordt er eenvoudigweg gewerkt met spraakherkenning.

115. WERKING SYSTEEM - Het systeem met spraakherkenning werkt door middel van een toestel dat de veroordeelde op regelmatige tijdstippen belt. De veroordeelde die in zijn woning aanwezig is, neemt de telefoon op en spreekt dan een bepaalde zin in. Aan de hand

¹⁴⁹ Amendement (SCHOUW C.S.) van 16 april 2014 op de wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II* 2013/14, 33745, 14.

¹⁵⁰ Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer betreffende het wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, 25 april 2014, http://www.eerstekamer.nl/behandeling/20140424/stemmingsoverzicht_tweede_kamer/document3/f=/vjj8ayx03owl.pdf, 2.

¹⁵¹ Motie (SCHOUTEN en DIJKGRAAF) van 24 april 2014 op de wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II* 2013/14, 33745, 24.

¹⁵² Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer betreffende het wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, 25 april 2014, http://www.eerstekamer.nl/behandeling/20140424/stemmingsoverzicht_tweede_kamer/document3/f=/vjj8ayx03owl.pdf, 4.

van de stem wordt er vervolgens gecontroleerd of de veroordeelde effectief aanwezig is en of het *überhaupt* de juiste persoon is die de telefoon opneemt.¹⁵³

2.2. Regelgeving

116. Het ET door middel van spraakherkenning werd in 2012 aan de hand van een proefproject uitgetest in de gevangenissen van Antwerpen en Vorst. Na succesvolle resultaten werd in april 2013 het systeem van thuisdetentie over het hele land uitgebreid.

117. OMZENDBRIEF 17 JULI 2013 - De toepasselijke regels op deze vorm van ET werden in eerste instantie vastgesteld door de MO van 28 augustus 2012 betreffende de thuisdetentie met stemherkenning of Voice. Later werd deze omzendbrief echter opgeheven en vervangen door de -op dit ogenblik van kracht zijnde- omzendbrief van 17 juli 2013 inzake het ET voor veroordeelden met straffen tot drie jaar. In deze omzendbrief worden op enkele plaatsen specifieke regels voorzien voor de thuisdetentie.

118. BEPERKTE VRIJE PERIODE - In tegenstelling tot het klassieke ET is de periode dat de veroordeelde zich buiten zijn huis mag begeven sterk beperkt.

2.3. Toepassingsgebied *ratione personae*

119. VRIJHEIDSTRAF VAN 8 MAANDEN OF MINDER - Thuisdetentie is bedoeld voor natuurlijke personen die veroordeeld zijn tot een vrijheidsstraf van acht maanden of minder. Uitgesloten van thuisdetentie zijn de veroordeelden die onder de bevoegdheid van de directie Detentiebeheer vallen.¹⁵⁴

2.4. Procedure

120. BESLISSINGSMACHT GEVANGENISDIRECTEUR - De beslissingsbevoegdheid tot toekenning van de thuisdetentie ligt volledig bij de gevangenisdirecteur. Hij zal beslissen of de veroordeelde in aanmerking komt voor de maatregel zonder enige vorm van inmenging van de justitiehuisen en zonder maatschappelijk onderzoek.¹⁵⁵ Het toestel zal vervolgens geïnstalleerd worden in de verblijfplaats van de veroordeelde en het NCET zal instaan voor de verdere opvolging van de maatregel. Verder wordt er niets bepaald.

§2. ET binnen de voorlopige hechtenis

1. Begrip

121. OMSCHRIJVING - Het ET in het kader van de voorlopige hechtenis door middel van enkelbanden met gps houdt in dat de verdachte een enkelband - die eruit ziet als een polsuurwerk - om heeft en een mobiel geolokalisatietoestel bij zich draagt dat aan zijn broekriem wordt

¹⁵³ T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 30.

¹⁵⁴ T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 30.

¹⁵⁵ T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 31.

bevestigd of dat hij thuis in een toestel stopt.¹⁵⁶ Deze toestellen maken het mogelijk dat alle bewegingen van de onder toezicht gestelde permanent kunnen opgevolgd worden. Men spreekt ook wel van "tracking". De verdachte moet daarnaast alle boodschappen of oproepen van het NCET beantwoorden en daarvoor permanent bereikbaar zijn op zijn gsm. Het ET neemt in het kader van de voorlopige hechtenis niet de vorm aan van een strafuitvoeringsmodaliteit, maar wel van een modaliteit van de uitvoering van de voorlopige hechtenis.¹⁵⁷

2. Regelgeving

122. WETTELIJK KADER - De regels inzake enkelbanden met gps werden ingevoerd bij de mozaïekwet¹⁵⁸ van 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie¹⁵⁹. Deze wet wenste de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis te wijzigen in die zin dat een bevel tot aanhouding niet alleen kan worden uitgevoerd in de gevangenis, maar tevens onder de vorm van ET. In september 2013 bevond het trackingsysteem zich nog in een eerste stadium: het betrof een testfase door tien onderzoeksrechters. Intussen is de voorlopige hechtenis onder ET definitief geregeld door het KB van 26 december 2013 en de MO betreffende het bevel tot aanhouding uitgevoerd onder ET¹⁶⁰. Concreet betekent dit dat enkel de toepassingsmodaliteit wordt uitgebreid. Voortaan hebben onderzoeksrechters de keuze betreffende de uitvoering van de vrijheidsbeneming in het kader van een aanhoudingsbevel. Ofwel moet deze uitgevoerd worden in de gevangenis ofwel onder de vorm van ET. Alle overige regels¹⁶¹ van de wet van 20 juli 1990 blijven onverminderd van toepassing.

123. DOELSTELLING - Ongeveer 40% van de gedetineerden in ons land zit in voorlopige hechtenis.¹⁶² Als de voorlopige hechtenis in de vorm van ET wordt uitgevoerd betekent dit dat hierdoor de gevangenisbevolking zal dalen. Dat is de achterliggende idee van het nieuwe systeem: het percentage gevangenen in voorlopige hechtenis in de gevangenis terugschroeven en zo de instroom in de gevangnissen doen afnemen.

124. TOEPASSINGSGEBIED RATIONE PERSONAE - In het algemeen kan een onderzoeksrechter een aanhoudingsbevel verlenen in geval van volstreekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid en indien het feit voor de verdachte een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben.¹⁶³ De onderzoeksrechter kan hierbij opteren om het aanhoudingsmandaat te laten uitvoeren in de gevangenis of het te verlenen in de vorm van ET. Het ET kan dus met andere woorden toegepast worden in plaats van de traditionele voorlopige hechtenis.

¹⁵⁶ Omz. nr. ET/SE n° 3 van 7 januari 2014 betreffende het bevel tot aanhouding uitgevoerd onder elektronisch toezicht.

¹⁵⁷ T. VANDER BEKEN, "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 31-32.

¹⁵⁸ Een mozaïekwet omvat een bundeling van verschillende hervormingen op allerlei verschillende terreinen binnen het justitiële landschap.

¹⁵⁹ Wet 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie, *BS* 31 januari 2013, 5286.

¹⁶⁰ KB 26 december 2013 houdende de tenuitvoerlegging van Titel II van de wet van 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie, *BS* 31 december 2013, 104072 en Omz. nr. ET/SE n° 3 betreffende bevel tot aanhouding uitgevoerd onder elektronisch toezicht.

¹⁶¹ Waaronder toepasselijke termijnen, rechtsmiddelen, controle door onderzoeksgerechten, contactverboden, vertegenwoordigingsbevoegdheid, rechten van verdediging etc.

¹⁶² Federale Overheidsdienst Justitie, Directoraat-generaal EPI Penitentiaire Inrichtingen, *Cijfers gevangenisbevolking België*, <http://statbel.fgov.be/nl/statistiek/cijfers/bevolking/andere/gevangenen/>.

¹⁶³ Art. 16, §1 wet 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, *BS* 14 augustus 1990, 15779.

125. PERMANENTE AANWEZIGHEID - De verdachte die onder ET is geplaatst moet voortdurend in zijn woonplaats aanwezig zijn. Enkel verplaatsingen die noodzakelijk zijn in het kader van de gerechtelijke procedure, verplaatsingen omwille van een medisch spoedgeval en verplaatsingen in geval van overmacht zijn toegestaan.¹⁶⁴ Buiten deze opsomming is het de verdachte niet toegestaan de woning te verlaten. Hij zal dus ook niet in de mogelijkheid zijn om te gaan werken. Deze beperking evenaart zonder twijfel hetzelfde effect als een vrijheidsberoving in de gevangenis.

3. Procedure

126. TOEKENNING VAN DE MODALITEIT - De beslissingsmacht voor het toekennen van de voorlopige hechtenis onder ET ligt enerzijds bij de onderzoeksrechter en anderzijds bij de raadkamer en de KI (in het kader van de procedure tot handhaving van de voorlopige hechtenis). De onderzoeksrechter kan de modaliteit toekennen vanaf het ogenblik dat de verdachte onder aanhoudingsbevel wordt geplaatst of op een ander tijdstip voor het einde van het onderzoek.¹⁶⁵ Voor het verdere verloop van de procedure staan alle stappen overzichtelijk opgelijst in het KB en de MO.

127. AANHOUDINGSBEVEL BINNEN 24 UUR - Zoals hierboven (*supra*, nr. 122) vermeld blijven voor wat betreft de termijnen en dergelijke de regels inzake de voorlopige hechtenis van toepassing. De onderzoeksrechter zal ook nu het aanhoudingsbevel moeten afleveren binnen een termijn van 24 uur.¹⁶⁶ Wat dit betreft, kan aangesloten worden bij het denkbeeld van auteur K. VAN CAUWENBERGHE. Hij stelt immers dat op zulke korte tijdspanne de onderzoeksrechter onmogelijk alle noodzakelijke informatie kan vergaren om over te gaan tot de beslissing de verdachte aan te houden of vrij te laten met toepassing van het ET door middel van gps.¹⁶⁷ Hieraan kan wel toegevoegd worden dat dit probleem enigszins wordt opgevangen doordat vandaag de bevoegdheid zowel bij de onderzoeksrechter als bij de raadkamer en de KI wordt gelegd (*supra*, nr. 126). Wanneer de onderzoeksrechter omwille van twijfel niet wenst over te gaan naar een voorlopige hechtenis onder ET, is hij dit dus niet verplicht. De raadkamer of KI kan hiertoe later nog beslissen.

128. EINDE MAATREGEL - De onderzoeksrechter kan te allen tijde, ambtshalve of op verzoek van de procureur des Konings, beslissen om de voorlopige hechtenis onder de vorm van ET om te zetten naar uitvoering in de gevangenis. Hij moet zijn beslissing hiertoe wel motiveren. Het kan onder andere gaan om het feit dat de verdachte bepaalde verboden niet naleeft (de verdachte heeft bijvoorbeeld telefonisch contact met een persoon vermeld in het bevel tot aanhouding, terwijl dit hem verboden was, de verdachte verzuimt op de proceshandeling te verschijnen of er doet zich een gebeurtenis voor waarbij nieuwe en ernstige omstandigheden optreden).¹⁶⁸ De politie zal de verdachte ophalen en overbrengen naar de strafinrichting. Tegen deze beschikking kan niet in beroep worden gegaan. De raadkamer en KI zijn eveneens bevoegd de maatregel te herroepen. Uiteraard houdt de maatregel op wanneer er een einde wordt gesteld aan de voorlopige hechtenis.

¹⁶⁴ Art. 6 KB 26 december 2013 houdende tenuitvoerlegging van Titel II van de wet van 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie, *BS* 31 december 2013, 104072.

¹⁶⁵ Omz. nr. ET/SE n° 3 van 7 januari 2014 betreffende het bevel tot aanhouding uitgevoerd onder elektronisch toezicht, 2.

¹⁶⁶ Art. 18, §1 wet 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, *BS* 14 augustus 1990, 15779.

¹⁶⁷ K. VAN CAUWENBERGHE, "Voorlopige hechtenis nieuwe stijl: Detentie onder elektronisch toezicht", *Panopticon* 2013, 59.

¹⁶⁸ Art. 24bis wet 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, *BS* 14 augustus 1990, 15779 en art. 7 wet 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie, *BS* 31 januari 2013, 5286.

Dit doet zich voor wanneer de onderzoeksrechter het aanhoudingsbevel opheft of wanneer de verdachte in vrijheid wordt gesteld door de raadkamer of KI.

4. Engeland en Wales

129. VRIJLATING OP BORGTOCHT - In het Verenigd Koninkrijk wordt het ET aangewend binnen het kader van de vrijlating op borgtocht. De toepasselijke regels liggen vervat in de 'Bail Act van 1976'.¹⁶⁹ Net zoals in België is deze invoering ingegeven door de gedachte om het aantal personen die onder voorlopige hechtenis zijn geplaatst terug te dringen. Op die manier tracht men ook in het Verenigd Koninkrijk de overbevolking van de gevangenissen aan te pakken.

5. Nederland

130. SCHORSING VOORLOPIGE HECHTENIS - In Nederland kent men een gelijksoortige toepassing van het ET. Het ET kan er gevorderd worden in het kader van een schorsing van de voorlopige hechtenis. De aanwijzing Elektronisch toezicht bevat de algemene regels die hierop van toepassing zijn.¹⁷⁰

§3. ET binnen de straftoemeting

1. België

131. WET 7 FEBRUARI 2014 - Na diverse wetsvoorstellen die doorheen de geschiedenis werden ingediend, werd in 2014 het licht eindelijk op groen gezet voor de invoering van het ET als een autonome straf. De wet van 7 februari 2014 voegt het ET toe aan de bestaande hoofdstraffen in België, zoals deze opgelijst zijn in art. 7 Sw. Hierop wordt in dit onderdeel niet dieper op ingegaan, aangezien verderop in dit onderzoek een afzonderlijk hoofdstuk gewijd wordt aan de uitvoerige bespreking van de nieuwe toepassingsvorm van het ET gepaard gaande met een kritische reflectie van de desbetreffende wet (*infra*, nr. 84).

2. Engeland en Wales

132. GEMEENSCHAPSSTRAFFEN OF COMMUNITY SENTENCES - Naast de toepassing van het ET in het kader van de HDC en de vrijlating op borgtocht wordt het ET in Engeland en Wales toegepast in combinatie met de zogenaamde *community sentences* of gemeenschapsstraffen. Gemeenschapsstraffen of *community sentences* is de verzamelnaam voor alle verschillende vormen van alternatieve straffen die een rechter aan de pleger van een misdrijf kan opleggen.¹⁷¹ Een gemeenschapsstraf is een straf die bestaat uit een of meer *community order(s)*.¹⁷² Met als belangrijk punt dat het hier om straffen gaat die géén gevangenisstraf betreffen. De rechter beslist in dit geval niet eerst tot een gevangenisstraf, maar rechtstreeks tot de *curfew order* die

¹⁶⁹ Bail Act 1976, nr. 1976-c63, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1976/63/contents>.

¹⁷⁰ Aanwijzing Elektronisch Toezicht, *Stcrt.* 2010, 8001.

¹⁷¹ Afdeling 33, (2) Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000, nr. 2000-c6, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/6/section/33>.

¹⁷² Afdeling 147, (1), (a) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/147>.

gecontroleerd wordt door middel van ET. Deze vorm van ET zou België kunnen geïnspireerd hebben bij de invoering van het ET als autonome straf. Bovendien kunnen er eventueel elementen uit deze regeling naar voren komen als inspiratiebron kunnen functioneren bij de invulling van de nieuwe hoofdstraf in België.

133. REGELGEVING - De regelgevende teksten waarop we ons baseren voor deze categorie van straffen zijn, de '*Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000*'¹⁷³, de '*Criminal Justice Act 2003*'¹⁷⁴, de '*Criminal Justice and Immigration Act 2008*'¹⁷⁵ en tot slot de '*Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012*'¹⁷⁶.

134. SOORTEN COMMUNITY ORDERS - Voorbeelden van *community orders* zijn het uitvoeren van onbetaald werk, het volgen van een afkickprogramma of een medische behandeling, de *curfew requirement* of avondklok etc.¹⁷⁷

135. ET - Als de rechtbank een *community order* oplegt in de vorm van een avondklok¹⁷⁸ of een *exclusion requirement* (dit houdt een bepaling in die de overtreder verbiedt een bepaalde plaats voor een bepaalde periode te betreden)¹⁷⁹ is zij verplicht tevens ET op te leggen.¹⁸⁰ In alle andere gevallen kan de rechtbank ET opleggen, maar is ze dat niet verplicht.¹⁸¹ Het ET neemt de vorm aan van gps-tracking.

136. TOEPASSINGSGBIED COMMUNITY ORDER - Een *community order* kan opgelegd worden indien de overtreder waarop zij betrekking heeft, bestraft kan worden met een gevangenisstraf. Of indien de rechtbank beslist, rekening houdend met alle omstandigheden, dat een *community order* in plaats van een geldboete in het belang is van de rechtspleging.¹⁸² In alle omstandigheden moet de overtreder de leeftijd van 18 jaar bereikt hebben.¹⁸³

137. UITGESLOTEN COMMUNITY ORDER - De rechter kan bij zijn beslissing rekening houden of het gepleegde feit ernstig genoeg is om een gemeenschapsstraf op te leggen. Daarnaast moet hij zich ervan vergewissen of de sanctie de meest gepaste sanctie is voor de overtreder en moet hij nagaan of de sanctie evenredig is met de ernst van de daad.¹⁸⁴

¹⁷³ Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000, nr. 2000-c6, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/6>.

¹⁷⁴ Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44.

¹⁷⁵ Criminal Justice and Immigration Act 2008, nr. 2008-c4, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/4>.

¹⁷⁶ Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012, nr. 2012-c10, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/10>.

¹⁷⁷ Afdeling 177, (1), (a)-(l) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44,

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/177>.

¹⁷⁸ Afdeling 204 Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/204>.

¹⁷⁹ Afdeling 205 Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/205>.

¹⁸⁰ Afdeling 177, (3) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/177> en

afdeling 36B, (1) Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000, nr. 2000-c6,

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/6/section/36B>.

¹⁸¹ Afdeling 177, (4) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/177>.

¹⁸² Afdeling 150A, (1), (a) en afdeling 151, (2) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44,

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/150A>.

¹⁸³ Afdeling 177, (1) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/177>.

¹⁸⁴ Afdeling 148, (1)-(2) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/148>.

138. DUUR COMMUNITY ORDER - In de *community order* wordt de specifieke einddatum vastgelegd. Deze mag niet langer zijn dan drie jaar na de datum waarop de *community order* werd opgelegd.¹⁸⁵

139. CURFEW REQUIREMENT - Een specifieke gemeenschapsstraf die gelet op haar definitie doet denken aan onze omschrijving van ET, is *curfew requirement* of avondklok. Deze gemeenschapsstraf houdt in dat de overtreder voor bepaalde periodes op een specifieke plaats moet blijven. Een *community order* die een *curfew requirement* inhoudt, mag niet langer duren dan twaalf maanden vanaf de dag dat hij wordt opgelegd.¹⁸⁶ De avondklok kan worden opgelegd voor een duur van 2 tot 12 uur per dag.

3. Nederland

140. VOORSTEL 2005 - Ook in Nederland zijn er in het verleden initiatieven genomen om het ET als autonome straf in te voeren, maar die bleven zonder gevolg. Zo had minister van Justitie Piet Hein Donner op 25 augustus 2005 het voornemen om ED als nieuwe hoofdstraf in het Wetboek van Strafrecht op te nemen als een zelfstandige straf en dus niet ter vervanging van een andere strafsoort. De voornaamste redenen waren het tekort aan cellen en het probleem dat de bestaande straffen niet voldoende efficiënt waren.¹⁸⁷ De minister van Justitie zag de ED als een stevige sanctie waarbij geen verdere begeleiding werd voorzien. Men sprak ook wel van een 'kale' sanctie. Hij vond de ED als autonome straf evenwaardig aan de gevangenisstraf. Zo werd door de ED alle contact met de sociale wereld verbroken, werd de betrokkene verplicht gedwongen thuis te blijven, het werk kon niet worden uitgevoerd etc. De nieuwe hoofdstraf zou zich richten op bepaalde groepen personen waaronder overlastplegers.¹⁸⁸ Er werd niets bepaald over de duur. Wel was zeker dat de ED zich zou situeren tussen de lichtere taakstraf en de zwaardere celstraf.¹⁸⁹

141. KAALHEID ET - De zogenaamde 'kaalheid' van de sancties is volgens auteur KELK een slechte zaak. Er wordt niet voorzien in de nodige begeleiding terwijl het net reclassering en begeleiding zijn die een evenwicht tussen de strafrechtspleging en de samenleving proberen te bereiken. Dit zou resulteren in een voordeel voor de betrokkene en de maatschappij.¹⁹⁰

142. VOORSTEL 2007 - In 2007 volgde een nieuw voorstel voor het invoeren van ED als nieuwe hoofdstraf, op initiatief van de toenmalige minister van Justitie Ernst Hirsch Ballin.¹⁹¹ Hij had voor ogen om thuisdetentie in te voeren voor een maximumtermijn van 4 maanden. Het zou een mogelijkheid zijn voor de gevallen waar een geldboete of taakstraf als té lichte straf wordt ervaren en de gevangenisstraf dan weer net te zwaar. De controle van de veroordeelde zou gebeuren aan de hand van een elektronische enkelband of polsband die via een zender in verbinding staat met

¹⁸⁵ Afdeling 177, (5) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/177> en afdeling 66, (1) Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012, nr. 2012-c10, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/10/section/66/enacted>.

¹⁸⁶ Afdeling 204, (1) en (3) Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/204> en afdeling 71, (3) Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012, nr. 2012-c10, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/10/section/71/enacted>.

¹⁸⁷ C. KELK, "Het huisarrest als nieuw beoogde hoofdstraf", *Delikt en Delinkwent* 2005, 1115.

¹⁸⁸ C. KELK, "Het huisarrest als nieuw beoogde hoofdstraf", *Delikt en Delinkwent* 2005, 1116.

¹⁸⁹ C. KELK, "Het huisarrest als nieuw beoogde hoofdstraf", *Delikt en Delinkwent* 2005, 1117.

¹⁹⁰ C. KELK, "Het huisarrest als nieuw beoogde hoofdstraf", *Delikt en Delinkwent* 2005, 1118 ev.

¹⁹¹ Conceptwetsvoorstel van 4 mei 2007 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten in verband met de invoering van de hoofdstraf van thuisdetentie.

een centrale meldkamer. De veroordeelde zou voor maximum 2 uur per dag de woning mogen verlaten, mits hij hiervoor vooraf de toestemming heeft verkregen. Werken buiten de deur of een opleiding volgen behoren geenszins tot de mogelijkheden. Bij niet-naleving van de voorwaarden kan de veroordeelde nog steeds in de gevangenis worden geplaatst. Ook in zijn voorstel werd er niet voorzien in begeleiding bij het zoeken van werk of een opleiding.¹⁹² Het voorstel had als voornaamste doelstelling de problematiek van een tekort aan cellen aan te pakken.

143. Aan geen van deze voorstellen werd uitvoering geven. We stellen echter wel vast dat ook in Nederland de deur op een kier blijft staan voor het ET als een autonome straf. Zo drong de Raad voor Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming eerder aan op het invoeren van ED (met ET als controlemiddel) als een autonome straf *an sich* dan gevolg te geven aan het conceptwetsvoorstel van Staatssecretaris TEEVEN (*supra*, nr. 195).

¹⁹² X., "Rechter kan thuisdetentie opleggen", 4 mei 2007, <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/persberichten/2007/05/04/rechter-kan-thuisdetentie-opleggen.html>.

HOOFDSTUK 4. EVALUATIE VAN DE VORMEN ONDERLING

144. Onder dit hoofdstuk worden de plus -en minpunten van iedere *vorm* van ET tegen elkaar worden afgewogen. Vervolgens wordt hieraan in deel V teruggekoppeld door een eigen voorstel te doen omtrent welke van deze drie vormen zich het best zou lenen in het kader van de straftoemeting. De voor -en nadelen van het ET *op zichzelf* komen aan bod in deel III.

§1. Klassieke enkelband

145. BEHOUD SOCIAAL LEVEN - Een eerste groot voordeel verbonden aan de enkelband is dat de gedetineerde niet in de gevangenis verblijft. Hierdoor blijft zijn sociale leven bestaan en kan hij persoonlijke contacten met familie en vrienden onderhouden. Wanneer de gedetineerde een gezin heeft, moet hij hen niet achterlaten.

146. WERKMOGELIJKHEID - Vervolgens mag de gedetineerde die zijn straf uitzit in de vorm van ET de woonst op bepaalde tijdstippen verlaten. Hij moet zich wel aan een bepaalde perimeter houden. De regelingen hieromtrent worden vastgelegd in een uurrooster. Op die manier kan vooraf bepaald worden hoeveel vrije tijd hem dagelijks wordt toegekend, wat afhankelijk is van het al dan niet hebben van een dagbesteding. Ongetwijfeld vormt dit een voordeel aangezien op deze manier de gedetineerde zijn vrije tijd kan benutten door onder andere op zoek te gaan naar werk. Wanneer hij al een job heeft, verhindert het ET de uitoefening hiervan niet. Ook met het oog op de periode na afloop van zijn straf is dit positief. De gedetineerde is immers nooit uit zijn werkomgeving verdwenen en zal hierdoor weinig of geen re-integratieproblemen ondervinden. Dit staat in schril contrast met het ET door middel van spraakherkenning waar de 'vrije' periode sterk beperkt is.

147. IMPACT VAN ET - Een mogelijk nadeel van de enkelband zou kunnen zijn dat de gedetineerde deze vorm van strafuitvoering niet als een echte straf ervaart. In de gevangenis zit hij opgesloten, heeft hij amper contact met de buitenwereld en kan hij zijn werk niet blijven uitoefenen. Het is niet zeker of de onder toezicht gestelde de impact van deze beperkingen op dezelfde manier ervaart. Hierop wordt verderop uitvoerig ingegaan (infra, nr. 199 ev.). Dit mogelijke nadeel zorgde ook in het Verenigd Koninkrijk voor kritiek op de HDC. Door HDC blijft de veroordeelde in zijn vertrouwde omgeving en is hij vrij om zijn levensritme en stijl te behouden. Zo kan hij bijvoorbeeld nog gaan werken. Dit wordt door de maatschappij als negatief beschouwd, omdat er gevreesd wordt dat de veroordeelden niet het echte gevoel hebben dat zij gestraft worden. In het Verenigd Koninkrijk werd voorgesteld een contactverbod met vrienden op te leggen die hij op publieke plaatsen zou kunnen ontmoeten.¹⁹³

148. BEWEGINGSVRIJHEID - Onder het klassieke ET worden er willekeurig controles uitgevoerd om na te gaan of de gedetineerde op de vereiste tijdstippen in zijn woning aanwezig is. Tijdens de 'vrije' uren kan hij zich echter vrij bewegen op voorwaarde dat hij de vastgelegde perimeter niet overschrijdt. Dit laatste kan een negatieve impact hebben. Stel dat één van de opgelegde voorwaarden is dat de onder toezicht gestelde geen alcohol meer mag consumeren. Tijdens zijn

¹⁹³ J.V. ROBERTS, "Elektronisch toezicht: van supervisietechnologie naar autonome straf" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 113.

vrije uren (met het oog op het zoeken naar werk) kan hij dan toch naar een café of winkel gaan om alcohol te nuttigen. Dit is praktisch onmogelijk in het geval van ET in het kader van de voorlopige hechtenis.

§2. ET door middel van spraakherkenning

149. BEPERKTE VRIJE PERIODE - Net zoals bij de klassieke enkelband is het niet-verblijven in de gevangenis een uitermate groot voordeel voor de gedetineerde. Toch dient opgemerkt te worden dat binnen deze vorm van ET de "vrije" periode sterkt wordt beperkt. In principe mag hij de woonst niet verlaten, behoudens voor het werk of een erkende professionele opleiding. Dit kan door de gedetineerde als negatief worden ervaren, aangezien hij daarbuiten geen "vrije" tijd heeft. Hij moet praktisch permanent in zijn woning verblijven. Dit kan met zich meebrengen dat de gedetineerde problemen heeft om zich na afloop van zijn straf te re-integreren in de maatschappij. Anderzijds kan dit argument als voordelig worden bestempeld, omdat op deze manier de gedetineerde sterker het gevoel heeft dat hij gestraft wordt.

§3. ET door middel van GPS

150. PERMANENTE CONTROLE - Het zeer grote voordeel aan deze vorm van uitvoering van de voorlopige hechtenis is dat het mogelijk is de onder toezicht gestelde voortdurend te controleren. Zijn gaan en staan kan heel gemakkelijk opgevolgd worden. Op deze manier is het niet mogelijk dat de verdachte zich naar een plaats zou begeven waartoe hij niet bevoegd is. Zo is het risico, waarvan eerder sprake, dat de onder toezicht gestelde zich binnen zijn perimeter begeeft naar bijvoorbeeld een supermarkt om alcoholische dranken te verschaffen, in dit geval *nihil*. Bepaalde verplaatsingen zijn toegestaan, maar gaan werken hoort absoluut niet tot de mogelijkheden. Het effect van de voorlopige hechtenis - wanneer deze in de gevangenis wordt uitgevoerd -, blijft dus min of meer behouden. Het enige echte verschil is dat de verdachte niet in een cel verblijft, maar in zijn vertrouwde omgeving.

151. GEEN WERKMOGELIJKHEID - Het verbod om te gaan werken kan als een minpunt worden beschouwd. Stel dat een verdachte wordt aangehouden en de onderzoeksrechter beslist dat hij onder toezicht wordt gesteld. Gevolg hiervan is dat gedurende het onderzoek de verdachte niet mag gaan werken. Hij verliest hierdoor wellicht zijn job of op zijn minst zullen collega's een negatieve houding aannemen ten aanzien van de verdachte. Wanneer na afloop van het onderzoek de verdachte onschuldig blijkt te zijn, zal het voor hem des te moeilijker zijn terug te integreren in de werkomgeving. Bovendien is het onlogisch dat de verdachte niet mag gaan werken, wanneer hij later namelijk schuldig zou worden bevonden en veroordeeld wordt tot een gevangenisstraf en hierbij het ET als een strafuitvoeringsmodaliteit geniet, kan hij immers wel gaan werken.

152. WETTIG VERBLIJF - Zoals blijkt uit het verslag namens de Commissie voor Justitie van 14 november 2012 blijkt dat personen zonder vaste verblijfplaats ook in aanmerking komen voor deze modaliteit.¹⁹⁴ Zo wordt toegestaan dat deze mensen de vrijheidsbenaming bijvoorbeeld in een

¹⁹⁴ *Hand.* Kamer, Commissie voor Justitie, 2012-13, 14 november 2012, nr. 53K2429/006, 28.

instelling ondergaan. In vergelijking met het klassieke ET - waar veroordeelde vreemdelingen die illegaal in ons land verblijven of onderdanen van een EU-lidstaat of een Schengenland die niet in het bezit zijn van een geldig paspoort uitgesloten zijn - is dit een verbetering. Op deze manier wordt er op het vlak van verblijfplaats geen onderscheid gemaakt tussen de begunstigden voor deze maatregel en kan er geen sprake zijn van discriminatie.

DEEL III – KRITISCHE EVALUATIE VAN DE WET VAN 7 FEBRUARI 2014

HOOFDSTUK 1. INLEIDING

153. WETSVOORSTEL C. DEFRAIGNE - Meer dan tien jaar geleden werd in de Senaat het eerste wetsvoorstel met het oog op het invoeren van het ET als autonome straf ingediend.¹⁹⁵ De indiener van dit wetsvoorstel, Mevrouw CHRISTINE DEFRAIGNE, liet zich toen reeds leiden door het idee dat het ET als een autonome straf zou kunnen verhelpen aan de overbevolking in de gevangenissen.¹⁹⁶ Daarnaast werden de volgende voordelen voorop gesteld: een kostenvermindering voor de gevangenissen, het behoud van sociale contacten voor de veroordeelde, de mogelijkheid om zijn straf te kunnen uitvoeren in zijn vertrouwde omgeving en de mogelijkheid tot het blijven voorzetten van zijn beroepsactiviteiten.

154. ANALOGIE INVOERING ALS WERKSTRAF - Voor de invoering van een nieuwe straf in het straffenpalet blijkt duidelijk dat de mosterd gehaald werd bij de wijze waarop de werkstraf destijds werd ingevoerd in het Sw.¹⁹⁷ Er werd geopteerd om het ET, net zoals de werkstraf, in te voeren door middel van een wijziging aan art. 7 van het Sw. In art. 7 zou het ET opgenomen worden als een derde hoofdstraf in correctionele en politiezaken, naast de gevangenisstraf en de werkstraf.¹⁹⁸

155. TWEE NIEUWE POGINGEN - Tevergeefs, want er werd geen gevolg gegeven aan het wetsvoorstel. Op 18 oktober 2007¹⁹⁹ en 20 oktober 2010²⁰⁰ volgden twee nieuwe pogingen die in grote mate gebaseerd waren op het eerst ingediende wetsvoorstel. Helaas kregen ook zij geen verdere uitwerking.

156. WETSVOORSTEL C. VAN CAUTER - In de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers werd in de periode van 2009 tot 2010 een wetsvoorstel ingediend door Mevrouw CARINA VAN CAUTER. Het wetsvoorstel strekte tot het invoeren van een nieuwe hoofdstraf in het straffenarsenaal. Ook zij beoogde hiermee het ET in te voeren als een volwaardige, autonome straf.²⁰¹ Helaas werd ook aan haar voorstel geen gevolg gegeven.

157. WET ET ALS AUTONOME STRAF - Op 17 januari 2011 werd wederom door Mevrouw CARINA VAN CAUTER een tweede poging ondernomen om het ET als een autonome straf in te voeren.²⁰² In tegenstelling tot de afgelopen jaren kende haar voorstel deze keer meer succes. Het duurde tot februari 2014 eer er duidelijkheid was over het statuut dat het ET in de toekomst zal aannemen.

¹⁹⁵ Wetsvoorstel (C. DEFRAIGNE) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-266/1.

¹⁹⁶ Wetsvoorstel (C. DEFRAIGNE) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-266/1, 2.

¹⁹⁷ Wetsvoorstel (C. DEFRAIGNE) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-266/1, 2-3 en Wetsontwerp van 14 maart 2002 tot invoering van de werkstraf als autonome straf in correctionele zaken en in politiezaken, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 50-0549/019, 3.

¹⁹⁸ Wetsvoorstel (C. DEFRAIGNE) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-266/1, 2-3.

¹⁹⁹ Wetsvoorstel (C. DEFRAIGNE) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Senaat 2007-08, nr. 4-288/1.

²⁰⁰ Wetsvoorstel (C. DEFRAIGNE) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-359/1.

²⁰¹ Wetsvoorstel (C. VAN CAUTER *et al.*) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2009-10, nr. 52-2607/001.

²⁰² Wetsvoorstel (C. VAN CAUTER) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53-1042/001.

Het wetsontwerp²⁰³ tot invoering van het ET als autonome straf werd op 28 januari 2014 ter bekrachtiging aan de Kamer gezonden. Op 7 februari 2014 werd het bekrachtigd en afgekondigd om vervolgens op 28 februari 2014 gepubliceerd te worden in het Belgisch Staatsblad.²⁰⁴ Wanneer het ET daadwerkelijk als een op zichzelf staande straf kan worden opgelegd door de rechter, is echter nog niet duidelijk. Hiervoor zal het afwachten zijn tot de Koning nadere uitvoeringsbesluiten neemt. Momenteel is de datum van inwerkingtreding onbepaald.

158. VERDER VERLOOP ONDERZOEK - In de volgende hoofdstukken zal er met een kritische blik naar de nieuwe wet gekeken worden. Als eerste zal de nieuwe wet besproken worden alsook zal er een opsomming gegeven worden van de wijzigingen die worden aangebracht in zowel het Wetboek van Strafvordering als het Strafwetboek. Hierbij zal met een kritisch oog nagegaan worden of deze wijzigingen wenselijk zijn en wordt er gecontroleerd of er knelpunten zijn die zich opdringen. Bij sommige wijzigingen zal ook bijkomende toelichting worden voorzien, indien noodzakelijk. Vervolgens zal de ratio van de wet geanalyseerd worden. Er wordt onder meer nagegaan door welke achterliggende ideeën en praktijkproblemen de opstellers van de nieuwe wet zich lieten leiden. Tot slot zal er in een afzonderlijk hoofdstuk aandacht worden besteed aan de strafdoelen. In dit hoofdstuk zal een afweging worden gemaakt tussen de nieuwe autonome straf, het ET, en de gevangenisstraf als *ultimum remedium*. Welke voordelen biedt het ET in vergelijking met de gevangenisstraf? Bereikt het ET als een autonome straf dezelfde strafdoelen als de gevangenisstraf? Ervaren onder elektronisch toezicht gestelden hetzelfde strafgevoel als een gevangenisstraf? Welke kritiek kan er eventueel geuit worden op deze nieuwe strafvorm? Aan de hand van deze subvragen wordt gestreefd een antwoord te bieden op de vraag of het ET daadwerkelijk het mooie alternatief is voor de gevangenisstraf, zoals dit wordt voorgesteld.

²⁰³ Wetsontwerp van 9 januari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/007.

²⁰⁴ Wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

HOOFDSTUK 2. BESPREKING NIEUWE WET

§1. Wijzigingen Sv.

159. ART. 594 Sv. - Art. 594, eerste lid Sv. bepaalt dat de Koning na advies van de Commissie ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer, bij een in de Ministerraad overlegd besluit aan bepaalde administratieve overheden de toegang kan verlenen tot de gegevens die in het Strafregister zijn opgenomen. De toegang wordt thans ontzegd tot veroordelingen en beslissingen zoals bedoeld in art. 593, 1° tot 4° Sv.²⁰⁵, arresten van herstel in eer en rechten en beslissingen tot opschorting van de uitspraak van de veroordeling en tot probatie-opschorting. Met de wet van 7 februari 2014 zullen hieraan de beslissingen die veroordelen tot een werkstraf of een straf onder ET worden toegevoegd. Wanneer de gegevens echter nodig zijn voor het opmaken van een voorbereidende lijst van gezworenen zoals bepaald in art. 224, 13° Ger.W., kan uitzonderlijk wel toegang worden verschaft tot deze twee laatste beslissingen.²⁰⁶ Zij mogen namelijk niet voorkomen op de bedoelde lijst van gezworenen.²⁰⁷

160. ART. 595 Sv. - In het Wetboek van Strafvordering bepaalt art. 595 dat eenieder die zijn identiteit bewijst, een uittreksel uit het Strafregister kan bekomen. Hierop worden de gegevens betreffende de beslissingen die werden genomen in strafzaken of ter bescherming van de maatschappij opgelijst.²⁰⁸ Er wordt echter voorzien in een reeks veroordelingen die niet op dit uittreksel worden geregistreerd. Het gaat om veroordelingen en beslissingen zoals bedoeld in art. 594, 1° tot 4^o²⁰⁹, maatregelen getroffen ten aanzien van abnormalen op grond van de wet van 1 juli 1964 en ontzettingen en maatregelen zoals bedoeld in art. 63 van de jeugdbeschermingswet²¹⁰. Met de invoering van art. 3 van de wet van 7 februari 2014 tot invoering van het ET als autonome straf, zullen hieraan de beslissingen die veroordelen tot een straf onder ET worden toegevoegd.

161. INTERPRETATIE BEPALING - Concreet kunnen we deze bepaling als volgt interpreteren: een beslissing die een persoon veroordeelt tot een straf onder ET zal niet worden vermeld op het uittreksel van het strafregister van de betrokkene. De beslissing wordt uiteraard wel geregistreerd in het Centraal Strafregister, maar wordt niet vermeld op het uittreksel.

162. VERMELDING OP UITTREKSEL STRAFREGISTER - Mijns inziens staat deze nieuwigheid in fel contrast met de vermelding op het uittreksel uit het strafregister van alle overige criminele, correctionele of politiestrafen. Zoals verderop wordt vermeld, is het ET als een autonome straf mogelijk voor feiten

²⁰⁵ Het betreft de veroordelingen waarvoor amnestie is verleend, beslissingen vernietigd op grond van art. 416-422 of art. 443-447bis Sv., beslissingen tot intrekking genomen op grond van de art. 10-14 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het GwH en veroordelingen en beslissingen uitgesproken op grond van een opgeheven wetsbepaling, op voorwaarde dat de strafbaarheid van het feit is opgeheven.

²⁰⁶ Art. 2 wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²⁰⁷ Amendement (C. VAN CAUTER) op het wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer, 2013-14, nr. 53-1042/3, 2.

²⁰⁸ Art. 589 Sv.

²⁰⁹ Dit zijn veroordelingen en beslissingen uit artikel 593, 1° tot 4° Sv., arresten van herstel in eer en rechten, beslissingen tot opschorting van de uitspraak van de veroordelingen en tot probatie-opschorting, en beslissingen die veroordelen tot een werkstraf. Met de nieuwe wet van 7 februari 2014 zullen tevens de beslissingen die veroordelen tot een straf onder elektronisch toezicht hierin worden opgenomen.

²¹⁰ Art. 63 wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, *BS* 15 april 1965, 4014.

die in aanmerking komen om te worden gestraft met een gevangenisstraf van maximum één jaar (*infra*, nr. 170). Het ET kan dan als hoofdstraf worden opgelegd voor dezelfde duur als de gevangenisstraf die anders zou worden opgelegd. Wanneer we de vergelijking maken tussen beide straffen merken we volgend onderscheid op. Indien een gevangenisstraf van één jaar wordt uitgesproken en er later van die betrokken persoon een uittreksel uit het Strafrechtregister wordt opgevraagd, zal hierop deze gevangenisstraf vermeld staan. Wanneer daarentegen de rechter opteert voor een straf onder ET van één jaar, ontkomt de veroordeelde aan het feit dat zijn veroordeling zal worden vermeld op het uittreksel van het Strafrechtregister.

163. BEVORDEREN RESOCIALISATIE - Enerzijds is deze bepaling voor de onder toezicht gestelde een voordeel. Stel dat hij later voor een sollicitatie een uittreksel uit het strafregister moet voorleggen, dan moet hij niet vrezen dat zijn veroordeling hierop wordt vermeld en de aanwervende instantie hem hiervoor anders zal bekijken. Dit was trouwens ook de achterliggende gedachte bij het invoeren van deze wijziging. Het beoogt dat, net zoals de werkstraf, de straf onder ET niet wordt vermeld op de informatie die wordt verstrekt aan particulieren zodat de resocialisatie van de betrokkene op die manier niet kan worden belemmerd.²¹¹ Wat dit betreft, moet erop gewezen worden dat een veroordeling tot een straf onder ET wel wordt vermeld op het uittreksel wanneer zij wordt aangevraagd in het kader van het verkrijgen van toegang tot een activiteit die geplaatst kan worden onder opvoeding, psycho-medisch-sociale begeleiding, hulpverlening aan de jeugd, kindbescherming, animatie of begeleiding van minderjarigen.²¹²

164. ONGELIJKE BEHANDELING - Anderzijds kunnen we ons de vraag stellen of dit soort bepaling geen ongelijke behandeling tot stand brengt. Aan de ene kant is er de groep veroordeelden tot een gevangenisstraf, die op het uittreksel wordt vermeld, aan de andere kant is er de groep onder elektronisch toezicht gestelden, waarvan de straf onder ET niet wordt opgenomen op het uittreksel. Het hangt louter af van de beslissing van de rechter in welk van de twee categorieën men valt. Bijkomend heeft men dan ook het ongeluk of geluk dat de straf (niet) wordt vermeld op het uittreksel uit het strafregister. Naar mijn mening neigt deze bepaling naar een ongelijke behandeling, waaraan in de toekomst verholpen zal moeten worden. Ofwel kan dit bewerkstelligd worden door ook het ET te laten opnemen op het uittreksel uit het Strafrechtregister net zoals dit nu gebeurt voor een gevangenisstraf. Ofwel zal ervoor moeten gekozen worden om gevangenisstraffen tot één jaar ook als uitzonderingsgrond op te nemen in art. 595 Sv.

§2. Wijzigingen Sw.

1. Artikel 7 Sw.

165. NULLA POENA SINE LEGE - Op grond van het beginsel "*nulla poena sine lege*"²¹³ dat bepaalt dat er geen straf kan worden ingevoerd dan krachtens een wet, werd ervoor geopteerd het ET als een op zichzelf staande straf in te voeren in art. 7 Sw. Hiervoor haalden de indieners van het

²¹¹ Amendement (C. VAN CAUTER) op het wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer, 2013-14, nr. 53-1042/3, 2.

²¹² Art. 4 wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²¹³ Art. 14 Gw. en F. VERBRUGGEN en R. VERSTRAETEN, *Strafrecht & Strafprocesrecht voor bachelors*, Antwerpen, Maklu, 2013, 339.

wetsvoorstel inspiratie bij de wijze waarop de werkstraf in het Sw. werd ingevoerd. Ook daar gaven de indieners van het wetsvoorstel de voorkeur aan het invoeren van een nieuwe straf door middel van een opname ervan in art. 7 Sw.²¹⁴

166. PLAATS IN DE HIËRARCHIE - Daarnaast valt op te merken dat het ET zich tussen de gevangenisstraf en de werkstraf situeert.²¹⁵ De plaats die het ET inneemt in de hiërarchie van de straffen lijkt een verantwoorde keuze te zijn. Bij het invoeren van een nieuwe straf, moet er voor de plaatsing tussen andere sancties rekening gehouden worden met de zwaarte van de straffen onderling. Wat de zwaarte van een straf betreft, bepaalde het Hof van Cassatie in 2003 dat de zwaarwichtigheid van twee straffen wordt gemeten aan de hand van hun duur en strafmaat, maar dat er ook rekening wordt gehouden met hun aard, karakter, soort of voorwerp.²¹⁶

167. PLAATS WERKSTRAF - Aan deze bepaling werd bij het invoeren van de werkstraf als een nieuwe autonome sanctie invulling gegeven als volgt: gelet op het feit dat de werkstraf in verhouding tot de gevangenisstraf een veel kleinere impact heeft op de individuele vrijheid van de veroordeelde, moet zij beschouwd worden als een minder zware straf. Vandaar situeerde de werkstraf zich onder de gevangenisstraf.²¹⁷ Met de invoering van het ET als autonome straf zal ook deze gedachtengang van het Hof van Cassatie wellicht een rol hebben gespeeld.

168. PLAATS ET - Het ET verdient terecht deze plaats in de hiërarchie wanneer we weten dat de beknutting van de vrijheid als een van de hoofdargumenten speelt bij het bepalen van de zwaarte van een straf. In verhouding tot de gevangenisstraf, die een absolute vrijheidsbeneming inhoudt voor de veroordeelde, kan het ET als een lichtere straf beschouwd worden. In vergelijking met de werkstraf daarentegen houdt het ET een zwaardere beperking in van de vrijheid van de veroordeelde. De veroordeelde wordt gecontroleerd op verscheidene tijdstippen en ook zijn vrijheid van komen en gaan is beperkt. Hieruit volgt zonder meer dat het ET een zwaardere straf is dan de werkstraf.

2. Afdeling Vter Sw. - "De straf onder ET"

169. AFDELING VTER SW. - In het Sw. wordt een nieuwe afdeling Vter ingevoegd. Hieronder worden de nieuwe art. 37ter en 37quater ingevoegd. Zij bevatten de procedurebepalingen betreffende de straf onder ET.

170. TOEPASSINGSGEBIED ET - Het nieuwe art. 37ter Sw. bepaalt het toepassingsgebied van de nieuwe wet. Alle feiten die in aanmerking komen voor een gevangenisstraf van maximum één jaar, komen in aanmerking om het ET als hoofdstraf opgelegd te krijgen. Het ET zal dan dezelfde duur

²¹⁴ Wetsontwerp van 14 maart 2002 tot invoering van de werkstraf als autonome straf in correctionele zaken en in politiezaken, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 50-0549/019, 3.

²¹⁵ Art. 5, tweede lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²¹⁶ Cass. 8 januari 2003, *NJW* 2003, afl. 24, 310 en Cass. 12 maart 2003, *T.Strafr.* 2003, afl. 5, 260, noot T. VANDER BEKEN.

²¹⁷ M. ROZIE, "De werkstraf als nieuwe hoofdstraf", in A. DE NAUW, F. DERUYCK, M. ROZIE (eds.), *Strafrecht van nu en straks*, Brugge, die Keure, 2003, 163 en 178 en A. MONSIEURS, "De zwaarte van de straf volgens het Hof van Cassatie, het Grondwettelijk Hof en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens", *NC* 2008, 231.

hebben als de gevangenisstraf die in het andere geval aan de veroordeelde zou worden opgelegd.²¹⁸

171. VERVANGENDE GEVANGENISSTRAF - Er wordt eveneens voorzien in een vervangende gevangenisstraf voor het geval de straf onder ET niet (naar behoren) wordt uitgevoerd.²¹⁹ De opname die in de wet opgenomen is om de mogelijkheid van een vervangende gevangenisstraf te voorzien is een goede insteek. De veroordeelde die een straf onder ET ondergaat, hangt op deze manier nog steeds de sanctie van een gevangenisstraf boven het hoofd. Dit zal ongetwijfeld bijdragen aan een goede uitvoering van de straf waarbij de vrees om opgesloten te worden een cruciale rol zal spelen.

172. UITGESLOTEN VAN HET TOEPASSINGSGBIED - Feiten opgenomen in de art. 347bis, 375 tot 377, 379 tot 387 gepleegd op of met behulp van minderjarigen, 393 tot 397 en 475 Sw. komen niet in aanmerking voor een veroordeling in de vorm van ET.²²⁰ Hieronder ressorteren feiten zoals verkrachting, seksueel misbruik van minderjarigen, gijzeling en doodslag.

173. DUUR - Het ET kent een minimum- en maximumduur van respectievelijk één maand en één jaar. De maximumduur van één jaar is gebaseerd op de zogenaamde "pijngrens" die door verscheidene auteurs werd aangehaald als een probleem.²²¹ In eerste instantie beoogde de regering-Verhofdstadt II het ET voor een lange termijn op te leggen. Maar uit een belevingsonderzoek gevoerd door de KUL is gebleken dat dit niet te rijmen valt met de zogenaamde "pijngrens".²²² De "pijngrens" duidt op het fenomeen dat des te langer de maatregel van ET duurt, des te groter de kans op hervat en mislukking wordt.²²³ Aangezien het slagen van het ET als straf afhangt van de medewerking van de veroordeelde is het dan ook het beste dat deze aangeraden deze niet overdreven lang te laten duren. Hoe langer de duur van de maatregel, des te meer de medewerking afneemt. Ook ervaringen uit het buitenland tonen aan dat er best geopteerd kan worden voor een korte duur van ET. Zo kent het ET in Nederland een maximumduur van 6 maanden (*supra*, nr. 87).²²⁴

174. AANVANG - Aan de straf onder ET moet uitvoering worden gegeven binnen een termijn van zes maanden na de dag waarop de rechterlijke beslissing in kracht van gewijsde is gegaan.²²⁵ Een vraag waarop het antwoord nog niet gekend is, is wat er gebeurt in de periode tussen het in kracht van gewijsde gaan van de rechterlijke beslissing en het ogenblik van de effectieve uitvoering van de straf. Deze periode kan in principe maximum zes maanden duren. Wordt de veroordeelde

²¹⁸ Art. 7, eerste lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²¹⁹ Art. 7, eerste lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²²⁰ Art. 7, tweede lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²²¹ Amendement (C. VAN CAUTER) op wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53-1042/002, 8.

²²² E. STASSART, T. PETERS en S. PARMENTIER, "Elektronisch toezicht. Een belevingsonderzoek bij de eerste groep van deelnemers. Eindrapport", 2000, Brussel, Ministerie van Justitie, 160 p.

²²³ F. GOOSSENS en E. MAES, "Elektronisch toezicht als autonome straf: het NICC-onderzoek in een notendop" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 45-46.

²²⁴ F. GOOSSENS, E. MAES, S. DELTERNE en C. VANNESTE, "Onderzoek met betrekking tot het invoeren van het elektronisch toezicht als autonome straf. Eindrapport" in Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's, Oktober 2005, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, 130-132.

²²⁵ Art. 7, vierde lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

gedurende deze zes maanden reeds onder enige vorm van controle geplaatst? Of zit hij gewoon straffeloos thuis? Het is mogelijk dat het Koninklijk Besluit deze "leemte" zal opvangen door te voorzien wat er gedurende die periode verwacht wordt van de veroordeelde.

175. MAATSCHAPPELIJKE ENQUÊTE - Het nieuwe art. 37ter §3 Sw. voorziet de mogelijkheid tot het aanvragen van een beknopt voorlichtingsrapport en een maatschappelijke enquête bij de bevoegde dienst van de FOD Justitie. Het rapport of de enquête heeft tot doel te bepalen of de overwogen straf geacht wordt opportuun te zijn. Gemiddeld neemt het voeren van zulke maatschappelijke enquête één maand in beslag. Zij moet worden toegevoegd aan het dossier zodat de rechter er kennis van kan nemen wanneer hij over het opleggen van een straf onder ET moet oordelen.²²⁶ Wat deze bepaling betreft kan de vrees ontstaan dat door het voeren van een maatschappelijk enquête te veel tijd verloren gaat vooraleer de rechter effectief kan overgaan tot het nemen van een beslissing. Hieraan wordt deels tegemoet gekomen door de maatschappelijke enquête een facultatief karakter toe te kennen. Het is mogelijk, maar niet noodzakelijk. Indien er toch wordt overgegaan tot het voeren van een enquête, zal er in ieder geval over gewaakt moeten worden dat zij de procedure niet qua tijdsverloop zal belemmeren.

176. INITIATIEF - De rechter kan het initiatief nemen tot het opleggen van een straf onder ET, het OM kan het vorderen of de beklaagde kan zelf een verzoek indienen. Aan de meerderjarige samenwonenden van de beklaagde wordt geen mogelijkheid toegekend om een verzoek in te dienen tot het ET als autonome straf. Daarentegen wordt dit opgevangen door de mogelijkheid om deze personen te horen wanneer er wordt overwogen de beklaagde onder ET te plaatsen.²²⁷

177. BELANGEN SLACHTOFFERS - Het nieuwe art. 37ter §4 Sw. bepaalt eveneens dat de rechter bij de toekenning van het ET als straf, rekening kan houden met de belangen van de slachtoffers.²²⁸ Deze bepaling kan worden geïnterpreteerd op zodanige wijze dat slachtoffers hun mening kunnen uiten over de oplegging van het ET als hoofdstraf aan de betrokkene, maar dat zij weliswaar niet het recht hebben om te bepalen dat het ET niet kan worden uitgesproken. Het komt hen met andere woorden niet toe mee te beslissen over het al dan niet opleggen van het ET als hoofdstraf.

178. Naar mijn oordeel is dit een doordachte keuze aangezien in het merendeel van de gevallen de kans zeer groot is dat slachtoffers vrij weigerachtig opgesteld zijn tegenover een straf onder ET. Hun visie is begrijpelijk en zal grotendeels ingegeven zijn door gevoelens van angst en onveiligheid. Vandaar dat de wet hier voorziet in een soort van "gulden middenweg": de mogelijkheid voor een straf onder ET blijft openstaan voor de beklaagde, maar toch kan er rekening worden gehouden met de meningen en belangen van de slachtoffers. Na de slachtoffers gehoord te hebben, kan de rechter overgaan tot het opleggen van het ET, maar kan hij bijkomend bepalen dat de veroordeelde zich op een bepaalde afstand van het slachtoffer moet houden.

²²⁶ Art. 7, zevende lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²²⁷ Art. 7, zevende lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²²⁸ Art. 7, achtste lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

179. BIJZONDERE INDIVIDUELE VOORWAARDEN - De mogelijkheid die wordt opgenomen in het nieuwe art. 37ter §5 Sw. die de rechter toelaat bijzondere individuele voorwaarden op te leggen aan de betrokkene is een goed vangnet dat mogelijk kan verhelpen aan het risico op hervat.²²⁹

180. UITVOERINGSMAATREGELEN - Vanaf het ogenblik dat de straf onder ET is uitgesproken en in kracht van gewijsde is getreden, moeten er verdere uitvoeringsmaatregelen genomen worden. Deze zijn opgenomen in het nieuwe art. 37quater Sw.²³⁰

181. HET OPENBAAR MINISTERIE - Allereerst moet het OM de bevoegde dienst van de FOD Justitie inlichten over de opgelegde straf zodat zij hieraan verdere uitvoering kunnen geven. De dienst contacteert binnen 7 werkdagen de veroordeelde om concrete afspraken te maken over de uitvoering en invulling van de straf. Daarnaast controleren zij de uitvoering van de straf en begeleiden zij de betrokkene. Het OM is tevens belast met de controle van de veroordeelde. Wanneer blijkt dat de veroordeelde zijn straf onder ET niet of slechts voor een gedeelte naar behoren uitoefent, wordt het OM hiervan in kennis gesteld door de ambtenaar van de bevoegde dienst van de Federale Overheidsdienst Justitie. Het OM kan de veroordeelde de eerste keer de kans geven om gehoord te worden door het NICC. Afhankelijk hiervan kan het OM op haar beurt beslissen om de straf onder ET om te zetten in de vervangende gevangenisstraf zoals die werd voorzien in de rechterlijke beslissing. Wanneer de veroordeelde zijn straf verder zal moeten uitvoeren in de gevangenis, wordt er wel rekening gehouden met het reeds uitgezeten deel onder ET. Men hanteert hierbij de verhouding dat één dag straf onder ET gelijkstaat aan één dag gevangenisstraf.²³¹

182. SCHORSING VAN DE STRAF ONDER ET - In de nieuwe wet wordt ook de mogelijkheid voorzien om na één derde van de strafduur een verzoek tot schorsing in te dienen.²³² Concreet houdt dit in dat de veroordeelde na één derde van zijn straf kan vrijkomen. Hij wordt dan bevrijd van alle elektronische controlemiddelen, maar moet zich wel houden aan de algemene voorwaarden en de bijzondere voorwaarden die hem eventueel worden opgelegd. De schorsing kan op ieder ogenblik herroepen worden.²³³ De veroordeelde die een schorsing wenst, richt hiertoe zijn verzoek tot het OM en het NICC. Het NICC brengt vervolgens binnen een termijn van 15 dagen een omstandig advies uit. In dit advies geeft zij te kennen of zij het wenselijk acht in te gaan op het verzoek. Daarbij wordt nagegaan of de veroordeelde al dan niet, tijdens het uitvoeren van zijn straf onder ET, nieuwe strafbare feiten heeft gepleegd en of hij het programma naar behoren heeft uitgevoerd. Indien zij dit nodig achten, nemen zij in hun advies een lijst van bijzondere voorwaarden op waarvan zij vinden dat deze aan de veroordeelde moeten worden opgelegd. Het OM zal de schorsing enkel toekennen wanneer de veroordeelde zich niet schuldig heeft gemaakt aan nieuwe strafbare feiten en zijn programma onder ET goed heeft uitgevoerd. Indien de vordering tot schorsing wordt ingewilligd wordt aan de veroordeelde een proeftijd toegekend die gelijk is aan het

²²⁹ Art. 7, negende lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²³⁰ Art. 8 wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²³¹ Art. 8, eerste tot derde lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²³² Art. 8, vierde lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²³³ Amendement (C. VAN CAUTER) op het wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer, nr. 53-1042/002, 11.

strafresistant. Dit houdt in dat eens het gedeelte van de straf onder ET dat hij nog zou moeten ondergaan afgelopen is, zijn straf ook definitief beëindigd is.

183. Opmerkelijk hierbij is het grote verschil met het ET in het kader van de strafuitvoering. Daar is het immers zo dat ook dan de betrokkene na een bepaalde tijd in vrijheid kan worden gesteld. In tegenstelling tot het ET als autonome straf, blijft hier het resterende gedeelte van zijn straf de veroordeelde boven het hoofd hangen tot het ogenblik dat de straf verjaart. De periode dat de veroordeelde in vrijheid wordt gesteld, wordt niet in mindering gebracht van zijn nog uit te zitten straf.

184. Gedurende de schorsing moet de betrokkene zich houden aan de algemene voorwaarde dat hij geen nieuwe strafbare feiten mag plegen en aan de eventueel opgelegde bijzondere voorwaarden. Doet hij dat niet dan kan de schorsing, zoals eerder aangehaald, worden herroepen.²³⁴

185. OVERIGE - De overige artikelen betreffen de henummering en aanvulling van een aantal artikelen in het Sw.

§3. Wijziging van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt

186. Art. 20 van de wet op het Politieambt wordt aangevuld zodat duidelijk blijkt dat de politiediensten controle houden op de veroordeelden tot een straf onder ET. Toezicht houden op de naleving van de voorwaarden die aan de veroordeelden werden opgelegd, behoort eveneens tot hun bevoegdheden.²³⁵

§4. Inwerkingtreding

187. De wet zal in werking treden op een door de Koning nader te bepalen datum. Momenteel is het wachten op een Koninklijk Besluit dat de nieuwe wet in werking zal doen treden.²³⁶

²³⁴ Art. 8, vijfde lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²³⁵ Art. 14 wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²³⁶ Art. 16 wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

HOOFDSTUK 3. RATIO NIEUWE WET

188. AUTONOME STRAF - De invoerder van het wetsvoorstel, Mevrouw CARINA VAN CAUTER, beoogde met de nieuwe wet dat het ET een volwaardig alternatief zou worden voor bepaalde hoofdstraffen die op vandaag in ons Sw. zijn opgenomen.²³⁷ Haar voorstel werd, zoals eerder aangehaald (*supra*, nr. 25 ev.), aangenomen en het ET zal als een op zichzelf staande autonome straf gelden van zodra de Koning hieromtrent nadere uitvoeringsbesluiten heeft genomen. Een van de hoofdvragen die velen onder ons zich zullen stellen is wat de ratio achter het invoeren van een nieuwe hoofdstraf is. In dit hoofdstuk wordt hiervan een overzicht gegeven.

189. UITBREIDING STRAFFENPALET - In eerste instantie brengt een nieuwe autonome straf de uitbreiding van het bestaande straffenpalet met zich mee. Naast de gevangenisstraf, de werkstraf en de geldboete, zal nu ook het ET als een volwaardige straf fungeren in correctionele en politiezaken. Het voordeel is dat de rechter een ruimere keuzemogelijkheid heeft bij het opleggen van een straf. Wanneer de rechter van oordeel is dat een gevangenisstraf te zwaar is en een werkstraf te licht, kan hij kiezen voor een tussenoplossing: de straf onder ET.²³⁸

190. STRAFFEN OP MAAT - De rechter beschikt met andere woorden over de mogelijkheid een straf op maat op te leggen, wat vrij belangrijk is voor de betrokkene. Voor hem zal het namelijk een immens verschil betekenen een gevangenisstraf van één jaar opgelegd te krijgen of zijn straf gedurende één jaar onder ET uit te voeren. Het ET is een straf die net dat tikkeltje minder ingrijpend is dan de gevangenisstraf. Hoewel er inderdaad een groot verschil is tussen beiden en sommige mensen sceptisch staan tegenover een straf onder ET (zij hebben het idee dat men hierdoor niet echt wordt gestraft), is het wel degelijk een straf zoals iedere andere. De betrokkene behoudt inderdaad zijn vrijheid, weliswaar met de nodige controle op zijn komen en gaan. Tevens worden hem bepaalde beperkingen opgelegd indien dit noodzakelijk is. Op deze manier ondergaat de betrokkene toch het gevoel van bestraffing.

191. UITVOERING KORTE STRAFFEN - In onze huidige samenleving worden zeer korte straffen niet effectief uitgevoerd. Dit is een probleem waar onze maatschappij moeite mee heeft. Het wekt bij de burgers een gevoel van straffeloosheid op. Tot voor kort bleven vele straffen tot drie jaar onuitgevoerd. Een techniek om hieraan te ontkomen was dat rechters een iets hogere straf oplegden zodat zij er zeker van waren dat de veroordeelde zijn straf ook effectief zou ondergaan. Sinds het voorjaar van 2013 voerde minister van Justitie TURTELBOOM aan dit probleem deels onder controle te hebben. Zo stelde zij het volgende: "*alle straffen tussen 6 maanden en 3 jaar worden uitgevoerd*".²³⁹ De toekenning van een extra budget van 1 miljoen euro voor de aanwending in het kader van de strafuitvoering, in 2012, heeft zijn vruchten afgeworpen. Er werden extra justitieassistenten in dienst genomen die er mee voor gezorgd hebben dat de ellenlange wachtlijsten voor ET weggewerkt werden. Zo waren er in 2012 wachtlijsten van om en bij de 5 000 dossiers. Het ging om veroordeelden die wachtten op de uitvoering van hun straf door middel van

²³⁷ De gevangenisstraf, de werkstraf en de geldboete.

²³⁸ Amendement (C. VAN CAUTER) op het wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer, nr. 53-1042/002, 7.

²³⁹ A. TURTELBOOM, "Alle straffen tussen 6 maanden en 3 jaar worden uitgevoerd, 15 april 2013, <http://annemieturtelboom.be/alle-straffen-tussen-6-maanden-en-3-jaar-woorden-uitgevoerd/>.

ET, een werkstraf of veroordeelden die onder probatie moesten worden geplaatst. Het lukte tot voor kort niet om deze hoop dossiers weggewerkt te krijgen waardoor veroordeelden straffeloos thuis bleven. In 2013 was de wachtlijst teruggeschroefd tot een 1000-tal dossiers. Justitie bevindt zich intussen weer in de mogelijkheid alle straffen tussen 6 maanden en 3 jaar uit te voeren. Daarenboven kondigde minister van Justitie TURTELBOOM in het begin van 2014 aan dat alle straffen vanaf 4 maanden nu ook effectief worden uitgevoerd. Dit is enerzijds te danken aan het wegwerken van de wachtlijsten en daarnaast aan de grotere capaciteit cellen en een verdubbeling van het aantal enkelbanden die worden aangewend.²⁴⁰ Rest ons nu nog om de straffen beneden 4 maanden effectief uit te voeren. Dit is één van de doelstellingen die de invoering van het ET als een autonome straf beoogt. We moeten blijven streven naar de effectieve uitvoering van straffen en deze nieuwe strafvorm kan helpen om hieraan tegemoet te komen.

192. NIJPEND TEKORT AAN CELLEN - Hoewel het meerjarenplan gevangeniswezen meer plaatsen probeert te creëren in penitentiaire inrichtingen en er gevangenissen worden bijgebouwd, blijft de overbevolkingsproblematiek een feit. Het nijpende tekort aan cellen is dan ook een van de grootste drijfveren achter de totstandkoming van de nieuwe wet.²⁴¹ De nieuwe straf moet mee verhelpen aan het probleem dat er in onze gevangenissen op 1 maart van dit jaar, 2177 gedetineerden²⁴² te veel verblijven waarbij in het merendeel van de gevallen ook nog eens meerdere personen in één cel zitten.

193. POSITIEVE EFFECTEN ET - Zoals eerder vermeld, is het ET net zoals de andere straffen een volwaardige straf. Het is niet zo dat een veroordeelde die een straf onder ET krijgt opgelegd niét het gevoel zal hebben gestraft te zijn. Wat wel een verschilpunt vormt, is het effect dat het ET op de persoon in kwestie zal hebben. Het ET heeft in tegenstelling tot de gevangenisstraf andere effecten waarop later uitvoerig wordt teruggekomen. Hierna wordt enkel kort toegespitst op de redenen waarom gekozen werd om het ET als autonome straf in te voeren. Hierin liggen al enkele van de positieve effecten vevat, waarop verder in dit onderzoek grondiger wordt ingegaan.

194. SOCIALE EN FAMILIALE CONTACTEN - Een eerste positief effect dat in de toelichting bij het wetsvoorstel wordt aangehaald, is dat de veroordeelde gedurende het uitvoeren van zijn straf contact kan blijven houden met zowel zijn familie als zijn vrienden.²⁴³ Doordat de veroordeelde niet tussen vier muren verblijft maar thuis, blijft het mogelijk contact te hebben met familie en vrienden.

195. VERMIJDEN KWALIJKE CONTACTEN - Een tweede voordeel houdt in dat doordat de veroordeelde niet in de gevangenis terecht komt, hij hierdoor mogelijke kwalijke contacten vermijdt.²⁴⁴ De veroordeelde heeft niet de kans in contact te komen met andere gedetineerden met kwalijke

²⁴⁰ A. TURTELBOOM, "Alle straffen vanaf 4 maanden uitvoeren", 21 januari 2014, <http://annemieturtelboom.be/alle-straffen-vanaf-4-maanden-uitvoeren/>.

²⁴¹ Wetsvoorstel (C. VAN CAUTER) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St. Kamer*, 2010-11, nr. 53-1042/001, 3.

²⁴² Federale Overheidsdienst Justitie, Directoraat-generaal EPI Penitentiaire Inrichtingen, Cijfers gevangenisbevolking België, <http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/bevolking/andere/gevangenen/>.

²⁴³ Wetsvoorstel (C. VAN CAUTER) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St. Kamer*, 2010-11, nr. 53-1042/001, 3.

²⁴⁴ Amendement (C. VAN CAUTER) op het wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St. Kamer*, 2012-13, nr. 53-1042/002, 7.

bedoelingen, die hem tot meer misdaden zouden kunnen aanzetten. Door het ET wordt de veroordeelde uit dit "kwalijke milieu" gehouden.

196. RE-INTEGRATIE MAATSCHAPPIJ - Vervolgens maakt het de veroordeelde gemakkelijker om na afloop van zijn straf terug te worden opgenomen in de maatschappij.²⁴⁵ In tegenstelling tot een gevangenisstraf verdwijnt de veroordeelde niet uit de maatschappij wanneer hij zijn straf onder ET uitzit. De veroordeelde voert zijn straf thuis uit in zijn vertrouwde omgeving. Hij wordt niet vreemd aan de buitenwereld en behoudt min of meer zijn plaats in de maatschappij. Na afloop van zijn straf zal het voor hem geen ongelooflijk grote impact hebben om terug te keren naar zijn "normale" leven.

197. BEHOUD WERK EN VERGOEDING SLACHTOFFERS - Naast bovenstaande voordelen, is een laatste insteek van de indiener van het voorstel het volgende: doordat de veroordeelde zijn straf thuis kan uitzitten, wordt hem tevens - indien mogelijk - de mogelijkheid geboden te gaan werken. Enerzijds is het voor de veroordeelde een bezigheid, hij kan gaan werken en zit niet de ganse dag thuis; hij behoudt zijn werk en verdient geld. Met dit geld zien slachtoffers zich bovendien deels of geheel vergoed worden. Anderzijds levert het ook voor de maatschappij in het geheel een voordeel op aangezien er niet moet worden voorzien in een leefloon voor de veroordeelde.²⁴⁶

198. BEGROTING JUSTITIE - Tot slot werd bij de invoering van een nieuwe straf rekening gehouden met de begroting Justitie. Enerzijds beslaat het bijbouwen van gevangenissen een grote som van het budget. Anderzijds kost één gedetineerde de maatschappij per dag ook een aardige som geld. Per dag wordt er voor een gedetineerde een som van 170 euro aangerekend.²⁴⁷ Wanneer we meer personen een straf onder ET kunnen opleggen in plaats van een gevangenisstraf levert dit al snel een besparing op voor het budget van Justitie, hetwelk voor andere zaken kan worden aangewend.

²⁴⁵ Amendement (C. VAN CAUTER) op het wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St. Kamer*, 2012-13, nr. 53-1042/002, 7.

²⁴⁶ Amendement (C. VAN CAUTER) op het wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St. Kamer*, 2012-13, nr. 53-1042/002, 7.

²⁴⁷ De 170 euro bestaat uit een dagprijs van 125 euro, een infrastructuurkost van 25 euro en een pensioenkost voor de cipiers van 20 euro. Wetsvoorstel (C. VAN CAUTER) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St. Kamer*, 2010-11, nr. 53-1042/001, 3.

HOOFDSTUK 4. TOETSING AAN DE GEVANGENISSTRAF

199. Uit het resultaat van de bevindingen tot op dit ogenblik in mijn onderzoek kunnen we concluderen dat het ET reeds jaren voer voor talloze discussies vormde. Vanaf zijn intrede kende het ET dan ook een eindeloze evolutie. Van een strafuitvoeringsmodaliteit naar een aanwending ervan in het kader van de voorlopige hechtenis tot de recente opwaardering tot een volwaardige autonome straf in ons Sw.

200. Zoals duidelijk werd, denken en hopen beleidsmakers met de nieuwe autonome straf in hoofdorde tegemoet te komen aan de overbevolking in de gevangenissen. Maar ook doelstellingen als een vlottere terugkeer in de samenleving, het drukken van het budget van Justitie, het behoud van sociale contacten en de vermindering van desocialiserende effecten die een gevangenisstraf meebrengt, liggen aan de basis van de wet.

201. Anderzijds zijn er, zoals in elk politiek debat, ook tegenstanders. Deze groep personen is niet overtuigd van de achterliggende ratio van de wet. De voornaamste kritiek die op het ET wordt geuit, is dat het niet dé oplossing is in de strijd tegen overbevolking en dat vanuit het ET als hoofdstraf een *net-widening* effect uitgaat.²⁴⁸

202. In dit hoofdstuk zal onderzocht worden of de geuite kritiek en de vrees voor een nieuwe autonome straf terecht is. Vormt het ET als zodanig een mooi alternatief voor de gevangenisstraf of brengt zij thans ook nadelen met zich mee? Wegen de voordelen van ET op tegen de nadelen die een gevangenisstraf met zich meebrengt? Moet de gevangenisstraf het *ultimum remedium* blijven en kan ET hierbij helpen? Streeft het ET *überhaupt* de algemene strafdoelen na?

§1. Strafdoelen

1. Soorten strafdoelen

203. GEBREK WETTELIJKE VERANKERING - In België is er tot op heden geen sprake van een wettelijke verankering van de diverse strafdoelen, de reden waarom er wordt gestraft. Iedere straf vereist immers een rechtvaardiging. Strafdoelen worden in hun geheel in geen enkele wet omschreven, laat staan dat er voor iedere straf afzonderlijk wordt vermeld welk strafdoel er mee voor ogen wordt gehouden. Wanneer de rechter een vonnis uitspreekt, moet hij hierbij niet vermelden welk doel hij met de opgelegde straf nastreeft.²⁴⁹ Ondanks dit gebrek zijn het telkens weer dezelfde strafdoelen die terugkeren in de rechtsleer, zij het soms met een ietwat andere benaming.

204. VERGELDING - Als eerste kan de zogenaamde "vergelding" vermeld worden. Met vergelding bedoelt men het beeld dat de maatschappij of het betrokken slachtoffer heeft over de pleger van de strafbare handeling. De maatschappij is niet te spreken over het gepleegde feit en is van oordeel dat de dader moet boeten voor wat hij heeft aangericht. De dader in kwestie heeft een

²⁴⁸ A. MASSET en PH. TRAEEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Charte, 2006, 344 en P.V. TOURNIER, "Pour une approche globale de la question des alternatives à la détention", in R. LÉVY en X. LAMEYRE (eds.), *Poursuivre et punir sans emprisonner - les alternatives à l'incarcération*, Brussel, La Charte, 2006, 142.

²⁴⁹ D. VAN DAELE en I. VAN WELZENIS, *Actuele thema's uit het strafrecht en de criminologie. Samenleving, Criminaliteit en Strafrechtspleging*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2004, 20.

daad gesteld die niet door de beugel kan en daarom moet hij gestraft worden. Of zoals ROBERT FEENSTRA het in zijn boek *"Vergelding en vergoeding"* verwoordt: *"vergelding is de toevoeging van leed aan degene die het onrecht begaan heeft"*²⁵⁰.

205. AFSCHRIKKING EN PREVENTIE - Daarnaast komen in de rechtsleer strafdoelen naar voren zoals het "afschrikingskarakter van de straf" en "het preventieve karakter".²⁵¹ Door te weten welke straffen er op welke soort misdrijven staan, wordt geredeneerd dat personen zich niet zonder meer schuldig zullen maken aan die misdrijven. Dat is alleszins de bedoeling. De straf wekt in feite een gevoel van angst op en zal het plegen van het misdrijf rechtstreeks trachten te vermijden.

206. BESCHERMING MAATSCHAPPIJ - Ten derde wordt "de bescherming van de maatschappij" als strafdoel naar voren geschoven. Het opleggen van een gevangenisstraf heeft tot gevolg dat de maatschappij zich veiliger zal voelen, de crimineel zal immers opgesloten worden waardoor er geen angst meer hoeft te bestaan dat hij vrij rondloopt en nieuwe feiten pleegt. Zolang de crimineel niet in de samenleving zit, is hij ook niet schadelijk voor hen.

207. HERSTEL - Ook "herstelgerichte benaderingen" komen aan bod. Door het beknotten van de vrijheid zal er sprake zijn van herstel, enerzijds door de bovenvermelde vergelding, anderzijds schuilt er achter de opsluiting van de betrokkene de wens naar het herstel van het leed dat hij veroorzaakt heeft aan zijn slachtoffer(s) en diens familie.²⁵²

208. AFNAME RECIDIVISME EN HEROPVOEDING - Tot slot treden doelen zoals "de afname van recidivisme" en "het heropvoeden van de betrokkene" naar voren. Doordat de crimineel wordt opgesloten, heeft men het idee dat hij zich gedurende deze periode bewust zal worden van welke schade hij heeft aangericht met zijn gepleegd feit. Hij heeft alle tijd om in stilte en op zichzelf na te denken over het leed dat hij anderen berokkend heeft. De gemiste opvoeding die hij niet heeft meegekregen zal hem tijdens zijn verblijf in de gevangenis bijgebracht worden. Het gevolg daarvan is dat hij als het ware als een "andere" persoon naar buiten zal stappen. Door te ervaren wat een gevangenisstraf met zich meebrengt, zal de persoon in kwestie niet of alleszins minder geneigd zijn opnieuw om een misdrijf te plegen en dus geen nood meer hebben om het slechte pad te bewandelen. Hierdoor neemt het aantal gevallen van recidivisme af. Dit is althans het ideaalbeeld dat leeft wanneer men spreekt van een gevangenisstraf. Of in werkelijkheid de straffen deze doelen ook volbrengen, is een volgende vraag.

209. STRAFDOELEN NEDERLAND - Uit een studie die gevoerd werd bij een groep vaklieden zoals advocaten, rechters en studenten strafrecht blijkt dat ook in Nederland geen duidelijkheid bestaat over welke strafdoelen er bestaan. Wanneer er werd gevraagd welke strafdoelen er zijn, kwamen er verschillende antwoorden uit de bus. Zo beschouwen sommige personen ook bepaalde functies, zoals bijvoorbeeld afschrikking, als een losstaand strafdoel, terwijl anderen het hiermee niet akkoord waren en het eerder koppelden aan een ander strafdoel. Uit de onderzoeksresultaten

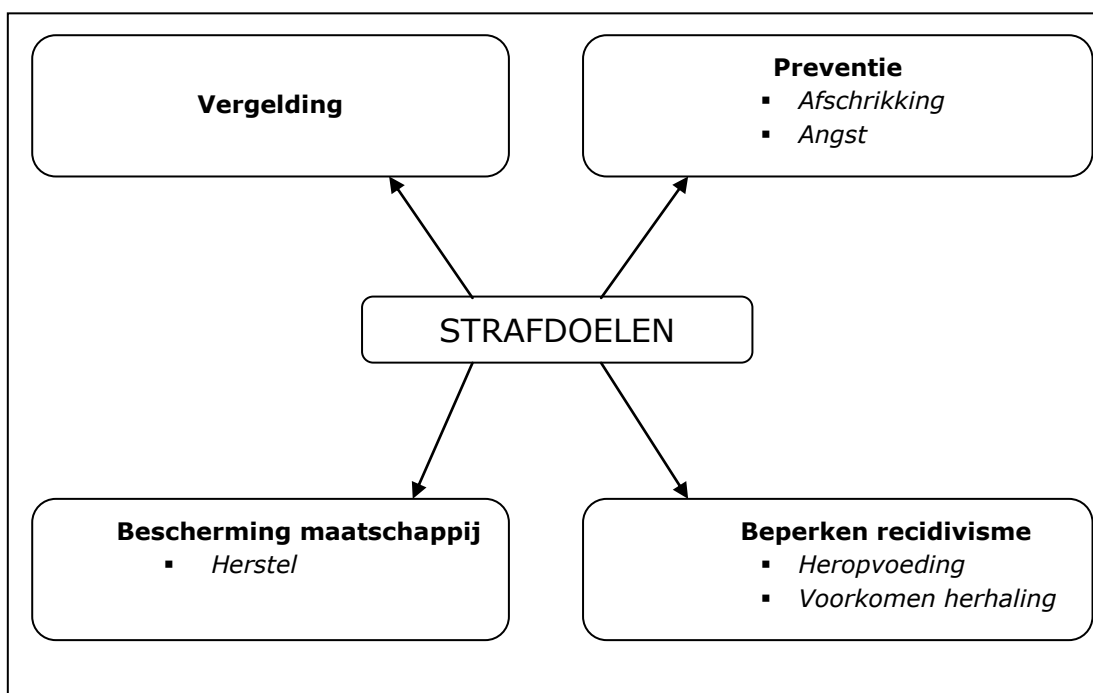
²⁵⁰ R. FEENSTRA en L.C. WINKEL, *Vergelding en vergoeding. Enkele grepen uit de geschiedenis van de onrechtmatige daad*, Kluwer, 2002, 1.

²⁵¹ T. DAEMS, "Functies en functionarissen van het elektronisch toezicht" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van Justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 84 en 90.

²⁵² M.J. BORGERS, "Het wettelijk sanctiestelsel en de straftoemingsvrijheid van de rechter, *T. Strafr.* 2005, 112.

kwamen de volgende strafdoelen naar voren: "vergelding", "preventie", "afschrikking", "resocialisatie", "herstel" en "het beschermen van de maatschappij".²⁵³

210. Er valt dus redelijkwijze af te leiden dat zowel in België als in Nederland dezelfde strafdoelen bestaan. In beide landen ontbreekt helaas de vastlegging in een wetgevende tekst of bepaling. Om de eenheid in dit onderzoek te bewaren, worden hierna de strafdoelen in vier categorieën ingedeeld waarbij iedere groep gekoppeld wordt aan doelstellingen die bij dat specifieke strafdoel aansluiten.

Tabel 3: Schema strafdoelen.

²⁵³ M. VERWIJMEREN, "Meningsverschillen over strafdoelen", 28 februari 2014, <http://www.onderzoeksredactie.net/2014/02/28/meningsverschillen-strafdoelen/>.

2. Beoordeling straffen naar strafdoelen

211. Wanneer we weten dat er verscheidene strafdoelen bestaan, is het maar de vraag of die ook daadwerkelijk bereikt worden met de straffen die in het Belgische Sw. zijn opgenomen. In deze afdeling zal hierover een eigen beoordeling doorgevoerd worden. De toets zal zich beperken tot drie (toekomstige) hoofdstraffen. Er werd gekozen voor de straf met een absolute vrijheidsbeneming, de gevangenisstraf. Daarnaast komt een alternatieve maar autonome straf aan bod, de werkstraf. Tot slot wordt aandacht geschonken aan het ET dat, vanaf de inwerkingtreding van de wet, door de rechter ten gronde kan worden opgelegd. Per straf wordt nagegaan of zij aan de vier categorieën van strafdoelen beantwoordt. Zoniet, wordt er nagegaan of een andere straf er wel in slaagt dat doel te bereiken. Er zal tot slot duidelijk worden gemaakt of, afhankelijk van de bevindingen, beter geopteerd kan worden voor ET in plaats van de gevangenisstraf of de werkstraf, met het oog op het bereiken van de strafdoelen.

2.1. De gevangenisstraf of opsluiting

a. Vergelding

212. Wanneer de samenleving geconfronteerd wordt met gruwelijke feiten zoals moord, gezinsdrama's, verkrachting, dan wekt dit bij de bevolking gevoelens van woede, angst en onmacht op. We kunnen niet aanvaarden welk leed er werd aangericht door de dader en vinden dat hij minstens evenhard gestraft moet worden zodat hij tot het besef komt wat hij zijn slachtoffer(s) heeft aangedaan. Ook inzake kleine delicten zoals bijvoorbeeld diefstal komen gevoelens van boosheid naar boven. Zulke delinquenten moeten evenzeer de straf krijgen die ze verdienen. De gevangenisstraf of opsluiting bereikt zonder twijfel dit strafdoel. De dader wordt immers opgesloten tussen vier muren en volledig beroofd van zijn vrijheid, wat bij de bevolking het beeld schept dat men wenste te zien.

b. Preventie

213. Door op het overtreden van wetten of regels de gevangenisstraf of opsluiting als een straf te zetten, tracht men criminaliteit te voorkomen. De gevangenisstraf of opsluiting is een negatieve sanctie die een afschrikkend effect beoogt. Met een sanctie die negatief is, bedoelt men dat ervan wordt uitgegaan dat de sanctie als onwenselijk wordt beschouwd.²⁵⁴ Wat de gevangenisstraf of opsluiting betreft, ontnemen zij aan de betrokkene het recht op vrijheid zoals dit wordt voorzien in art. 5, eerste lid EVRM. De gevangenisstraf en opsluiting beantwoorden thans niet volledig aan het afschrikkend effect.²⁵⁵ Aan de ene kant zullen zij bij een bepaald percentage van de bevolking een gevoel van afschrikking opwekken en verhelpen aan criminaliteit. Maar aan de andere kant zijn er nog steeds personen die zinnens zijn om een misdrijf te plegen en hierbij de afweging zullen maken tussen enerzijds het risico dat bestaat om gestraft te worden en anderzijds de "winst" die ze zullen halen uit het plegen van het misdrijf. Daarnaast zullen personen die ontoerekeningsvatbaar zijn of mensen die weinig tot niets te verliezen hebben, niet afgeschrikt worden door de gevangenisstraf die zij mogelijk zouden kunnen oplopen.²⁵⁶ Bovendien neemt het

²⁵⁴ K. WAGNER, *Burgerlijk procesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2014, 38.

²⁵⁵ A.C. BERGHUIS, "La prévention générale limites et possibilités" in A. TSITSOURA, *Les objectifs de la sanction pénale: en hommage à Lucien Slachmuylder*, Brussel, Bruylant, 1989, 72.

²⁵⁶ A.C. BERGHUIS, "La prévention générale limites et possibilités" in A. TSITSOURA, *Les objectifs de la sanction pénale: en hommage à Lucien Slachmuylder*, Brussel, Bruylant, 1989, 75 en 96.

afschrikingskarakter nog sterker af door de overbevolking van de gevangenen. Het gevolg daarvan is namelijk dat niet alle straffen effectief worden uitgevoerd. Doordat een persoon weet dat zijn straf toch niet zal worden uitgevoerd, zal hij niet terugdeinzen de daad bij het woord te voegen. Hierin slagen de gevangenisstraf en opsluiting niet in hun opzet.

c. Bescherming maatschappij

214. De maatschappij wordt zeker en vast beschermd door deze straf. Door het opsluiten van de dader helpt de straf zowel om het leed te herstellen dat bij het slachtoffer en zijn familie is ontstaan en tevens herstelt ze de schade die bij de maatschappij in zijn geheel werd aangericht. De maatschappij voelt zich veilig en beschermd door de wetenschap dat de dader is opgesloten. Daarnaast kan het slachtoffer van het misdrijf eveneens hersteld worden doordat de dader hem een schadevergoeding verschuldigd is.

d. Beperken recidivisme

215. Of de gevangenisstraf ertoe leidt dat de dader na zijn vrijlating niet meer hervalt in zijn slechte gewoonten, is moeilijk met zekerheid te stellen. Er wordt door middel van begeleiding geprobeerd de gevangene weer op het juiste spoor te zetten, maar men slaagt niet altijd in dit opzet. Enerzijds ontstaat er door deze begeleiding een groep van personen die zich bewust wordt van zijn daden en realiseert men zich dat het niet naleven van regels veel meer moeilijkheden met zich meebrengt dan normaal gedrag. Eenmaal men zijn straf heeft uitgezeten of van een strafuitvoeringsmodaliteit kan genieten, zal men niet meer hervallen in de oude gewoontes en het plegen van strafbare feiten stopzetten. Dit kan aangeduid worden met de term "resocialisatie".

216. Anderzijds is er ook nog steeds die groep personen waarbij begeleiding niet wil lukken. Het heeft geen impact op hen als persoon en eenmaal in vrijheid, hervallen zij in hun oude gewoontes. In het merendeel van de gevallen draagt het gebrek aan een stapsgewijze re-integratie hieraan bij. Een gevangene die voor een aantal jaren de structuur en routine van een gevangenis gewend is en van de ene op de andere dag als het ware weer in de maatschappij wordt gedropt, ondervindt een enorme schok. Het is voor deze mensen praktisch onmogelijk om terug de draad op te pikken en zich terug aan te passen aan een leven waaraan zij niet meer gewend zijn. Het is mede door de onvoldoende begeleiding dat deze personen hervallen in hun oude gewoontes. Er wordt hen immers niet voldoende steun en begeleiding aangeboden en ze weten niet hoe ze hun leven weer in goede banen moeten leiden. Ze zien dan ook geen betere uitweg als verder te gaan met datgene waar ze voorheen mee bezig waren. Dit resulteert wederom in een gevangenisstraf of opsluiting. Het is dus duidelijk dat de gevangenisstraf en opsluiting tekort schieten in het resocialiseren en re-integreren van de gevangenen.

2.2. De werkstraf

a. Vergelding

217. In tegenstelling tot de gevangenisstraf wordt de veroordeelde tot een werkstraf niet opgesloten. STEFAAN DE CLERCK stelt hierover dat de werkstraf niet de vergelding als doel in zich draagt.²⁵⁷

218. De dader van een misdrijf wordt dan wel niet opgesloten, hij moet toch boeten voor wat hij heeft gedaan via de arbeid die hem verplicht wordt opgelegd. De redenering van C. VAN DEN WYNGAERT kan dan ook best worden gevolgd, zij stelt terecht dat de werkstraf geen volledige vrijheidsbeneming inhoudt zoals de gevangenisstraf, maar wel een vorm is van een pure vrijetijdsberoving.²⁵⁸ Veroordeelden tot een werkstraf voelen de werkstraf als een ware straf aan en het "leed" dat hen wordt toegebracht neemt de vorm aan van uurroosters die moeten nageleefd worden en het volbrengen van de opgelegde arbeid. Ook het stigmatiserende effect dat kan uitgaan van de werkstraf verhoogt het gevoel van bestraffing.²⁵⁹ Hoewel de vergelding niet uitdrukkelijk als een doel op zich werd omschreven in de toelichting bij het wetsvoorstel tot invoering van de werkstraf als een autonome straf²⁶⁰, kan het vergeldende karakter dus toch impliciet worden afgeleid. Ook K. BEYENS kaart aan dat gemeenschapsstraffen zoals de autonome werkstraf en het ET het strafdoel van vergelding meer op de voorgrond plaatsen.²⁶¹

b. Preventie

219. Op de vraag of werkstraffen een afschrikkend en preventief karakter in zich dragen is geen zwart-wit antwoord te geven. Net zoals over vergelding, werd er over preventie niets uitdrukkelijk bepaald in de toelichting bij het wetsvoorstel. Zoals eerder vermeld (*supra*, nr. 213) zijn negatieve sancties zoals de gevangenisstraf, sancties die een afschrikkend effect beogen waarvan niemand wil dat zij hen als sanctie worden opgelegd. Werkstraffen worden in eerste instantie niet als zulke sanctie beschouwd. Het feit dat men niet opgesloten wordt en nog steeds vrij over zichzelf als mens kan beschikken is immers een element dat als positief wordt ervaren. Hoewel de werkstraf op het eerste zicht niet gericht is op het toevoegen van leed aan de betrokkene, doet ze dit impliciet toch. Mede door de dwang die met de straf gepaard gaat waardoor de vrije wil van de persoon wordt beknot, kan de werkstraf als een negatieve sanctie worden gezien.²⁶² Met andere woorden beogen werkstraffen ook een afschrikkend effect.²⁶³

220. Preventie en afschrikking worden dan wel beogd, maar of zij in de praktijk ook daadwerkelijk op deze manier overkomen bij (potentiële) daders blijft de vraag. We kunnen alleszins bedenken dat niemand echt uitkijkt naar het verrichten van gedwongen arbeid, maar aan de andere kant geldt er een vermoeden dat de werkstraf eerder zal verkozen worden boven een

²⁵⁷ S. DE CLERCK, "Straf -en strafuitvoeringsbeleid: overzicht en ontwikkeling", 2010, <http://www.legalworld.be/legalworld/uploadedFiles/Home/strafuitvoeringNL.pdf>, 17.

²⁵⁸ C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, strafprocesrecht en internationaal strafrecht*, Antwerpen, Maklu, 2006, 360.

²⁵⁹ K. BEYENS, "De werkstraf als hedendaagse straf", *Panopticon* 2006, 14-15.

²⁶⁰ Wetsvoorstel (D. BACQUELAINE *et al.*) tot wijziging van het Strafwetboek en tot invoering van de dienstverlening en de opleiding als gevangenisvervangende straffen, *Parl.St.* Kamer 2000-01, nr. 50-0549/001.

²⁶¹ K. BEYENS, "Punitiviteit in de samenleving: uitdijning, verfijning en verdieping van het net", *Orde dag* 2013, 41.

²⁶² K. WAGNER, *Burgerlijk procesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2014, 38.

²⁶³ K. BEYENS, "Punitiviteit in de samenleving: uitdijning, verfijning en verdieping van het net", *Orde dag* 2013, 41.

gevangenisstraf. Alleszins zal in verhouding met de gevangenisstraf het preventieve effect mijns inziens hier minder sterk aanwezig zijn.

c. Bescherming maatschappij

221. Doordat een veroordeelde tot een werkstraf niet wordt opgesloten, voelt de maatschappij zich niet op dezelfde manier beschermd tegen de dader zoals dit bij een gevangenisstraf of opsluiting wel het geval is. Wat het herstel betreft, beantwoordt zij aan dit doel, maar in mindere mate dan de klassieke straffen.²⁶⁴ Het gedwongen verrichten van arbeid ten dienste van de maatschappij houdt enkel een symbolisch herstel van de schade in die de dader aan de maatschappij heeft toegebracht.²⁶⁵

d. Beperken recidivisme

222. Door de dader arbeid te laten verrichten ten dienste van de maatschappij en hem toch in de samenleving op te nemen, wordt geprobeerd de dader bewust te maken van datgene wat hij met zijn daad heeft aangericht. Hij moet op een actieve wijze zijn straf tenuitvoer leggen wat kan bijdragen tot een groter verantwoordelijkheidsbesef.²⁶⁶ Doordat de dader zijn plaats in de maatschappij behoudt en in zijn vertrouwde, sociale omgeving verblijft, helpt deze straf bij het re-integreren en resocialiseren van de betrokkene.²⁶⁷ Een alternatieve straf zoals de werkstraf komt dus zonder meer tegemoet aan dit doel, in tegenstelling tot de gevangenisstraf. Door aan de maatschappij te tonen dat hij boet voor wat hij gedaan heeft, zal dit hem na afloop van zijn straf, ook opnieuw het gevoel van waardering opleveren.²⁶⁸ Dit zal alleszins bijdragen tot het voorkomen van herhaling in de oude gewoonten. Op te merken valt dat er bij de werkstraf geen echte begeleiding wordt geboden, maar het louter gaat om de controle op de uit te voeren werkzaamheden.

2.3. Het ET

a. Vergelding

223. Het ET als autonome straf heeft net zoals de werkstraf en gevangenisstraf een vergeldend karakter. Doordat zij als een straf ten gronde kan worden uitgesproken, komt zij tegemoet aan de gevoelens van straffeloosheid die er leven in onze samenleving.²⁶⁹ Niet alle straffen onder drie jaar werden steeds daadwerkelijk uitgevoerd. Het gevolg hiervan was dat vele daders werden veroordeeld tot een straf, maar deze nooit ten uitvoer werd gelegd. Het ET speelt in dit geval een zeer grote rol, omdat feiten die in aanmerking komen voor een gevangenisstraf tot één jaar effectief door het ET zullen worden uitgevoerd.

²⁶⁴ K. BEYENS, "Punitiviteit in de samenleving: uitdijning, verfijning en verdieping van het net", *Orde dag* 2013, 41.

²⁶⁵ Wetsvoorstel (D. BACQUELAINE *et al.*) tot wijziging van het Strafwetboek en tot invoering van de dienstverlening en de opleiding als gevangenisvervangende straffen, *Parl.St.* Kamer 2000-01, nr. 50-0549/001, 4.

²⁶⁶ Wetsvoorstel (D. BACQUELAINE *et al.*) tot wijziging van het Strafwetboek en tot invoering van de dienstverlening en de opleiding als gevangenisvervangende straffen, *Parl.St.* Kamer 2000-01, nr. 50-0549/001, 4.

²⁶⁷ A. MASSET en PH. TRAEEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Chartre, 2006, 350.

²⁶⁸ Wetsvoorstel (D. BACQUELAINE *et al.*) tot wijziging van het Strafwetboek en tot invoering van de dienstverlening en de opleiding als gevangenisvervangende straffen, *Parl.St.* Kamer 2000-01, nr. 50-0549/001, 5.

²⁶⁹ Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 6 en 26.

224. Bovendien blijkt uit een onderzoek gevoerd door STASSART dat meer dan de helft van de onder elektronisch toezicht gestelden, het ervaren als een echte straf.²⁷⁰ Er heerst onder de bevolking het verkeerde beeld dat een onder toezicht gestelde "vrij" is. Door het na te leven uurrooster, de beperkingen en diverse regels die hen worden opgelegd, is de maatregel niet zo rooskleurig als zij lijkt. De nadelen zorgen er wel degelijk voor dat het om een ware straf gaat. Het gaat om een "illusionele vrijheid", aldus de onder elektronisch toezicht gestelden.²⁷¹

225. Tenslotte kan de voortdurende controle van de betrokkene gezien worden als een element dat het punitief karakter verhoogt. Het leed dat de gestrafte wordt toegebracht uit zich in de vorm van voortdurende controle op zijn gaan en staan en de dwang om op een bepaalde plaats te verblijven via een vastgesteld uurrooster.

b. Preventie

226. Net zoals de werkstraf komt ook het ET tegemoet aan het klassieke strafdoel van afschrikking.²⁷² Er mag aangenomen worden dat hetzelfde effect zal resulteren uit het ET binnen de straftoemeting. Niet enkel voor het opleggen van het ET maar ook eens een persoon onder ET is gesteld, behoudt zij haar afschrikkend karakter.²⁷³ Er wordt namelijk in een vervangende gevangenisstraf voorzien voor het geval de veroordeelde zijn straf onder ET niet naar behoren uitvoert.²⁷⁴ De vrees bestaat dus dat hij nog steeds in de gevangenis kan belanden. Dit oefent afschrikking uit op de veroordeelde en zal er aan bijdragen dat hij de voorwaarden niet zal overtreden.

227. Op 11 oktober 2013 werd in de Kamer de vraag gesteld hoeveel gevallen van niet naleving van het ET er werden vastgesteld in de periode van 2011 tot en met het eerste semester van 2013.²⁷⁵ De minister van Justitie haar antwoord luidde als volgt:

"Inbreuken en niet-naleving van de voorwaarden worden geregistreerd in de categorieën: herroeping, ontsnapping, en nieuwe plaatsing onder aanhoudingsmandaat. In 2011 hadden we in deze categorieën 415 afgesloten dossiers op een totaal van 3.195. In 2012 hadden we 503 afgesloten dossiers in deze categorieën op een totaal van 3.217. In het eerste semester van 2013 is het aantal afgesloten dossiers in deze categorieën voor de periode van januari tot en met juni 233 op een totaal van 2.336 nieuwe activeringen".

228. Gemiddeld gaat het dus om een groep van 10 tot 12% die hun ET niet naleven, hieruit kan opgemaakt worden dat er uit het ET als dusdanig een afschrikkend effect uitgaat.

²⁷⁰ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 16.

²⁷¹ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 14.

²⁷² K. BEYENS, "Punitiviteit in de samenleving: uitdijning, verfijning en verdieping van het net", *Orde dag* 2013, 41.

²⁷³ T. DAEMS, "Functies en functionarissen van het elektronisch toezicht" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAEMEESCH, *De machines van Justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 84.

²⁷⁴ Art. 7, eerste lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²⁷⁵ *Vr. en Antw. Kamer*, 27 januari 2014, nr. 53-137, 283-284 (Vr. 1119 P. LOGGHE).

c. Bescherming maatschappij

229. Bij de straf onder ET wordt de veroordeelde niet in een gevangenis geplaatst, maar zal hij zijn straf thuis uitzitten. Het ET evenaart op dit vlak niet aan de gevangenisstraf, wetende de meeste zware vorm van vrijheidsberoving. Toch komt zij tegemoet aan de bescherming van de maatschappij daar de veroordeelde niet zomaar naar eigen goeddunken kan gaan en staan waar hij wil. Hij dient zich aan strikte voorwaarden te houden en wordt gecontroleerd.²⁷⁶ En het merendeel van de tijd zal hij gebonden zijn het verblijf in zijn huis. Op dit punt voldoet het ET dus meer rechtstreeks aan dit strafdoel in vergelijking met de bovenvermelde werkstraf.

230. Anderzijds kan hiertegen beargumenteerd worden dat door het feit dat de slachtoffers geen inspraak hebben bij het al dan niet opleggen van de straf, de bescherming wordt uitgehold.²⁷⁷ Uiteraard zullen slachtoffers en diens familie zich onveilig voelen wanneer zij weten dat de dader "vrij" rondloopt. Er wordt hieraan deels verholpen doordat de rechter individuele en bijzondere voorwaarden kan opleggen zoals vb. het verbod in de buurt te komen van de woonplaats van het slachtoffer. Maar hoe dan ook zullen mogelijk, ondanks deze voorwaarde, gevoelens van angst en onveiligheid bij het slachtoffer blijven bestaan. Wat betreft het herstel kan er bij de oplegging worden bepaald dat de dader de schade die hij heeft aangericht moet herstellen en het slachtoffer daartoe moet vergoeden.²⁷⁸ Het ET kan dus als facilitator van de herstelgedachte aanzien worden zoals dit reeds in de eerste MO van 1997 werd uiteengezet.²⁷⁹

d. Beperken recidivisme

231. Doordat de onder toezicht gestelde in zijn vertrouwde omgeving verblijft, zal hij met deze straf niet de schok ondervinden die er bij het verlaten van de gevangenis teweeg wordt gebracht. Het ET helpt hem te re-integreren. Het zal tevens bijdragen aan de waardigheid van de persoon. Overigens wordt er bij het ET voorzien in begeleiding van de betrokkene, wat een succesvolle reclassering alleen maar zal stimuleren.²⁸⁰ Wat deze begeleiding betreft is er op vandaag een grote discussie gaande. Er werd vooropgesteld de nodige begeleiding te voorzien, maar deze zou in werkelijkheid zeer tekort schieten. In Engeland toonde de toepassing van ET binnen de community sentences aan dat het aantal recidivisten door deze maatregel afneemt.²⁸¹

§2. Voor -en nadelen ET

232. ET blijkt, soms zelfs op een effectievere manier, de vooropgestelde strafdoelen in het Belgische strafrecht in te willigen. Dit kan de keuze voor ET boven de gevangenisstraf kracht bij zetten. Maar is het wel zo een goed idee om voor ET te opteren? Bezorgt zij de onder elektronisch toezicht gestelde niet meer zorgen en onrust dan de gevangenisstraf doet? Hieronder wordt

²⁷⁶ Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 3.

²⁷⁷ Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 5.

²⁷⁸ Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 3.

²⁷⁹ R. BAS en P. PLETINCX, "Vuil water blust ook vuur: naar een (rechts)positie voor elektronisch toezicht", *Orde dag* 2005, 42.

²⁸⁰ Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 4 en 7.

²⁸¹ O. MARIE, K. MORETON en M. GONCALVES, "The effect of early release of prisoners on Home Detention Curfew (HDC) on recidivism", *Research Summary*, 2011, 1-8.

nagegaan welke voor -en nadelen ET kan meebrengen en of deze opwegen tegen de voor -en nadelen van de gevangenisstraf als *ultimum remedium*. Dit onderdeel zal op bepaalde punten terugkoppelen aan de bovenvermelde strafdoelen en zal in zijn geheel een terugkoppeling vormen aan de centrale onderzoeksvraag.

1. Voordelen

1.1. Detentieschade

233. BEPERKING DETENTIESCHADE - Het belangrijkste voordeel dat het ET kan opleveren is er in de mate van het mogelijke voor zorgen dat de detentieschade, die de klassieke gevangenisstraf teweeg brengt, wordt vermeden of op zijn minst wordt beperkt.²⁸² Detentieschade kan omschreven worden als de schade die wordt veroorzaakt door de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf in de gevangenis. Denk hierbij aan het verlies van uw job en tevens uw inkomen, de verbreking van het contact met familie en vrienden, de uitsluiting van de maatschappij, het verlies van uw recht op vrijheid etc. Het ET kan voorkomen dat deze schadelijke effecten optreden.²⁸³ ET zorgt er immers voor dat de veroordeelde niet in de gevangenis verblijft, maar in zijn vertrouwde omgeving in de nabijheid van zijn familie.²⁸⁴ De totale vrijheidsberoving zoals deze bij een gevangenisstraf bestaat, wordt vermeden.

234. MO 13 OKTOBER 2000 - Het beperken van detentieschade kwam reeds in de eerste MO van 13 oktober 2000 aan bod.²⁸⁵ In de daaropvolgende MO keerde het ettelijke malen terug. TOM DAEMS citeert het als volgt: *"In de Beleidsnota 2000 wordt de herstelgedachte in de strafuitvoering op de voorgrond geplaatst. Deze herstelgedachte impliceert een schadebeperking op het niveau van de detentie. De schade die door de vrijheidsberoving wordt veroorzaakt dient tot een absoluut minimum te worden beperkt. Het elektronisch toezicht als vorm van tenuitvoerlegging sluit hierbij aan. De detentieschade wordt zo veel mogelijk beperkt doordat aan de gedetineerde de kans wordt gegeven om (een gedeelte van) de uitvoering van de vrijheidsstraf te ondergaan in zijn vertrouwd milieu en om zo zijn familiale, sociale en economische contacten voort te zetten"*.²⁸⁶

235. EFFECT OP ALLE VORMEN ET - In deze uiteenzetting richtte men zich op het ET als een strafuitvoeringsmodaliteit. Nu ook het ET als autonome straf een nieuwe mogelijkheid biedt, zal deze wellicht nog sterker kunnen verhelpen aan deze detentieschade. In het kader van de strafuitvoeringsmodaliteit kon zij deze detentieschade wel gedeeltelijk beperken, maar niet

²⁸² Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 26 en F. GOOSSENS, E. MAES, S. DELTERNE en C. VANNESTE, "Onderzoek met betrekking tot het invoeren van het elektronisch toezicht als autonome straf. Eindrapport" in Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's, Oktober 2005, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, 21.

²⁸³ Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 26 ; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, strafprocesrecht en internationaal strafrecht*, Antwerpen, Maklu, 2006, 485 en S. DE DECKER, "Woelig verleden, wollige toekomst" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 85.

²⁸⁴ Toelichting bij wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53-1042/001, 3 en T. DAEMS, "Functies en functionarissen van het elektronisch toezicht" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van Justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 111.

²⁸⁵ Omz. nr. 1720 van 13 oktober 2000 betreffende de regelgeving inzake ET als modaliteit van strafuitvoering ; Omz. nr.1727 van 12 april 2001 betreffende de regelgeving inzake ET als modaliteit van strafuitvoering ; Omz. nr. 1741 van 8 april 2002 betreffende de regelgeving van het ET als modaliteit van de strafuitvoering en Omz. nr. 1746 van 9 augustus 2002 betreffende de regelgeving inzake ET als modaliteit van strafuitvoering.

²⁸⁶ T. DAEMS, "Functies en functionarissen van het elektronisch toezicht" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van Justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 94.

helemaal aangezien de gedetineerde reeds voor een bepaalde periode in de gevangenis had verbleven vooraleer hij aanspraak kon maken op deze modaliteit. Zoals het ET ook sinds kort in het kader van de voorlopige hechtenis kan worden aangewend, zal het ook daar zijn effect niet missen. Voorheen werd de verdachte aangehouden en in de gevangenis geplaatst. Ofschoon er nog niets was beslist over zijn schuld of onschuld, onderging ook de voorlopig gehechte de detentieschade zoals een gedetineerde. Nu heeft de onderzoeksrechter daarentegen de keuze: de verdachte aanhouden of onder ET plaatsen. Wanneer hij opteert voor de laatste keuzemogelijkheid, zal dit zeker en vast het vermijden van detentieschade als resultaat opleveren. Hierna wordt het voordeel van detentieschade opgedeeld in vier subcategorieën.

a. Re-integratie

236. BEVORDERING RE-INTEGRATIE - Het ET bevordert de re-integratie van de onder elektronisch toezicht gestelde. In tegenstelling tot de gevangenisstraf als een *ultimum remedium*, wordt een veroordeelde tot ET niet opgesloten. Hij verblijft in zijn sociale en vertrouwde omgeving waardoor hij in hetzelfde ritme blijft zitten waaraan hij gewoon was.²⁸⁷

237. OVERGANG NAAR MAATSCHAPPIJ - Dit staat in schril contrast met de gevangenisstraf, waar de gedetineerde gehouden is aan een strikte dagindeling. Zo worden voor hem de tijdstippen vastgelegd waarop hij mag eten, douchen en een wandeling maken. De gedetineerde moet zelf geen verantwoordelijkheid opnemen, alles wordt hem als het ware uit handen genomen.²⁸⁸ Het is dan ook te begrijpen dat het voor deze groep personen niet eenvoudig is de draad terug op te pikken vanaf het ogenblik dat hun straf is afgelopen of wanneer zij in vrijheid worden gesteld. Bij het ET daarentegen is het veel makkelijker terug de stap te zetten naar het gewone leven in de maatschappij, de onder elektronisch toezicht gestelde is er namelijk nooit echt weg geweest. De onder toezicht gestelden bepalen zelf hun dagindeling en levensritme (zij het dat het vastgelegde uurschema als stok achter de deur fungeert). Op deze manier behoudt hij in zekere mate zijn vrijheid en moet hier na afloop van de straf niet meer aan wennen. Gedetineerden daarentegen zijn niet meer gewoon aan zoveel vrijheid wanneer zij de gevangenis verlaten. Het leven in de gevangenis bezorgt hen heel wat moeilijkheden die een heropname in de samenleving er niet makkelijker op maken. In het raam van het onderzoek dat werd gevoerd door LUC ROBERT en ELLEN STASSART bij de eerste lichting delinquenten onder ET, bleek duidelijk dat de meerderheid van oordeel was dat het ET de overgang van de gevangenis naar de maatschappij veel draaglijker en makkelijker maakt. Mede doordat ET geleidelijk aan komt en verbonden is aan verplichtingen en begeleiding.²⁸⁹ Dit in tegenstelling tot de voorwaardelijke invrijheidstelling waar de delinquent van het ene moment op het andere in de maatschappij wordt gedropt en dit zonder enige vorm van begeleiding.

²⁸⁷ F. GOOSSENS, E. MAES, S. DELTERNE en C. VANNESTE, "Onderzoek met betrekking tot het invoeren van het elektronisch toezicht als autonome straf. Eindrapport" in Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's, Oktober 2005, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, 21 en A. DE NAUW, *Inleiding tot het Algemeen Strafrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 195 ev.

²⁸⁸ Toelichting bij wetsvoorstel tot wijziging van het strafwetboek en tot invoering van de dienstverlening en de opleiding als gevangenisvervangende straffen, *Parl. St.* Kamer 1999-00, nr. 50-0549/001.

²⁸⁹ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 21.

238. HDC - In het kader van de HDC werd in Engeland daadwerkelijk aangetoond dat een geleidelijke invrijheidstelling door middel van ET beter is voor de veroordeelde dan van het ene op het andere moment terug in de maatschappij te worden geplaatst. HDC bevorderde het re-integratieproces.²⁹⁰ Ook binnen het kader van de *community sentences* bleek het ET succesvol te zijn om de re-integratie van de veroordeelde positief te beïnvloeden. Als het ET deze resultaten boekte in Engeland, zullen deze ook in België uit het ET als autonome straf voortvloeien.

b. Vertrouwde omgeving

239. SOCIAAL NETWERK - Het verblijven in de vertrouwde omgeving draagt bij aan het re-integreren in de maatschappij. Het uitbouwen van een goed sociaal netwerk verhoogt dit effect door er eveneens voor te zorgen dat de betrokkene uit het criminele milieu blijft, het gezin moedigt namelijk de onder toezicht gestelde aan.²⁹¹ Het behoud van familiale contacten werd als een van de doelstellingen vooropgesteld door Mevrouw C. VAN CAUTER, indiener van het wetsvoorstel.²⁹²

240. INVLOED OP HET GEZIN - Uit de resultaten van het onderzoek van ROBERT EN STASSART kon verder vastgesteld worden dat één van de drie belangrijkste redenen om voor ET te kiezen, het voordeel inhield terug bij het gezin te kunnen zijn. De onder elektronisch toezicht gestelden hadden er, anders dan bij de gevangenisstraf, enorm baat bij terug voor hun gezin te kunnen zorgen, bij de kinderen te kunnen zijn en hen te zien opgroeien.²⁹³ Er mag vanuit gegaan worden dat het anderzijds ook een positieve impact heeft voor de partner en de kinderen wanneer zijn levenspartner respectievelijk ouder een plaats krijgt binnen het gezin. Ook de gevangenisbezoeken die wellicht een behoorlijke indruk nalaten, worden via het ET vermeden.

241. VERMIJDING KWALIJKE CONTACTEN - Tot slot kan steun gevonden worden in het argument dat een straf onder ET "kwalijke" contacten uit de gevangenis verhindert. De gedetineerde wordt omringd door lotgenoten uit een slecht milieu met slechte invloeden waardoor hij aangezet wordt tot het plegen van nieuwe feiten bij het verlaten van de gevangenis.²⁹⁴ Dit argument was evenzeer een van de drie belangrijkste redenen waarom er voor ET moest worden gekozen. De ondervraagde personen wensten dat zij zo snel mogelijk de gevangenis konden verlaten gelet op het feit dat daar negatieve ervaringen ontstaan.²⁹⁵ Het feit dat de rechter bij het uitspreken van de straf bijkomend individuele bijzondere voorwaarden kan opleggen versterkt het vermijden van

²⁹⁰ J.V. ROBERTS, "Elektronisch toezicht: van supervisietechnologie naar autonome straf" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 113 en G. MAIR en M. NELLIS, "Parallel tracks: Probation and electronic monitoring in England, Wales and Scotland" in NELLIS, M., BEYENS, K. en KAMINSKI, D., *Electronically monitored punishment: international and critical perspectives*, Londen en New York, Routledge, 2013, 68.

²⁹¹ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 21-22 en T. DEMEERSMAN, "Met twee voeten in de samenleving, over wat gedetineerden nodig hebben en wie daarvoor moet zorgen", *Orde dag* 2009, 63.

²⁹² Wetsvoorstel (C. VAN CAUTER) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53-1042/001, 3.

²⁹³ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 15.

²⁹⁴ Toelichting bij wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2003-04, nr. 3-266/1 en K. BEYENS, R. BAS en D. KAMINSKI, "Elektronisch toezicht in België. Een schijnbaar penitentiair ontpoppingsmiddel", *Panopticon* 2007, 36.

²⁹⁵ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 15.

"kwalijke" contacten buiten de gevangenis. Zo kan er worden bepaald dat de onder toezicht gestelde voor een x-aantal perimeters uit de buurt van zijn companen moet blijven.²⁹⁶

c. Werk

242. BEHOUD WERK - Doordat de straf thuis wordt uitgezeten, kan de veroordeelde zijn werk blijven behouden, op zoek gaan naar werk of een opleiding volgen.²⁹⁷ Het behoud van werk kan een bijkomende stimulans bieden voor de re-integratie in de maatschappij.²⁹⁸ Na afloop van een gevangenisstraf moet de gedetineerde immers op zoek gaan naar werk en is het vaak lastig terug het vertrouwen te winnen bij zijn werkgever. Via het ET zal dit probleem niet aan de orde zijn.

243. LEVENSONDERHOUD - Door de mogelijkheid om te gaan werken, kan de veroordeelde bovendien voor zichzelf en zijn gezin in onderhoud voorzien. Daarnaast komt het ook de slachtoffers en de maatschappij ten goede. Slachtoffers zien een mogelijkheid om vergoed te worden en de maatschappij moet niet voorzien in een leefloon voor de onder toezicht gestelde.²⁹⁹ De mogelijkheid van het blijven uitoefenen van een professionele activiteit was dan ook de tweede belangrijkste reden waarom er voor ET werd gekozen.³⁰⁰

d. Verantwoordelijkheidszin en flexibiliteit

244. VERANTWOORDELIJKHEIDSZIN - Voortgaand op *punt 1.3.*, kan ET fungeren als een stimulans voor het opnemen van verantwoordelijkheid door de onder elektronisch toezicht gestelde. Gedurende zijn verblijf in de gevangenis wordt in feite alles geregeld voor de gedetineerde en dient hij zelf geen initiatief te nemen voor wat betreft taken en verantwoordelijkheden waar normaliter elke persoon in de samenleving mee te maken heeft. Het ET daarentegen doet het op dit vlak veel beter dan de gevangenisstraf en zorgt ervoor dat de onder elektronisch toezicht gestelde zijn verantwoordelijkheid en autonomie moet op nemen. De ondervraagde delinquenten vonden het hebben van de nodige zelfdiscipline een van de moeilijkste factoren bij het ET.³⁰¹

245. LEEFPATROON GEVANGENIS - In de gevangenis is het patroon van iedere gedetineerde min of meer hetzelfde. Onder ET wordt evenwel voor iedere onder toezicht gestelde de dagindeling en het bijhorende tijdschema anders ingevuld naar ieders persoonlijke situatie.

246. BEWIJSMIDDEL - Ofschoon hierover niets in de rechtsleer wordt vermeld, kan het ET mogelijkserwijs functioneren als een soort "bewijsmiddel". Doordat een plegger van een misdrijf de

²⁹⁶ Art. 7, negende lid wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

²⁹⁷ Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 3 en F. GOOSSENS, E. MAES, S. DELTERNE en C. VANNESTE, "Onderzoek met betrekking tot het invoeren van het elektronisch toezicht als autonome straf. Eindrapport" in *Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's*, Oktober 2005, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, 3-4.

²⁹⁸ S. DE DECKER, "Woelig verleden, wollige toekomst" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 85.

²⁹⁹ Amendement (C. VAN CAUTER) op het wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer, nr. 53-1042/002, 7.

³⁰⁰ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 15.

³⁰¹ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 22.

kans krijgt om zijn straf uit te zitten in de vorm van ET, kan hij zichzelf hierdoor proberen te bewijzen naar de buitenwereld toe. Hij kan aan zijn naaste familie, vrienden en collega's tonen dat hij inziet welke schade hij met zijn daad heeft aangericht. Wanneer hij zich strikt aan zijn voorwaarden houdt en gaat werken, zal dit niet alleen bij zijn omgeving een positieve indruk nalaten, maar kan het eveneens aan hemzelf het gevoel geven dat hij zichzelf goed heeft herpakt en terug gewaardeerd wordt.

1.2. Afschrikkende werking

Supra, nr. 226.

1.3. Beperken van recidive

Supra, nr. 231.

1.4. Punitief karakter

247. SOFT IMAGO ET - In onze samenleving wordt er te gemakkelijk van uit gegaan dat alternatieve straffen, waaronder het ET, geen echte straffen zijn.³⁰² Het ET heeft nogal een soft imago. Het wordt door critici eerder als een gunst beschouwd dan als een echte straf.³⁰³ De straf die het meest verregaand is en waarvan men wél overtuigd is dat zij een hoog punitiviteitsgehalte heeft, is de gevangenisstraf. Dit is logisch, omdat de gevangenisstraf ongetwijfeld de zwaarste vorm van vrijheidsberoving is die gepaard gaat met een enorme leedtoevoeging aan de betrokkene (in de vorm van detentieschade). Er werd aangetoond dat het ET hieraan zou kunnen verhelpen wanneer zij als autonome straf het vereiste strafkarakter in zich heeft. Of dit zo is, zal hierna duidelijk worden.

248. SCHIJNBARE VRIJHEID - Uit een enquête bij een aantal onder elektronisch toezicht gestelde blijkt dat één derde het ET in realiteit harder en moeilijker vond dan verwacht. Men lijkt namelijk vrij te zijn door ET, maar dat is het niet.³⁰⁴ Het gevoel dat men ervaart wordt op verschillende manieren verwoord: "*het is een schijnbare vrijheid*", "*een droom van vrijheid*", "*gevangen zijn terwijl je vrij bent*", "*je bent niet vrij in je hoofd*".³⁰⁵ Het strafkarakter vormt zich door middel van het na te leven uurrooster, de beperkingen en verplichtingen die hen worden opgelegd (door individuele en bijzondere voorwaarden) en de controle. Ook de dwang om zelfdiscipline te ontwikkelen draagt hieraan bij.³⁰⁶ Een ander argument dat aangevoerd werd om aan te tonen dat

³⁰² K. BEYENS, "Punitiviteit in de samenleving: uitdijning, verfijning en verdieping van het net", *Orde dag* 2013, 42.

³⁰³ T. DAEMS, "Functies en functionarissen van het elektronisch toezicht" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 84.

³⁰⁴ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 20 en X., "Surveillance électronique: expérience personnelle", *Orde dag* 2000, 42.

³⁰⁵ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 20.

³⁰⁶ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 20.

het ET als een straf wordt ervaren was dat de buitenwereld je ziet als een vrij persoon, maar dat je er zelf van bewust bent dat dit niet het geval is.³⁰⁷

249. VAST UURROOSTER - Voorts wordt de vrije tijd in sterke mate beperkt. Niet alleen moeten zij zich vasthouden aan vaste uurschema's, ook wordt de vrijheid beperkt in die zin dat niet iedereen zich tijdens hun vrije uren zomaar op alle plaatsen mogen begeven. Zo kunnen via individuele voorwaarden bepaalde plaatsen uitgesloten worden. De voortdurende controle heeft eveneens een stevige impact. Ook de aanhoudende gedachte dat men bij niet naleving van de voorwaarden kan opgenomen worden in de gevangenis beïnvloedt het strafgevoel.

250. GAMMA AAN VERPLICHTINGEN - Er wordt gezegd dat het ET zelfs zwaarder én moeilijker kan zijn dan een gevangenisstraf. Vooral door het moeten ontwikkelen van zelfdiscipline en verantwoordelijkheid komt men tot deze conclusie. In de gevangenis wordt alles aan de gedetineerde ontnomen en zijn er verder geen verplichtingen of voorwaarden. Het ET daarentegen is niets anders dan een verplichting. Daarnaast kan de onder toezicht gestelde aanzien worden als zijnde zijn eigen cipier. Buiten de uitgevoerde controlere is er niemand die toekijkt dat het ET tot een goed einde wordt gebracht. Het initiatief ligt bij de onder elektronisch toezicht gestelde zelf en enkel met het nodige doorzettingsvermogen en voldoende autonomie kan hij erin slagen op eigen houtje het uurschema en de eventuele voorwaarden zorgvuldig na te leven.³⁰⁸ Het ET vertoont bijgevolg een behoorlijk strafkarakter, soms zelfs net iets meer dan de gevangenis volgens sommigen, maar met het grote verschil dat de leedtoevoeging bij ET op een humanere manier gebeurt.³⁰⁹

251. PSYCHOLOGISCHE EN FYSIEKE IMPACT - Het strafgevoel wordt extra versterkt door psychologische en fysieke klachten die kunnen optreden. Onder fysieke klachten werd hinder bij het slapen vermeld, huidirritatie, allergische reacties en het knellen of afzakken van de enkelband.³¹⁰ Psychisch betrof het de risico voor opgesloten te worden wanneer men het ET niet naar behoren naleefde.³¹¹ Extra stress, angst en frustraties die worden veroorzaakt doordat men steeds moet opletten of men op tijd thuis is, door de enkelband te willen verbergen, het willen verzwijgen voor de buitenwereld etc.³¹² Ook spanningen binnen de relaties en het omgaan met stigmatisering verhogen de psychische druk.³¹³ Onder stigmatisering wordt het fenomeen begrepen dat de onder toezicht gestelde ten aanzien van de buitenwereld wil verbergen dat hij onder ET staat omdat hij beschaamd is. Gevolgen zijn dat hij niet zo vaak meer met vrienden zal afspreken omdat hij dit niet eender wanneer kan, hij zal via de nodige smoezen zijn afspraken afzeggen.³¹⁴ Deze

³⁰⁷ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 20.

³⁰⁸ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 20-22.

³⁰⁹ A. DE NAUW, *Inleiding tot het Algemeen Strafrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 195ev.

³¹⁰ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 17.

³¹¹ K. BEYENS, "Gevangenis uit, gemeenschap in?", *Ad rem* 2010, 41.

³¹² E. STASSART, "Kritische doorlichting van het elektronisch toezicht aan de hand van een belevingsonderzoek", *Orde dag* 2000, 48.

³¹³ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 16.

³¹⁴ R. BAS en W. DAMEN, "ET (we) phone (you at) home", *Orde dag* 2000, 12.

stigmatisering kan dus op een manier de re-integratie belemmeren. Om de stigmatisering te beperken, werd in de nieuwe wet die het ET oplegt als autonome straf voorzien dat het ET niet op een uittreksel uit het Centraal Strafregister wordt vermeld.³¹⁵

252. VOLWAARDIGE STRAF - Doordat -zoals blijkt uit al deze bevindingen- het ET wel degelijk een punitief karakter in zich draagt, kan geconcludeerd worden dat zij een volwaardige straf vormt. Dit haalde ook CARINA VAN CAUTER aan in haar amendement op het wetsvoorstel: "*het gaat wel degelijk om een vorm van bestraffing en het gaat niet om een pleziertje zoals sommige mensen het zien*".³¹⁶

253. AFHANKELIJK VAN IEDERS PERSOONLIJKHEID - Het is vanzelfsprekend dat het van persoon tot persoon afhangt of het ET al dan niet draaglijk is. Iedereen ervaart het op een andere manier, maar het merendeel van de ondervraagden stonden positief tegenover het ET. Voor personen die de nodige zelfdiscipline hebben zal het ET logischerwijze draaglijker zijn dan voor hen die niet over deze zin voor verantwoordelijkheid beschikken.³¹⁷ Voor deze laatsten zal het ET mogelijks zelfs zwaarder aangevoeld worden. Voor beide groepen zal het ET alleszins als een echte straf ervaren worden. Bovendien verkiest men doorgaans het ET boven de gevangenisstraf omwille van de humanere manier van leedtoevoeging.³¹⁸ Het ET als autonome straf kan alleen maar toegejuicht worden. Het evenaart of overtreft zelfs het punitief karakter van de ultieme vrijheidsbenemende straf. Voor personen die het wat moeilijker hebben met de nodige verantwoordelijkheid aan de dag te leggen, kan een betere begeleiding van deze personen een oplossing aanreiken.

254. KRITISCHE OPMERKING ET VOORLOPIGE HECHTENIS - Nu we weten dat het ET in al zijn toepassingskaders als een straf wordt ervaren, kan hierbij een kritische bedenking gemaakt worden voor wat betreft het ET binnen de voorlopige hechtenis. Wanneer de onderzoeksrechter een verdachte onder ET plaatst, blijft deze onschuldig tot het tegendeel bewezen is. Doordat hij onder ET staat, ervaart hij dit toch al als een straf hoewel er nog geen zekerheid bestaat over zijn schuld. Wanneer naderhand blijkt dat de verdachte onschuldig is heeft deze al die tijd door het ET een strafgevoel ervaren terwijl dit onnodig was. Deze bedenking werd eerder reeds gemaakt in een Duits onderzoek gevoerd door M. MAYER gedurende een periode dat er in België nog geen sprake was van het ET in het kader van de voorlopige hechtenis. Allicht gaat er een gelijkaardige redenering op wanneer een verdachte in hechtenis wordt geplaatst in een strafinrichting. In dat geval wordt hij van zijn volledige vrijheid beroofd en ondervindt hij tevens de detentieschade in zijn meest volstreekte vorm. Hoe dan ook zal het ET de voorkeur moeten krijgen wanneer alle elementen in aanmerking worden genomen.

³¹⁵ Art. 4 wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

³¹⁶ Amendement (C. VAN CAUTER) op het wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer, nr. 53-1042/002, 7 en T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 16.

³¹⁷ L. ROBERT en E. STASSART, "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 20.

³¹⁸ T. DAEMS, "Functies en functionarissen van het elektronisch toezicht" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 84.

1.5. Overbevolking

255. OVERPOPULATIE - Het probleem van torenhoge gevangenispopulatie is niemand nog onbekend. Afgelopen maand werd het probleem nogmaals benadrukt in de media: "*België heeft een accuut overbevolkingsprobleem in haar gevangenissen*".³¹⁹ Uit een rapport opgesteld door de Raad van Europa blijkt dat België "*een van de slechtste leerlingen van de klas*" is. Zo zitten er in onze Belgische gevangenissen 131 gedetineerden terwijl er in verhouding maar voor 100 gedetineerden plaats is.³²⁰

256. ACHTERHAALDE CIJFERS - Als reactie hierop klonk het vanuit het kabinet van minister van Justitie TURTELBOOM al snel dat de cijfers in het rapport achterhaald zouden zijn. Volgens Turtelboom zou de Raad van Europa slechts de cijfers tot en met 2012 geraadpleegd hebben terwijl er net uit de cijfers van 2013 tot 2014 een merkbare vooruitgang valt af te leiden. Er zou een daling waar te nemen zijn van om en bij de 10%.³²¹ Wanneer de cijfers van de gevangenisbevolking voor de periode van 2008 tot en met 2014 worden geraadpleegd³²², blijkt dat er tot 2013 een voortdurende stijging merkbaar was voor wat betreft de gevangenispopulatie. Vergeleken met 2013 was er tot op 1 maart 2014 een daling van de overbevolking waar te nemen. Deze vaststelling mag echter niet veralgemeend worden aangezien het slechts het eerste kwartaal van 2014 betreft. Bovendien geven de cijfers ook nog niets prijs over welke invloed het ET als autonome straf kan hebben aangezien desbetreffende wet nog niet in werking is getreden.

257. REDUCTIE GEVANGENISBEVOLKING - Zowel bij het invoeren van het ET als strafuitvoeringsmodaliteit en als autonome straf, was het reduceren van de gevangenisbevolking één van de doelstellingen.³²³ De indieners van het wetsvoorstel tot invoering van het ET als autonome straf zijn er van overtuigd dat het ET daadwerkelijk een oplossing zal bieden voor de overbevolkingsproblematiek. De veroordeelde komt niet in de gevangenis terecht, maar kan zijn straf thuis uitvoeren waardoor er meer cellen vrijkomen.

258. KRITIEK - Op deze manier lijkt het wel dé perfecte oplossing te zijn, maar dat is ze niet. Verscheidene politici staan niet achter het idee dat het ET kan fungeren als ontvolkingsmaatregel.³²⁴ Zo vreest o.a. N-VA-lid SOPHIE DE WIT dat het ET als autonome straf enkel zal worden opgelegd wanneer de opsluiting onmogelijk is en zij hierdoor niet verhelpt aan de overbevolking.³²⁵ Ook BROTCORNE (cdH) is van oordeel dat de nieuwe autonome straf geen impact

³¹⁹ X., "Raad van Europa meedogenloos voor Belgisch gevangenisbeleid", 29 april 2014, http://www.standaard.be/cnt/dmf20140429_01086254.

³²⁰ X., "Raad van Europa meedogenloos voor Belgisch gevangenisbeleid", 29 april 2014, http://www.standaard.be/cnt/dmf20140429_01086254.

³²¹ X., "Turtelboom: Geen rekening gehouden met vooruitgang voorbije jaren", 29 april 2014, http://www.standaard.be/cnt/dmf20140429_01086402.

³²² Tabel 1: Cijfers gevangenisbevolking 2006-2014

³²³ Wetsvoorstel (C. VAN CAUTER) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53-1042/001, 3 ; T. DAEMS, "Functies en functionarissen van het elektronisch toezicht" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 103 en R. BAS en P. PLETINCX, "Vuil water blust ook vuur: naar een (rechts)positie voor elektronisch toezicht", *Orde* dag 2005, 42.

³²⁴ Wetsvoorstel ET als autonome straf, p.4 en Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 8-9.

³²⁵ Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 8.

zal hebben op het probleem.³²⁶ Het Rekenhof was deze mening reeds in 2011 toegedaan. Wel merkte zij op dat het ET kan bijdragen als oplossing, maar dat hierover geen zekerheid bestaat.³²⁷

259. ET ALS OPLOSSING OVERBEVOLKING - Het is aangewezen met een kritische blik te kijken naar de stelling dat ET als nieuwe straf een oplossing biedt voor het tekort aan cellen. Op dit ogenblik kan er voor veroordeelden tot een gevangenisstraf van drie jaar of minder onmiddellijk toepassing gemaakt worden van ET. Dit is alleszins een positieve zaak aangezien voorheen deze straffen niet werden uitgevoerd. Het ET kan ook aangewend worden voor veroordeelden tot een gevangenisstraf van meer dan 3 jaar, maar in dat geval moeten gedetineerden al een tijd in de gevangenis hebben gezeten. Die cellen zijn dus in feite niet onbenut gebleven, want de veroordeelde verblijft er immers voor een bepaalde termijn. In haar andere toepassingsvorm, de voorlopige hechtenis, kan het ET wel een positieve invloed hebben op het bevolkingsaantal. Als de onderzoeksrechter immers beslist de voorlopige hechtenis onder ET uit te voeren, moet de verdachte niet naar de gevangenis.

260. KORTGESTRAFTEN - Wanneer in de toekomst het ET ook als een hoofdstraf kan worden opgelegd, heeft dit enkel betrekking op veroordeelden die een feit hebben gepleegd waarvan de gevangenisstraf gelijk zou zijn aan één jaar. Het betreft dus kortgestraften. Hierop kan een analogische redenering toegepast worden als bij gestraften tot drie jaar of minder die van het ET gebruik maken. Het is namelijk de groep van kort gestraften waarvan de straf voorheen niet werd uitgevoerd, die in aanmerking komen voor de autonome straf. Op grond van deze denkwijze is het niet aangewezen het standpunt dat ET de oplossing is in de strijd tegen de overbevolking zonder meer te volgen. Deze groep personen zat voorheen niet in de gevangenis en kreeg in tegenstelling tot nu ook geen straf opgelegd. Het feit dat zij nu effectief bestraft worden is uiteraard een goede vooruitgang, maar aan de kwestie van overbevolking doet dit niets.

261. BIJDRAGE AAN OPLOSSING - Uiteraard wil dit niet zeggen dat het ET daarom een slechte maatregel is. Net zoals minister van Justitie TURTELBOOM stelt, kan ET wel degelijk een bijdrage leveren aan het probleem.³²⁸ Door het feit dat in de toekomst de rechter het ET ten gronde oplegt, wordt de instroom in de gevangenissen mogelijk verminderd. Zoals eerder vermeld (*supra*, nr. 191) legden sommige rechters net een voldoende hoge straf op waardoor zij er zeker van waren dat de veroordeelde zijn straf ook effectief moest uitzitten in de gevangenis. Hieraan werd deels tegemoet gekomen door het ET als strafuitvoeringsmodaliteit. Als nu ook het ET als autonome straf fungeert, kan deze techniek volledig achterwege gelaten worden aangezien rechters er dan zeker van zijn dat een overtreder - van een feit waarop een gevangenisstraf van maximum één jaar staat - een straf krijgt die daadwerkelijk tenuitvoer wordt gelegd. Gezien deze personen vroeger in een strafinrichting verbleven, worden die cellen voortaan niet meer door hen ingevuld.

262. EFFECTIEVE UITVOERING STRAFFEN - Daarnaast is het uitermate positief vast te stellen dat korte straffen door middel van een nieuwe straf effectief kunnen worden uitgevoerd wat bijdraagt aan het gevoel van straffeloosheid dat er onder de bevolking leeft.

³²⁶ Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 9.

³²⁷ Verslag van het Rekenhof aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers betreffende maatregelen tegen de overbevolking in de gevangenissen, Brussel, 2011, https://www.ccrek.be/docs/2012_05_Gevangenissen.pdf, 11 en 114.

³²⁸ Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 13.

263. ANDERE ALTERNATIEVEN OVERPOPULATIE - Het ET alleen zal dus niet voldoende zijn om te verhelpen aan de overpopulatie. Daarom moet men zich ook openstellen voor andere alternatieven. Gedacht wordt aan het bijbouwen van gevangenissen, een voorstel dat onder andere op tafel wordt gelegd door critici van de nieuwe autonome straf.³²⁹ Op dit voorstel werd alvast ingespeeld door het opstellen van plannen om drie nieuwe gevangenissen bij te bouwen die goed zullen zijn voor 1500 extra plaatsen.³³⁰ De keerzijde is ongetwijfeld dat dit ten koste zal gaan van het budget van Justitie. Op dit ogenblik gaat het slechts om plannen.³³¹

2. Nadelen

2.1. Net widening

264. NET-WIDENING - Het voornaamste nadeel dat wordt aangevoerd tegen het ET, is het zogenaamde "*net-widening effect*".³³² Reeds aan het einde van de jaren '70 werd met een kritische blik gekeken naar gemeenschapssancties. Oorspronkelijk bestond het doel van deze sancties erin een alternatief te bieden voor de klassieke gevangenisstraf, maar al snel werd duidelijk dat zij hun doel zouden missen. Door meer alternatieve straffen in te voeren, wordt het straffenpalet enkel uitgebreider maar treedt zij geenszins in de plaats van de gevangenisstraf. Dit effect werd door STANLEY COHEN omschreven als "*net-widening*". COHEN stelde het straffenpalet voor als een visnet dat groter en fijnmaziger wordt. In het voorbeeld van het visnet uit *net-widening* zich als volgt: steeds meer vissen raken verstrikt in het groeiende controlenet en de steeds kleiner wordende gaten bemoeilijken de pogingen om eruit te ontsnappen.³³³ Als we dit vertalen naar de alternatieve straffen komt het erop neer dat door te voorzien in meer alternatieve straffen - waaronder het ET - net die personen die voorheen niet of minder zwaar werden gestraft, nu ook in aanmerking komen voor een straf.³³⁴ Kortom wordt hierdoor de categorie van "potentiële" daders verruimd met als gevolg dat dit geen positieve invloed heeft op de gevangenispopulatie. Daarenboven worden meer mensen aan de gerechtelijke controle onderworpen.³³⁵ Critici stellen terecht dat dit niet de bedoeling mag zijn van alternatieve bestraffingsvormen.

³²⁹ E. VERGAUWEN, "De Wever: Elektronisch toezicht is geen straf", 8 april 2014, http://www.standaard.be/cnt/dmf20140408_01059772 en X., "Turtelboom: enkelband afschieten is terugkeer naar de middeleeuwen", 7 mei 2014, http://www.standaard.be/cnt/dmf20140506_01094116.

³³⁰ X., "Drie nieuwe gevangenissen moeten 1.500 extra plaatsen creëren", 23 december 2013, <http://www.knack.be/nieuws/belgie/drie-nieuwe-gevangenissen-moeten-1-500-extra-plaatsen-creeren/article-normal-121102.html>.

³³¹ A. FRANSEN, "Drie nieuwe gevangenissen, vier worden uitgebreid", 23 december 2013, <http://www.derelectie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.1813685>.

³³² A. MASSET en PH. TRAEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Charte, 2006, 344 en P.V. TOURNIER, "Pour une approche globale de la question des alternatives à la détention", in R. LÉVY en X. LAMEYRE (eds.), *Poursuivre et punir sans emprisonner - les alternatives à l'incarcération*, Brussel, La Charte, 2006, 142.

³³³ A. MASSET en PH. TRAEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Charte, 2006, 344 ; T. DAEMS, "Functies en functionarissen van het elektronisch toezicht" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 112 ; C. STANLEY, "The Oxford Handbook of Criminology", *British Journal of Criminology* 1995, 146-149 en J. AUSTIN en B. KRINSBERG, "Wider, Stronger and Different Nets: The Dialectics of Criminal Justice Reform", *Journal of Research in Crime and Delinquency* 1981, 165-196.

³³⁴ M.H. NAGTEGAAL, "Elektronische detentie als alternatief voor gevangenisstraf - Een quickscan naar Europese ervaringen", *Cahiers*, 2013, Den Haag, WODC.

³³⁵ F. GOOSSENS, E. MAES, S. DELTERNE en C. VANNESTE, "Onderzoek met betrekking tot het invoeren van het elektronisch toezicht als autonome straf. Eindrapport" in Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's, Oktober 2005, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, 66.

2.2. Klassenjustitie

265. SCHENDING GELIJKHEIDSBEGINSEL - Gezien het ET maar kan opgelegd worden mits er aan bepaalde voorwaarden is voldaan, zorgt zij ervoor dat niet iedereen zonder meer binnen het toepassingsgebied valt. Dit doet de vrees ontstaan dat het ET het beginsel van gelijkheid schendt, zoals dit ligt vervat in art. 10 Gw. Bij de gevangenisstraf doet dit probleem zich niet voor vermits iedereen hiervoor in aanmerking komt zonder onderscheid. Tevens moeten er voor deze laatste geen voorwaarden worden vervuld. Uiteraard valt de vrees die hier bestaat niet te ontkennen, maar wanneer we de vergelijking maken met de werkstraf als autonome straf blijkt dat ook in dat geval niet iedereen in aanmerking wordt genomen. Nochtans heeft de werkstraf als autonome straf intussen zijn effectiviteit bewezen zonder dat het feit dat niet iedereen er aanspraak op kan maken gezorgd heeft voor problemen. Klassenjustitie lijkt aldus geen geldige reden om zich tegen het ET als nieuwe hoofdstraf te keren.

2.3. Meebestrafing huisgenoten

266. ET GUNST GEZINSLEDEN - Een laatste punt dat zorgen kan baren, is het effect van het ET op de huisgenoten. Zoals eerder aangehaald (*supra*, nr. 239 ev.), is het verblijf van de levenspartner of ouder in de nabijheid van zijn familie een gunst voor de gezinsleden. Kinderen kunnen opgroeien in het bijzijn van hun ouders en ook voor de partner is het een gunst om zich niet naar de gevangenis te moeten verplaatsen teneinde contact met elkaar te kunnen hebben.

267. NEGATIEVE ERVARINGEN - Daartegenover kan het verblijf binnenshuis ook als negatief ervaren worden. Allereerst ontstaat er eveneens bij de gezinsleden het gevoel van mee bestraffing doordat ook hun vrijheid tamelijk wordt ingeperkt. Vermits de onder toezicht gestelde niet louter kan gaan en staan waar hij wil en wanneer hij dat wil, gaan de gezinsleden zich hieraan aanpassen zodanig dat ook zij gemaakte afspraken zullen afzeggen en hun leven zullen organiseren in het licht van het opgelegde uurschema. Ze beginnen met andere woorden hun eigen vrijheid op te geven in het belang van hun onder toezicht gestelde familielid. Als blijk van steun verzwijgen gezinsleden naar de buitenwereld toe het feit dat hun partner of ouder een enkelband draagt wat de nodige spanningen kan doen creëren. Soms zelfs met het einde van de relatie tot gevolg. Ook de controlemomenten die meestal onverwacht plaatsvinden, geven hen net hetzelfde gevoel als de gestrafte. De impact van het ET op de relatie is afhankelijk van hoe de situatie voorheen was. Wanneer er het koppel een standvastige en evenwichtige relatie had, zal het feit dat de partner thuis verblijft deze band alleen maar versterken. Vergeleken met de gevangenisstraf is dit een gunst omdat er het contact hebben met elkaar hier niet afhankelijk wordt gemaakt van bezoeken. Wanneer evenwel hun relatie voordien op een laag pitje stond, zal het ET eraan kunnen bijdragen dat de spanningen in de relatie toenemen.

268. IMPACT KIND(EREN) - Ook voor de kinderen vormt het ET niet altijd een pretje. Zoals in het doorsnee gezin zal er van gezinsuitstappen weinig tot geen sprake zijn.

3. Tussenbesluit

269. Uit de afweging tussen bovenvermelde voor -en nadelen blijkt dat bij het ET verschillende voordelen prominent aanwezig zijn in tegenstelling tot bij de gevangenisstraf. Deze laatste moet dan ook als een laatste redmiddel aangewend worden. Uiteraard is gebleken dat de opgesomde voordelen niet allemaal zo ideaal zijn zoals zij worden voorgesteld. Zo is de getrokken conclusie dat het ET als autonome straf kan bijdragen aan een oplossing voor de overbevolking, maar hier niet op zich aan kan verhelpen, terecht. Mits bij sommige voordelen de nodige aanpassingen gebeuren, zullen zij de functie van het ET versterken. Natuurlijk heeft alles een keerzijde net zoals dit bij ET het geval is. De nadelen die werden aangekaart, kunnen inderdaad niet door de vingers worden gezien. Maar toch kan in zijn totaliteit gesteld worden dat *binnen* het ET de voordelen opwegen tegen de nadelen en dat *tussen* de gevangenisstraf en het ET deze laatste de voorkeur geniet.

DEEL IV – SCHEMATISCH OVERZICHT RECHTSVERGELIJKING

	België	Nederland	Verenigd Koninkrijk
Eerste toepassing	1998	1995	1989
Strafuitvoering			
Soorten ET	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Klassiek ET (enkelband, 2000) ▪ Spraakherkenning (2013) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elektronische detentie (ED) (2003-2010) ▪ ET voorwaardelijke veroordeling ▪ ET met detentiefasering (DF) (2003) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Home Detention Curfew (enkelband, 1999)
Toepassingsgebied ratione personae	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Klassiek <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 3 jaar • > 3 jaar ▪ Spraakherkenning <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 8 maanden 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ED <ul style="list-style-type: none"> • Onvoorwaardelijke vrijheidsstraf max. 3m ▪ ET voorwaardelijke veroordeling <ul style="list-style-type: none"> • Gevangenisstraf min. 6m - max. 1j ▪ ET met DF <ul style="list-style-type: none"> • Onvoorwaardelijke vrijheidsstraf min. 6m 	<ul style="list-style-type: none"> • 3 maanden tot 4jaar
Toepassingsgebied ratione temporis	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Klassiek <ul style="list-style-type: none"> • ≤ 3 jaar onmiddellijk • > 3 jaar 6m voor VI ▪ Spraakherkenning <ul style="list-style-type: none"> ▪ Onmiddellijk 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ED <ul style="list-style-type: none"> • Gevangenisstraf ≥ 6m waarvan 1/2 uitgezeten ▪ ET voorwaardelijke veroordeling <ul style="list-style-type: none"> • Onmiddellijk in combinatie hoofdstraf ▪ ET met DF <ul style="list-style-type: none"> • Strafrestant min. 4w - max. 1j 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Enkele weken of maanden voor einde gevangenisstraf
Voorlopige hechtenis			
Soorten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ GPS 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Schorsing VH 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ET als borgtocht voorwaarde
Toepassingsgebied ratione personae	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Correctionele hoofdgevangenisstraf ≥ 1j 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oordeel onderzoeksrechter 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oordeel onderzoeksrechter
Toepassingsgebied ratione temporis	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onmiddellijk bij verlenen aanhoudingsbevel 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onmiddellijk na verhoor 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onmiddellijk na verhoor

Autonom			
Soorten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onbepaald (wet 7/2/2014) 	X	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Community sentences (DATE)
Toepassingsgebied ratione personae	<ul style="list-style-type: none"> • Gevangenisstraf max. 1j 	X	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Community Order <ul style="list-style-type: none"> • Feit voor gevangenisstraf of i.p.v. geldboete • Curfew requirement
Toepassingsgebied ratione temporis	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rechter ten gronde 	X	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rechter ten gronde

DEEL V – EIGEN VOORSTEL

HOOFDSTUK 1. TOEPASSINGSGBIED

270. UITSLUITINGSGRONDEN - Hoewel het ET de voorkeur geniet boven de gevangenisstraf - omwille van de gunstigere voordelen die zij oplevert - is duidelijk dat niet eender welk feit in aanmerking komt voor deze autonome straf. Er worden in de wet duidelijke uitsluitingsgronden voorzien.³³⁶ Iedereen zal zich ongetwijfeld bij het standpunt aansluiten dat plegers van misdrijven zoals gijzeling, verkrachting, aanranding van de eerbaarheid, zedenfeiten gepleegd op minderjarigen en moord niet de kans mogen krijgen een straf in de vorm van ET opgelegd te krijgen. De reden achter deze uitsluiting is wellicht het feit dat het gaat om misdrijven waarbij de fysieke integriteit van anderen wordt aangetast. In de nieuwe wet worden deze feiten reeds van het toepassingsgebied uitgesloten. Het is dan ook aangewezen vast te houden aan deze bepaling.

271. TOEPASSINGSBEREIK - Voor welke feiten mag het ET dan wel als hoofdstraf opgelegd worden? De wet voorziet in het nieuwe art. 37ter §1 Sw. dat het ET de hoofdstraf kan uitmaken voor feiten die in aanmerking komen om gestraft te worden met een gevangenisstraf van ten hoogste één jaar waarbij het ET een maximumduur zal hebben van één jaar. Reden van deze maximumduur ligt in de 'pijngrens' waarvan eerder reeds sprake was (*supra*, nr. 173).

272. UITVOERBARE STRAF 3 JAAR OF MINDER - Wanneer de wet eenmaal in werking is en het ET als hoofdstraf voor deze categorie positieve resultaten boekt, kan hij eventueel verder uitgebreid worden. De bedenking kan nu reeds gemaakt worden waarom het toepassingsgebied zich niet uitstrekt tot personen die in aanmerking komen voor een gevangenisstraf met een uitvoerbaar gedeelte van 3 jaar of minder. Onder de huidige regelgeving komt deze categorie in aanmerking voor het ET als strafuitvoeringsmodaliteit. Waarom zouden zij dan ook niet in aanmerking mogen genomen worden voor het ET als hoofdstraf? Nu krijgt deze categorie een gevangenisstraf opgelegd, maar komt zij onmiddellijk in aanmerking om die vanaf het begin uit te zitten in de vorm van ET (het ET fungeert hier als strafuitvoeringsmodaliteit). Wanneer de straf onder het toepassingsgebied van autonome straf zou vallen, maakt het geen verschil en moet er geen aanvraag meer ingediend worden tot ET. De rechter spreekt ten gronde de straf in ET uit en de veroordeelde zit de straf onder ET uit. De pijngrens waarvan sprake kan verholpen worden door in te zetten op de nodige begeleiding en controle.

³³⁶ Art. 7, tweede lid wet van 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.

HOOFDSTUK 2. MAATSCHAPPELIJKE ENQUÊTE EN BEGELEIDING

§1. Maatschappelijke enquête

273. INSPRAAK SLACHTOFFERS - Nu het ET als een hoofdstraf door de rechter kan worden opgelegd, zullen slachtoffer(s) en familie wellicht mee zeggenschap willen hebben over de beslissing. Een belangrijke vraag hierbij is of er, voorafgaand aan het opleggen van de straf, rekening wordt gehouden met de mening van de slachtoffers of de inwonenden van de beklaagde. Wordt er als zij de wens uiten het ET niet op te leggen als straf, hieraan gevolg gegeven en alsnog een gevangenisstraf opgelegd?

274. FACULTATIEVE ENQUÊTE - Uit de tekst van de wet van 7 februari 2014 blijkt dat de opstellers hierin niet volledig meegaan. Er wordt in art. 7 enkel bepaald dat er voorafgaand aan het opleggen van het ET een maatschappelijke enquête uitgevoerd *kan* worden. De maatschappelijke enquête heeft dus een facultatief karakter. Indien de enquête wordt uitgevoerd, wordt iedere meerderjarige inwonende van de beklaagde gehoord. In het kader van de strafuitvoeringsmodaliteiten werd deze maatschappelijke enquête zelfs volledig afgeschaft.³³⁷

275. Het facultatieve karakter heeft het voordeel dat er geen tijdverlies is bij de voortgang van de procedure. Anderzijds is het aanbevolen om te overwegen om de maatschappelijke enquête verplicht op te leggen. Wanneer zij voorafgaand aan de beslissing verplicht moet worden uitgevoerd, zal rekening kunnen gehouden worden met ieders mening. Het is niet alleen in het belang van de slachtoffers en familie, maar van de gehele maatschappij dat op voorhand kan worden vastgesteld of het ET als straf kans op slagen heeft. Indien niet, zou het verloren moeite zijn ET als straf op te leggen en kan er best vanaf het begin beslist worden tot een andere hoofdstraf.

276. BELANGEN SLACHTOFFERS - Daarnaast *kan* de rechter rekening houden met het belang van de slachtoffers. Het is een goede zaak dat slachtoffers geen toestemming moeten geven. Het vermoeden bestaat immers dat slachtoffers zelden zullen instemmen met deze hoofdstraf (*supra*, nr. 177).

277. MEERDERJARIGE INWONENDEN - Wat meerderjarige inwonenden van de beklaagde betreft, is een aanpassing van de huidige regeling wenselijk. Voor deze groep personen zou een verplichte enquête voorzien moeten worden, waarbij zij met het ET moeten instemmen vooraleer dit kan worden opgelegd. Zij zijn namelijk het dichtst betrokken bij de straf. Omdat zij voortdurend met de onder toezicht gestelde samenwonen, is het uiterst belangrijk dat hun mening gerespecteerd wordt. Als deze personen het niet eens zijn met het ET als hoofdstraf, mag het beslist niet tegen hun wil worden opgelegd. Bovendien worden de toestemming en de verplichte enquête nog meer van belang wanneer de meerderjarige inwoner zelf het slachtoffer blijkt te zijn van de beklaagde. Stel dat de beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan slagen en verwondingen op zijn meerderjarige inwoner. In de huidige regelgeving kan hij gehoord worden in het kader van de

³³⁷ Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 8.

maatschappelijke enquête, maar is de rechter er niet toe verplicht rekening te houden met zijn standpunt. Met andere woorden: wanneer de rechter beslist tot het opleggen van een hoofdstraf in de vorm van ET, en het meerderjarige inwonende slachtoffer heeft geuit hiermee niet akkoord te gaan, kan de rechter deze mening naast zich neerleggen en toch overgaan tot het ET. Dit spreekt ongetwijfeld in het nadeel van in het bijzonder het slachtoffer in wiens woning de beklagde verblijft. Mijns inziens moeten in dit geval de meerderjarige inwoners die eveneens slachtoffer zijn geworden hun veto kunnen stellen. Inspiratie werd gevonden in de regelgeving voor wat betreft ED in Nederland. Een van de voorwaarden voor het kunnen toekennen van ED is dat de meerderjarige huisgenoten van de betrokkene *moeten* instemmen met de ED, anders kan zij niet worden opgelegd.

§2. Begeleiding

278. CONTROLE EN BEGELEIDING - Onder art. 8, tweede lid van de wet van 7 februari 2014 wordt bepaald dat het OM belast is met de controle van de veroordeelde. De ambtenaren van de bevoegde dienst van de FOD Justitie moeten de uitvoering van de straf onder ET controleren en de veroordeelde begeleiden. Dit is een belangrijke bepaling die zeker uitvoering moet krijgen alvorens het ET als een volwaardige straf kan functioneren.

279. ACTUALITEIT - Omtrent de begeleiding en controle van onder elektronisch toezicht gestelden is recentelijk een debat op gang getrokken dat de nodige belangstelling kreeg in de media. Aanleiding van de discussie is een open brief van een zekere R.S. gericht aan de voorzitters van de Vlaamse politieke partijen. R.S. was de vader van één de zeven slachtoffers die om het leven kwamen bij een ernstig auto-ongeval in Zonhoven. In zijn brief vestigt R.S. de aandacht op de achterliggende omstandigheden die ongetwijfeld mee hebben geleid tot het ongeval. Zo stond een van de vrienden van diens zoon onder ET wegens drugsdelicten. Hoewel een persoon onder ET in theorie wordt gecontroleerd en begeleid, was dat hier blijkbaar niet het geval. R.S. zegt dat hij op de hoogte was van het feit dat de persoon in kwestie nog steeds actief bezig was met drugs, waarvan R.S. melding deed bij de politie. Tegen alle verwachtingen in werd aan zijn oproep geen gevolg gegeven. Een andere vriend van zijn zoon, die op die bewuste avond de wagen bestuurde, stond evenzeer onder ET. Ook hij werd blijkbaar amper gecontroleerd.³³⁸ R.S. wil benadrukken dat het plaatsen onder ET zonder de nodige begeleiding of controle beschouwd kan worden als een kwijtschelding van de straf.

280. REACTIE DIRECTEURS JUSTITIEHUIZEN - Als reactie op zijn brief reageren directeurs van diverse justitiehuisen dat personen onder ET inderdaad niet op een goede en effectieve manier worden begeleid. Budgettaire beperkingen, tijdsgebrek en de politieke keuze om zoveel mogelijk personen onder ET te plaatsen zonder hierbij in de nodige begeleiding te voorzien worden als redenen opgegeven.

³³⁸ X., "Letterlijk: de open brief van Roger Seys", 5 mei 2014, http://www.standaard.be/cnt/dmf20140505_002.

281. IRIS NAESSENS, directrice van het justitiehuis te Dendermonde stelt het volgende:

"Bij straffen van minder dan drie jaar is de opvolging minimaal geworden. Zij krijgen een reeks standaardvoorwaarden opgelegd, zoals het aantal uren dat ze buiten mogen. Bij het begin van het elektronisch toezicht moeten ze één keer langsgaan bij de justitieassistent. Als die geen grote problemen ziet, moeten ze niet terugkomen."

In tegenstelling tot vroeger wanneer er veel korter op de bal werd gespeeld, worden er op dit moment zeer veel personen onder ET geplaatst. Hierdoor ontstaat er tijdsgebrek dat ertoe leidt dat onmogelijk alle onder toezicht gestelden grondig begeleid kunnen worden.

282. OPINIE BART DE WEVER - Volgens N-VA-voorzitter BART DE WEVER is het ET een "strafkwijtschelding by default".³³⁹ ET krijgt op zich geen tegenstand, maar wel het gebrek aan opvolging en begeleiding. Ook stelt BART DE WEVER dat de onder toezicht gestelden hun criminele gedrag gewoon kunnen verderzetten zonder dat hen enige halt wordt toegeroepen.³⁴⁰

283. REACTIE MINISTER VAN JUSTITIE TURTELBOOM - Minister van Justitie TURTELBOOM gaat niet akkoord met bovenstaande beweringen. Zij argumenteert dat het ET in grote mate bijdraagt tot de effectieve strafuitvoering en dat het daarnaast in alle beschaafde landen wordt toegepast. Het afschaffen van het ET zou een terugkeer naar de middeleeuwen betekenen, aldus de minister.

284. STERKE INZET BEGELEIDING EN CONTROLE - Wanneer de wet tot invoering van het ET als autonome straf in werking treedt, moet er zonder twijfel sterk ingezet worden op begeleiding en controle. In de andere toepassingsmodaliteiten van het ET zijn begeleiding en de rol van justitieassistenten steeds verder op de achtergrond geplaatst.³⁴¹ De begeleiding is zo marginaal dat men spreekt van een "koud" ET.³⁴² Opdat het ET als autonome straf succesvol zal zijn moet er volop ingezet worden op het vrijmaken van budget, het voorzien van extra middelen en personeel om iedere onder elektronisch toezicht gestelde effectief en grondig te kunnen begeleiden. De begeleiding moet hierbij de vorm aannemen van een effectieve controle van de veroordeelde waarbij de maatschappelijke justitieassistenten hulp verlenen waar nodig.

285. BEGELEIDING NEDERLAND - In Nederland bijvoorbeeld wordt er inzake het ET binnen de detentiefasering daadwerkelijk de nodige begeleiding voorzien. Hier helpt men de onder toezicht gestelde bij het zoeken van een arbeidsbesteding, voorziet men de nodige opleidingen en worden personen met psychische problemen via een aangepast programma begeleid. Hieraan kunnen we in België een voorbeeld nemen.

286. AFKICKPROGRAMMA'S ENGELAND - Afkickprogramma's zouden eveneens als een soort van begeleiding kunnen dienen. In het kader van de *community sentences* in Engeland wordt zulk een regeling reeds voorzien. Daar moet het ET worden opgelegd samen met een andere *order*. Zo

³³⁹ X., "Turtelboom: enkelband afschieten is terugkeer naar de middeleeuwen", 7 mei 2014, http://www.standaard.be/cnt/dmf20140506_01094116.

³⁴⁰ X., "Turtelboom: enkelband afschieten is terugkeer naar de middeleeuwen", 7 mei 2014, http://www.standaard.be/cnt/dmf20140506_01094116.

³⁴¹ Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 60.

³⁴² Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 60.

moeten plegers van drugsdelicten hier in combinatie met het ET effectief een afkickprogramma volgen.

287. Het is absoluut zo dat effectieve strafuitvoering alleen maar gesteund kan worden, "*beter een straf dan geen straf*", maar wanneer men tekort schiet in de begeleiding - waardoor de veroordeelde niet wordt geholpen of begeleid, en waarbij hij zijn crimineel gedrag kan verderzetten - zal een straf in de vorm van ET gelijk staan aan het niet bestraffen van de betrokkene. Niet enkel focussen op zoveel mogelijk straffen uitvoeren, maar tevens inzetten op begeleiding en controle is dus de boodschap.

HOOFDSTUK 3. SOORT ET BINNEN STRAFTOEMETING

288. KEUZE TECHNIEK - Het ET wordt in de toekomst één van de hoofdstraffen die de rechter kan opleggen, maar welke techniek zal er worden toegepast? Het klassieke ET (met enkelband), het ET met spraakherkenning of het ET met gps (tracking)?

289. MODALITEITEN - Bij elk van de bovenstaande vormen wordt de gedetineerde uit de gevangenis gehouden waardoor hij zijn sociale vrijheid behoudt (zij het met enkele beperkingen). Dit is zonder twijfel een belangrijke doelstelling van het ET, ook in het kader van de straftoemeting. Zowel binnen het klassieke ET als het ET door middel van spraakherkenning is het toegestaan om te gaan werken. Dit kan naar mijn mening niet genoeg toegejuicht worden. Het is namelijk zowel voor de gedetineerde en zijn familie als voor de maatschappij een ontzettend groot voordeel. De gedetineerde blijft aanwezig op de werkvloer, onderhoudt zijn contacten met collega's en is in staat geld te verdienen. Hiermee kan hij in zijn levensonderhoud voorzien en eventuele boetes die voortvloeien uit de gepleegde feiten, betalen. Op basis van de modaliteiten kan er dus geen keuze voor een bepaald systeem gemaakt worden.

290. TECHNISCHE MOGELIJKHEDEN - Laat ons dan ook kijken naar de technische mogelijkheden om een voorstel te formuleren.

Wordt het niet te gecompliceerd wanneer we verschillende vormen van ET naast elkaar laten bestaan? Het ET heeft als doelstelling toezicht te houden op veroordeelden buiten een strafinrichting. Uiteraard moet er dan ook gekozen worden voor het systeem dat zich het best leent om dit doel te bereiken.

291. COMBINATIE SYSTEMEN - Daarbij moet ongetwijfeld gebruik gemaakt worden van de modernste technieken en een combinatie van de bestaande systemen tot één geïntegreerd systeem. Een systeem dat geolokalisatie combineert met een enkelband (of een ander permanent aan het lichaam verbonden systeem) en spraakherkenning: een soort van beveiligde smartphone gekoppeld aan een enkelband.

292. UNIFORM SYSTEEM - Zulk een uniform systeem biedt het voordeel van eenvoud en is het meest economisch verantwoord: er is slechts één opvolgsysteem nodig en slechts één type van apparatuur. Mijn voorstel is dan ook om een mengvorm van ET te creëren.

293. GPS - Wanneer men beslist om gps-tracking in te voeren voor ET in het kader van de strafuitvoering kan inspiratie worden geput uit het systeem van de *curfew requirement* in Engeland. Het ET wordt hier door de rechter ten gronde opgelegd en de controle gebeurt er door middel van gps.³⁴³

³⁴³ B. POST en F. MIEDEMA, "Evaluatie pilot elektronische volgsystemen", 2006, Nijmegen, WODC, 15.

HOOFDSTUK 4. BEHOUD ET ALS STRAFUITVOERINGSMODALITEIT

294. DRIE TOEPASSINGSKADERS ET - Het ET kan op drie verschillende wijzen worden aangewend: als uitvoeringsmodaliteit van de straf, in het kader van de voorlopige hechtenis en als autonome straf. Er werd door verschillende leden van de Kamer kritiek geuit op het naast elkaar te laten bestaan van deze toepassingsvormen. Zo zouden de systemen elkaar doorkruisen, is het onderscheid tussen de verschillende systemen onduidelijk en niet-coherent en zorgt het alleen maar voor verwarring. Anderen zijn ervan overtuigd dat de systemen naast elkaar moeten blijven bestaan en dat het nu net duidelijkheid zal scheppen in ons systeem. Er zal duidelijk blijken wat tot de bevoegdheid van strafuitvoeringsrechter behoort en wat tot de strafrechter. Bovendien wordt dit argument kracht bijgezet door te duiden op het feit dat ook de werkstraf fungeert als autonome straf naast de mogelijkheid om aangewend te worden in het kader van bemiddeling in strafzaken.

295. GEEN AFSCHAFFING ET ALS STRAFUITVOERINGSMODALITEIT - Het is bij deze laatste visie dat er moet aangesloten worden. Er kan geen reden bedacht worden waarom het ET als strafuitvoeringsmodaliteit moet worden afgeschaft. Het ET als autonome straf neemt slechts de feiten in aanmerking die bestraft kunnen worden met een gevangenisstraf van maximum één jaar. Al de rest komt niet in aanmerking. Wanneer het ET als strafuitvoeringsmodaliteit verdwijnt kunnen de veroordeelden tot een gevangenisstraf van meer dan één jaar geen verzoek meer indienen om eerder vrij te komen onder ET. Dit ontnemt hen de mogelijkheid om via ET te reintegreren in de maatschappij.

296. De systemen moeten ongetwijfeld naast elkaar blijven bestaan, mits er een duidelijke afbakening van de systemen wordt voorzien. Zo werd bijvoorbeeld de maatschappelijke enquête bij het ET als strafuitvoeringsmodaliteit volledig verleden tijd. Bij het ET als autonome straf werd een facultatieve maatschappelijke enquête voorzien. Het moet duidelijk zijn welke regels voor welke toepassingsvorm gelden. Eens er in de praktijk wordt gewerkt met het ET als autonome straf zal duidelijk blijken of het naast elkaar laten bestaan van de systemen houdbaar is of niet.

DEEL VI - BESLUIT

Aan het begin van dit onderzoek werd er getracht een antwoord te vinden op volgende onderzoeksvraag:

“Is de invoering van het ET als autonome straf in het Belgische strafstelsel opportuun in het licht van de gevangenisstraf als *ultimum remedium* en reikt zij hiermee een oplossing aan voor de bestaande juridische problemen?”

Het eerste gedeelte van deze vraag kan grotendeels bevestigend worden beantwoord. Het ET als autonome straf verdient de voorkeur boven de gevangenisstraf. Het ET komt in grote mate tegemoet aan de strafdoelen die het Belgische strafrecht beoogt. Daarnaast levert zij, in vergelijking met de gevangenisstraf, talloze voordelen op. Het ET helpt de detentieschade die een gevangene oploopt tijdens zijn verblijf in een strafinstelling te vermijden. Bovendien wordt de veroordeelde door middel van het ET op een humanere manier behandeld. Het ET kent aan de veroordeelde een behoorlijke vrijheid toe die ervoor zorgt dat hij zijn straf kan uitzitten in zijn vertrouwde omgeving. Het zal de veroordeelde helpen op een makkelijkere manier te re-integreren in de maatschappij, wat hem bovendien een gevoel van waardering zal opleveren.

Voor alle duidelijkheid: het ET is allerm minst een gunst, aangezien het zowel als straf als strafuitvoeringsmodaliteit het nodige punitieve karakter in zich draagt. Tevens werkt het ET als autonome straf afschrikkend doordat de veroordeelde weet dat er hem bij niet-naleving van de opgelegde voorwaarden, een gevangenisstraf boven het hoofd hangt.

Het is aangewezen om de gevangenisstraf als *ultimum remedium* te laten functioneren. Het toepassingsgebied van het ET als hoofdstraf is zoals bepaald in de wet sterk beperkt. Eens zij effectief in werking is en na verloop van tijd haar effectiviteit in de praktijk bewezen heeft, kan - zeker omwille van haar voordelen- de mogelijkheid om haar toepassingsgebied uit te breiden, nagegaan worden.

Uiteraard werden knelpunten ontdekt, zoals het gebrek aan controle en begeleiding. Hierop zal grondig moeten worden ingezet opdat het ET als autonome straf succesvol zal zijn. Wordt hieraan niet de nodige aandacht besteed zodat onder toezicht gestelden hun criminele activiteiten kunnen verderzetten, dan kan er evengoed níét gestraft worden. De gedragsproblemen van de overtreder moeten serieus aangepakt worden en door iemand louter onder ET te plaatsen zal er aan zijn problemen niets veranderen.

Het tweede luik van de vraag betrof de bestaande juridische problemen in onze maatschappij en de vraag of het ET hiervoor een oplossing kan aanreiken. Ten eerste zal de overpopulatie in de gevangnissen niet opgelost worden door enkel het ET als autonome straf in het Sw. op te nemen. Zij kan er wel aan bijdragen, maar biedt op zichzelf geen afdoende oplossing. Er moet daarnaast gezocht worden naar een oplossing zoals het bijbouwen van gevangnissen. Om de instroom in de gevangnissen te beperken, moet er eveneens ingezet worden op het tijdig aanpakken van de criminaliteit. Vaak merken we dat plegers van bijvoorbeeld drugsdelicten al sinds hun jeugd in het

criminele milieu verzeild zijn geraakt. Zij werden echter nooit geholpen waardoor zij hun criminele gedrag steeds verder toenam. Het is van belang dat we in zulke gevallen tijdig ingrijpen. Het aanpakken van criminaliteit wanneer het nog niet te laat is, kan de verdere toename van criminaliteit voorkomen.

Ten tweede worstelde onze maatschappij met de niet-uitvoering van alle straffen beneden drie jaar. Hier biedt het ET als autonome straf in zekere zin een oplossing. De hoofdstraf van ET kan worden opgelegd voor alle feiten die in aanmerking komen voor een gevangenisstraf van maximum één jaar en zij wordt ook effectief uitgevoerd. Bovendien draagt ook het ET als strafuitvoeringsmodaliteit bij aan een effectieve uitvoering van straffen. Ongetwijfeld is dit een vooruitgang, die vooral het gevoel van straffeloosheid in de samenleving doet verdwijnen. De bevolking mag er zeker van zijn dat zij die een misdrijf hebben gepleegd, gestraft worden en deze straf ook effectief moeten ondergaan.

Het kader van het ET als autonome straf werd gevormd door de wet van 7 februari 2014 die inmiddels werd gepubliceerd in het BS. Verder rest nog de concrete invulling van de straf waarbij er rekening moet gehouden worden met mogelijke knelpunten, zoals deze doorheen dit werk naar voren kwamen. Het systeem zal ongetwijfeld nog kinderziektes vertonen, maar hieraan zal, eenmaal de wet in werking is getreden, gewerkt kunnen worden. Wanneer het ET in de praktijk wordt toegepast als hoofdstraf zal duidelijk worden waar nog ingegrepen moet worden. Mits de wil om de noodzakelijke verbeteringen en aanpassingen door te voeren om het systeem optimaal te doen werken, is de kans reëel dat het ET als autonome straf succesvolle resultaten zal boeken.

Bij het creëren van een eigen ideaalbeeld voor het ET als autonome straf, kwam ik tot volgende conclusies. Het toepassingsgebied van het ET als autonome straf strekt zich uit tot feiten die in aanmerking komen voor maximum één jaar gevangenisstraf, waarbij wordt voorzien in de nodige uitzonderingen. In de toekomst zou het mogelijk moeten worden het ET als autonome straf uit te breiden tot feiten waarop een gevangenisstraf staat van maximum drie jaar. In de toekomst moet het ET als een stafuitvoeringsmodaliteit naast het ET als autonome straf blijven bestaan, anders zou het enigszins benadelend werken voor veroordeelden tot een gevangenisstraf die geen beroep meer kunnen doen op het ET. Dit brengt ons bij een volgende punt, namelijk wanneer het ET kan uitgebreid worden tot drie jaar, moet voor die specifieke categorie het ET niet meer bestaan als strafuitvoeringsmodaliteit. Twee gelijklopende regelingen voor dezelfde categorieën zou nutteloos zijn. Vervolgens moet er bij het ET als hoofdstraf volop budget en personeel vrijgemaakt worden voor begeleiding en controle die cruciaal zijn. Wat de toepassingsvorm van ET betreft, is een mix van de diverse soorten, een soort beveiligde smartphone gekoppeld aan een enkelband, de ideale uitkomst.

BIBLIOGRAFIE

Wetgeving

BELGIË

- De gecoördineerde Grondwet 17 februari 1994, *BS* 17 februari 1994, 4054.
- Strafwetboek 8 juni 1867, *BS* 9 juni 1868, 3133.
- Wetboek van Strafvordering 17 november 1808, *BS* 27 november 1808.
- Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, *BS* 15 april 1965, 4014.
- Wet 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, *BS* 14 augustus 1990, 15779.
- Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 15 juni 2006, 30455.
- Wet 17 mei 2006 houdende oprichting van de strafuitvoeringsrechtbanken, *BS* 15 juni 2006, 30477.
- Wet 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie, *BS* 31 januari 2013, 5286.
- Wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014 (ed. 1), 17402-17405.
- KB 22 januari 2007 tot uitvoering van bepaalde artikelen van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 26 januari 2007, 04439.
- KB 26 december 2013 houdende de tenuitvoerlegging van Titel II van de wet van 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie, *BS* 31 december 2013, 104072.

NEDERLAND³⁴⁴

- Penitentiaire beginselenwet, *Stb.* 1998, 430.
- Wet van 3 april 2003 tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet in verband met het penitentiair programma en het elektronisch toezicht, *Stb.* 2003, 142.
- Besluit van 23 februari 1998 houdende vaststelling van de Penitentiaire maatregel en daarmee verband houdende wijziging van enige andere regelingen (Penitentiaire maatregel), *Stb.* 1998, 111.
- Aanwijzing Elektronisch Toezicht, *Stcrt.* 2010, 8001.

³⁴⁴ Verwijzingen naar Nederlandse wetgeving conform: Commissie Leidraad (ed.), Leidraad voor juridische auteurs: voetnoten, bronvermeldingen, literatuurlijsten en afkortingen in Nederlandstalige publicaties, Deventer, Kluwer, 2013, 128 p.

ENGELAND

- Bail Act 1976, nr. 1976-c63, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1976/63/contents>.
- Criminal Justice Act 1991, nr. 1991-c53, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1991/53>.
- Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000, nr. 2000-c6, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/6>.
- Criminal Justice Act 2003, nr. 2003-c44, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/introduction>.
- Criminal Justice and Immigration Act 2008, nr. 2008-c4, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/4>.
- Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012, nr. 2012-c10, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/10>.
- Prison Service Order - Home Detention Curfew, nr. 6700, <http://www.justice.gov.uk/downloads/offenders/psipso/psipso-6700.doc>.
- Prison Service Instruction - Home Detention Curfew, nr. 43/2012, National Offender Management Service, 25 januari 2013, <http://www.justice.gov.uk/downloads/offenders/psipso/psi-2012/psi-43-2012-home-detention-curfew-scheme.doc>.
- Prisoners Advice Service - Home Detention Curfew, 1, <http://www.prisonersadvice.org.uk/DOCS/INFORMATION/HDC.pdf>.

Ministeriële Omzendbrieven

BELGIË

- Omz. nr. 1680/IX van 24 november 1997 betreffende het elektronisch toezicht.
- Omz. nr. 1720 van 13 oktober 2000 betreffende de regelgeving inzake ET als modaliteit van strafuitvoering.
- Omz. nr. 1727 van 12 april 2001 betreffende de regelgeving inzake ET als modaliteit van strafuitvoering.
- Omz. nr. 1741 van 8 april 2002 betreffende de regelgeving van het ET als modaliteit van de strafuitvoering.
- Omz. nr. 1746 van 9 augustus 2002 betreffende de regelgeving inzake het elektronisch toezicht als modaliteit van strafuitvoering.
- Omz. nr. 1803 (III) van 25 juli 2008 betreffende de reglementering inzake elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit.
- Omz. nr. ET/SE-2 van 17 juli 2013 betreffende de reglementering inzake het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit voor gevangenisstraffen wanneer het totaal in uitvoering zijnde gevangenisstraffen drie jaar niet overschrijdt.
- Omz. nr. ET/SE n° 3 van 7 januari 2014 betreffende het bevel tot aanhouding uitgevoerd onder elektronisch toezicht.

NEDERLAND³⁴⁵

- circ. DJI van 10 november 2003 betreffende elektronische detentie, nr. 5247387/03/DJI.
- circ. DJI van 7 maart 2005 betreffende elektronische detentie, nr. 5291588/04/DJI, http://www.novatv.nl/data/media/db_download/33_173c17.pdf.
- circ. DJI van 26 oktober 2009 betreffende wijziging toepassing elektronische detentie, nr. 5614792/09/DJI, *Stcrt.* 2009, 16442.
- circ. DJI van 28 juni 2010 houdende intrekking Circulaire Wijziging toepassing Elektronische Detentie, nr. 5653088/10/DJI, *Stcrt.* 2010, 10014.

Parlementaire voorbereidingen

BELGIË

- Wetsontwerp van 14 maart 2002 tot invoering van de werkstraf als autonome straf in correctionele zaken en in politiezaken, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 50-0549/019.
- Wetsontwerp van 20 april 2005 betreffende de externe rechtspositie van gedetineerden, *Parl.St.* Senaat 2004-05, nr. 3-1128/1.
- Wetsontwerp van 9 januari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/007.
- Wetsvoorstel (D. BACQUELAINE *et al.*) tot wijziging van het Strafwetboek en tot invoering van de dienstverlening en de opleiding als gevangenisvervangende straffen, *Parl.St.* Kamer 2000-01 nr. 50-0549/001.
- Wetsvoorstel (C. DEFRAIGNE) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-266/1.
- Wetsvoorstel (C. DEFRAIGNE) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Senaat 2007-08, nr. 4-288/1.
- Wetsvoorstel (C. VAN CAUTER *et al.*) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2009-10, nr. 52-2607/001.
- Wetsvoorstel (C. DEFRAIGNE) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-359/1.
- Wetsvoorstel (C. VAN CAUTER) tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53-1042/001.
- Amendement (C. VAN CAUTER) op het wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/002.
- Amendement (C. VAN CAUTER) op het wetsvoorstel tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer, 2013-14, nr. 53-1042/3.
- *Hand.* Kamer, Commissie voor Justitie, 2012-13, 14 november 2012, nr. 53K2429/006.
- Verslag namens de Commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel van 23 december 2013 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-1042/005, 77 p.
- *Vr. en Antw.* Kamer 1995-96, 14 juli 1995, 139 (Vr. 23 F. VANDEN EYNDE).
- *Vr. en Antw.* Kamer 1995-96, 14 juli 1995, 1713 (Vr. 23 F. VANDEN EYNDE).

³⁴⁵ Verwijzingen naar Nederlandse Circulaires conform: Commissie Leidraad (ed.), Leidraad voor juridische auteurs: voetnoten, bronvermeldingen, literatuurlijsten en afkortingen in Nederlandstalige publicaties, Deventer, Kluwer, 2013, 128 p.

- *Vr. en Antw. Kamer*, 27 januari 2014, nr. 53-137, 283-284 (Vr. 1119 P. LOGGHE).

NEDERLAND³⁴⁶

- Conceptwetsvoorstel van 4 mei 2007 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten in verband met de invoering van de hoofdstraf van thuisdetentie.
- Wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II* 2013/14, 33745, 2.
- Amendement (SCHOUW C.S.) van 16 april 2014 op de wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II* 2013/14, 33745, 14.
- Amendement (KOOIMAN) van 16 april 2014 op de wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II* 2013/14, 33745, 15.
- Motie (SCHOUTEN en DIJKGRAAF) van 24 april 2014 op de wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II* 2013/14, 33745, 24.
- Advies Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming over het conceptwetsvoorstel elektronische detentie, *Stcrt.* 2013, 14114.
- Advies Rvs over het voorstel van wet tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, *Kamerstukken II* 2013/14, 33745, 10 p.
- Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer betreffende het wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie, 25 april 2014, http://www.eerstekamer.nl/behandeling/20140424/stemmingsoverzicht_tweede_kamer/document3/f=/vij8ayx03owl.pdf.

Rechtspraak

- Cass. 8 januari 2003, *NJW* 2003, afl. 24, 310.
- Cass. 12 maart 2003, *T.Strafr.* 2003, afl. 5, 260, noot T. VANDER BEKEN.

³⁴⁶ Verwijzingen naar Nederlandse Parlementaire voorbereidingen conform: Commissie Leidraad (ed.), Leidraad voor juridische auteurs: voetnoten, bronvermeldingen, literatuurlijsten en afkortingen in Nederlandstalige publicaties, Deventer, Kluwer, 2013, 128 p.

Rechtsleer

BOEKEN

- DAEMS, T., DE DECKER, S., ROBERT, L. en VERBRUGGEN, F., *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 182 p.
- DAEMS, T., VANDER BEKEN, T. en VANHAELEMEESCH, D., *De machines van Justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 181 p.
- DE NAUW, A., *Inleiding tot het Algemeen Strafrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 220 p.
- FEENSTRA, R. en WINKEL, L.C., *Vergelding en vergoeding. Enkele grepen uit de geschiedenis van de onrechtmatige daad*, Kluwer, 2002, 91 p.
- MASSET, A., (eds.), *L'exécution des condamnations pénales*, Luik, Anthemis, 336 p.
- MASSET, A. en TRAESE, PH. (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Chartre, 2006, 389 p.
- MULLER, E.R. en VEGTER, P.C., *Detentie. Gevangen in Nederland*, Alphen aan den Rijn, Kluwer, 2009, 713 p.
- THOMAS, D., *Sentencing Referencer*, Londen, Sweet & Maxwell, 2012, 336 p.
- VAN DEN BERGE, Y., *Strafuitvoering*, Brugge, Vanden Broele, 104 p.
- VAN DAELE, D. en VAN WELZENIS, I., *Actuele thema's uit het strafrecht en de criminologie. Samenleving, Criminaliteit en Strafrechtspleging*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2004, 213 p.
- VAN DEN WYNGAERT, C., *Strafrecht, strafprocesrecht en internationaal strafrecht*, Antwerpen, Maklu, 2006, 1314 p.
- VAN DEN WYNGAERT, C., *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2011, 568 p.
- VERBRUGGEN, F. en VERSTRAETEN, R., *Strafrecht & Strafprocesrecht voor bachelors*, Antwerpen, Maklu, 2013, 638 p.
- WAGNER, K., *Burgerlijk procesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2014, 1102 p.

BIJDRAGEN IN VERZAMELWERKEN

- BERGHUIS, A.C., "La prévention générale limites et possibilités" in A. TSITSOURA, *Les objectifs de la sanction pénale: en hommage à Lucien Slachmuylder*, Brussel, Bruylant, 1989, 23-100.
- BEYENS, K. en KAMINSKI, D., "Is the sky the limit? Eagerness for electronic monitoring in Belgium" in M. NELLIS, K. BEYENS en D. KAMINSKI, *Electronically monitored punishment: international and critical perspectives*, Londen, Routledge, 2013, 150-172.
- DAEMS, T., "Functies en functionarissen van het elektronisch toezicht" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN en D. VANHAELEMEESCH, *De machines van Justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 75-126.
- DAEMS, T., DE DECKER, S., ROBERT, L. en VERBRUGGEN, F., "Een decennium elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 1-9.
- DE DECKER, S., "Woelig verleden, wollige toekomst" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 85-110.

- DE RUE, M., "Le statut juridique externe des détenus" in A. MASSET en PH. TRAEST (eds.), *L'exécution des peines. De strafuitvoering*, Brussel, La Chartre, 2006, 309-332.
- GOOSSENS, F. en MAES, E., "Elektronisch toezicht als autonome straf: het NICC-onderzoek in een notendop", in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 35-61.
- MAIR, G. en NELLIS, M., "Parallel tracks: probation and electronic monitoring in England, Wales and Scotland" in M. NELLIS, K. BEYENS en D. KAMINSKI, *Electronically monitored punishment: international and critical perspectives*, Londen, Routledge, 2013, 63-82.
- ROBERT, L. en STASSART, E. "Onder elektronisch toezicht gestelden aan het woord: krachtlijnen uit het eerste Belgisch onderzoek" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT, en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 9-35.
- ROBERTS, J.V., "Elektronisch toezicht: van supervisietechnologie naar autonome straf" in T. DAEMS, S. DE DECKER, L. ROBERT en F. VERBRUGGEN, *Elektronisch toezicht: de virtuele gevangenis als reële oplossing*, Leuven, Universitaire Pers, 2009, 111-127.
- ROZIE, M., "De werkstraf als nieuwe hoofdstraf", in A. DE NAUW, F. DERUYCK, M. ROZIE (eds.), *Strafrecht van nu en straks*, Brugge, die Keure, 2003, 157-179.
- TOURNIER, P.V., "Pour une approche globale de la question des alternatives à la détention", in R. LÉVY en X. LAMEYRE (eds.), *Poursuivre et punir sans emprisonner - les alternatives à l'incarcération*, Brussel, La Chartre, 2006, 139-144.
- VAN BOVEN, B., "L'application de la loi du 17 mai 2006 dans le cadre des modalités d'exécution de la peine - le point de vue d'un directeur de maison de justice" in M. BEERNAERT et al., *L'exécution des peines privatives de liberté*, Luik, Anthemis, 2008, 127-250.
- VANDER BEKEN, T., "Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België" in T. DAEMS, T. VANDER BEKEN, D. VANHAELEMEESCH, *De machines van Justitie: vijftien jaar elektronisch toezicht in België*, Antwerpen, Maklu, 2013, 11-41.

TIJDSCHRIFTEN

- AUSTIN J. en KRINSBERG, B., "Wider, Stronger and Different Nets: The Dialectics of Criminal Justice Reform", *Journal of Research in Crime and Delinquency* 1981, 165-196.
- BAS, R. en DAMEN, W., "ET (we) phone (you at) home", *Orde dag* 2000, 7-18.
- BAS, R. en PLETINCX, P., "Vuil water blust ook vuur: naar een (rechts)positie voor elektronisch toezicht", *Orde dag* 2005, 37-43.
- BEYENS, K., "Toezien op elektronisch toezicht", *Orde dag* 2000, 23-33.
- BEYENS, K., "De werkstraf als hedendaagse straf", *Panopticon* 2006, 7-18.
- BEYENS, K., "Gevangenis uit, gemeenschap in?", *Ad rem* 2010, 41.
- BEYENS, K., "Punitiviteit in de samenleving: uitdijning, verfijning en verdieping van het net", *Orde dag* 2013, 37-45.
- BEYENS, K., BAS, R. en KAMINSKI, D., "Elektronisch toezicht in België. Een schijnbaar penitentiair ontstoppingsmiddel", *Panopticon* 2007, 21-40.
- BORGERS, M.J., "Het wettelijk sanctiestelsel en de straftoematingsvrijheid van de rechter, *T. Strafr.* 2005, 73-148.

- DEMEERSMAN, T., "Met twee voeten in de samenleving, over wat gedetineerden nodig hebben en wie daarvoor moet zorgen", *Orde dag* 2009, 61-68.
- KELK, C., "Het huisarrest als nieuw beoogde hoofdstraf", *Delikt en Delinkwent* 2005, 1112-1129.
- MAES, E., "Elektronisch toezicht in het kader van de voorlopige hechtenis: Enkele beschouwingen over een aantal juridisch-technische en praktisch-organisatorische aspecten", *Panopticon* 2012, 110-122.
- MONSIEURS, A., "De zwaarte van de straf volgens het Hof van Cassatie, het Grondwettelijk Hof en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens", *NC* 2008, 225-244.
- STANLEY, C., "The Oxford Handbook of Criminology", *British Journal of Criminology* 1995, 146-149.
- STASSART, E., "Kritische doorlichting van het elektronisch toezicht aan de hand van een belevingsonderzoek", *Orde dag* 2000, 45-53.
- VAN CAUWENBERGHE, K., "Voorlopige hechtenis nieuwe stijl: Detentie onder elektronisch toezicht", *Panopticon* 2013, 58-59.
- VANDEN BERGE, Y. en VANDE VOORDE, R., "Elektronisch toezicht binnen het arsenaal van de justitiële sancties" *Orde dag* 2000, 53-60.
- VANDERBEKEN, T., "Op weg naar koud elektronisch toezicht", *Panopticon* 2013, 73-79.
- VAN GESTEL, B., "Tralies in je hoofd: Over de psycho-sociale effecten van elektronisch huisarrest", *Tijdschrift voor Criminologie* 1998, 21-37.
- X., "Surveillance électronique: expérience personnelle", *Orde dag* 2000, 41-43.

ONDERZOEKEN, VERSLAGEN EN STATISTIEKEN

- AARTS, R., "Weg met de cel, leve de enkelband", 27 februari 2014, <http://www.onderzoeksredactie.net/2014/02/27/weg-met-de-cel-leve-de-enkelband/>.
- DE CLERCK, S., "Straf -en strafuitvoeringsbeleid: overzicht en ontwikkeling", 2010, <http://www.legalworld.be/legalworld/uploadedFiles/Home/strafuitvoeringNL.pdf>, 64 p.
- De "Oriëntatienota Strafbeleid en Gevangenisbeleid" van Minister van Justitie STEFAAN DE CLERCK, juni 1996.
- Federale Overheidsdienst Justitie, Directoraat-generaal EPI Penitentiaire Inrichtingen, Cijfers gevangenisbevolking België, <http://statbel.fgov.be/nl/statistiek/cijfers/bevolking/andere/gevangenen/>.
- GOOSSENS, F., MAES, E., DELTERNE, S. en VANNESTE, C., "Onderzoek met betrekking tot het invoeren van het elektronisch toezicht als autonome straf. Eindrapport" in Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's, Oktober 2005, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, 204 p.
- Inspectierapport "Uitvoering elektronische detentie", Inspectie voor de Sanctietoepassing, 1 juli 2007, 62 p.
- MAES, E., DE MAN, C., VAN BRAKEL, R. en MINE, B., "Toepassingsmogelijkheden van het elektronisch toezicht in het kader van de voorlopige hechtenis", Onderzoeksrapport, 2009, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, 304 p.
- MARIE, O., MORETON, K. en GONCALVES, M., "The effect of early release of prisoners on Home Detention Curfew (HDC) on recidivism", Research Summary, 2011, 8 p.

- NAGTEGAAL, M.H., "Elektronische detentie als alternatief voor gevangenisstraf - Een quickscan naar Europese ervaringen", *Cahiers* 2013, Den Haag, WODC, 78 p.
- STASSART, E., PETERS, T. en PARMENTIER, S., "Elektronisch toezicht. Een belevingsonderzoek bij de eerste groep van deelnemers. Eindrapport", 2000, Brussel, Ministerie van Justitie, 160 p.
- Verslag Criminal Justice Joint Inspection, "It's Complicated: The Management of Electronically Monitored Curfews. A follow-up inspection of electronically monitored curfews", 2012, www.justice.gov.uk/downloads/publications/inspectorate-reports/hmiprobation/joint-thematic/electronic-monitoring-report-2012-11-13.jsp?referer=tcm:265-205345-64, 37 p.
- Verslag van het Rekenhof aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers betreffende maatregelen tegen de overbevolking in de gevangenissen, Brussel, 2011, https://www.ccrek.be/docs/2012_05_Gevangenissen.pdf, 176 p.
- VERWIJMEREN, M. "Meningsverschillen over strafdoelen", 28 februari 2014, <http://www.onderzoeksredactie.net/2014/02/28/meningsverschillen-strafdoelen/>.

ACTUALITEIT

- DONCKIER, M., "Voorhechtenis onder elektronisch toezicht", 13 november 2012, http://justitie.belgium.be/nl/nieuws/persberichten/news_pers_2012-11-13.jsp?referer=tcm:265-205345-64.
- FRANSEN, A., "Drie nieuwe gevangenissen, vier worden uitgebreid", 23 december 2013, <http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.1813685>.
- TURTELBOOM, A., "Alle straffen tussen 6 maanden en 3 jaar worden uitgevoerd", 15 april 2013, <http://annemieturtelboom.be/alle-straffen-tussen-6-maanden-en-3-jaar-woorden-uitgevoerd/>.
- TURTELBOOM, A., "Alle straffen vanaf 4 maanden uitvoeren", 21 januari 2014, <http://annemieturtelboom.be/alle-straffen-vanaf-4-maanden-uitvoeren/>.
- VERGAUWEN, E., "De Wever: Elektronisch toezicht is geen straf", 8 april 2014, http://www.standaard.be/cnt/dmf20140408_01059772.
- X., "Rechter kan thuisdetentie opleggen", 4 mei 2007, <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/persberichten/2007/05/04/rechter-kan-thuisdetentie-opleggen.html>.
- X., "Drie nieuwe gevangenissen moeten 1.500 extra plaatsen creëren", 23 december 2013, <http://www.knack.be/nieuws/belgie/drie-nieuwe-gevangenissen-moeten-1-500-extra-plaatsen-creeren/article-normal-121102.html>.
- X., "Raad van Europa meedogenloos voor Belgisch gevangenisbeleid", 29 april 2014, http://www.standaard.be/cnt/dmf20140429_01086254.
- X., "Turtelboom: Geen rekening gehouden met vooruitgang voorbije jaren", 29 april 2014, http://www.standaard.be/cnt/dmf20140429_01086402.
- X., "Letterlijk: de open brief van Roger Seys", 5 mei 2014, http://www.standaard.be/cnt/dmf20140505_002.
- X., "Turtelboom: enkelband afschieten is terugkeer naar de middeleeuwen", 7 mei 2014, http://www.standaard.be/cnt/dmf20140506_01094116.

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

Noodzaak van het elektronisch toezicht als autonome straf?

Richting: **master in de rechten-rechtsbedeling**

Jaar: **2014**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Vanbilsen, Evelien

Datum: **15/05/2014**